

วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม

Electronic Journal of Open and Distance Innovative Learning (e-JODIL)

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

ISSN 2287-0326

บทความวิจัย

■ BELIEFS AND EXPECTATIONS OF THAI TEACHERS AND PARENTS ABOUT IMPORTANT AREAS OF CHILD DEVELOPMENT	รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา ภัสสรศิริ	1
■ การประเมินประสิทธิภาพการจัดสอนเสริมแบบเข้ม ชุดวิชา หลักการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.บุษบา สุธีธร	23
■ การปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ของบุคลากร มหาวิทยาลัยรามคำแหง	นายรวิ บัวด้วง	43
■ การประเมินประสิทธิภาพของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประจำปีงบประมาณ 2553	นางสาวรัชนี พลแสน	60
■ การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	อาจารย์สุคนธ์ อักษรชู	79
■ การวิเคราะห์เนื้อหาและการใช้สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลในสำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	นางสาวจุฑารัตน์ นกแก้ว	101
■ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย	อาจารย์สิงห์ สิงห์ขจร	121
■ การผลิตสื่อวีซีดีเพื่อให้บริการสังคม"การส่งเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย"	อาจารย์กิตติ ลีสยาม	136

สาส์นจาก บก.

สวัสดี ท่านผู้อ่านวารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม (e-JODIL) ทุกท่าน

ในปัจจุบัน สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ผลงานวิจัยของคณาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น เนื่องจากเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จึงเน้นส่งเสริมให้มีการตีพิมพ์ผลงานวิจัย / วิทยานิพนธ์ / ดุษฎีนิพนธ์ในวารสาร / การประชุมวิชาการทั้งในระดับนานาชาติ และระดับชาติ ส่งผลให้จำนวนสัดส่วนของผู้ที่ต้องการตีพิมพ์กับ จำนวนวารสารที่ได้รับการยอมรับมีจำนวนไม่สอดคล้องกัน หลายมหาวิทยาลัยจึงเน้นการพัฒนาวารสารของตนเองให้มีมาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับ ซึ่งการที่วารสารฉบับหนึ่งจะเป็นที่ยอมรับได้นั้น จำเป็นต้องมีการดำเนินการตามมาตรฐานที่หน่วยงานกำหนด ไม่ว่าจะเป็นระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ ก็ตาม

ในส่วนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชก็เช่นกันครับ เรามีวารสารที่ดำเนินการในส่วนของสถาบันวิจัยและพัฒนา และวารสารที่ดำเนินการโดยสาขาวิชาต่างๆ อยู่หลายฉบับ โดยวารสารฉบับที่ท่านกำลังอ่านอยู่นี้เป็นวารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม (e-JODIL) ซึ่งมีเนื้อหาทางมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ในฉบับนี้ เราดำเนินการมาถึงปีที่ 3 ฉบับที่ 2 ปี พ.ศ.2556 แล้วครับ และยังคงต้องดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำเสนอเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่านด้วยความตั้งใจ

สุดท้ายนี้ ทางกองบรรณาธิการวารสารขอให้คำมั่นว่าจะพัฒนาวารสารให้เข้าสู่มาตรฐานระดับชาติในระดับที่สูงขึ้น และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านทุกท่านจะให้การตอบรับวารสารฉบับนี้เป็นอย่างดีต่อไปนะครับ ขอขอบคุณครับ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ

บรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
สารบัญจาก บก.	ก
สารบัญ	ข
BELIEFS AND EXPECTATIONS OF THAI TEACHERS AND PARENTS ABOUT IMPORTANT AREAS OF CHILD DEVELOPMENT	1
การประเมินประสิทธิภาพการจัดสอนเสริมแบบเข้ม ชุดวิชาหลักการโฆษณาและ การประชาสัมพันธ์	23
การปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ของบุคลากร มหาวิทยาลัยรามคำแหง	43
การประเมินประสิทธิภาพของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ประจำปี งบประมาณ 2553	60
การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	79
การวิเคราะห์เนื้อหาและการใช้สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลในสำนัก	101
บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	
พฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนและการมีส่วนร่วมทางการ เมืองของประชาชน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย	121
การผลิตสื่อวีซีดีเพื่อให้บริการสังคม"การส่งเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย"	136

BELIEFS AND EXPECTATIONS OF THAI TEACHERS AND PARENTS

ABOUT IMPORTANT AREAS OF CHILD DEVELOPMENT*

Nittaya Passornsiri and Pusadee Kutintara**

Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand and
High/Scope Educational Research Foundation, Ypsilanti, Michigan, USA.
nittaya@hotmail.com

Abstract

The purposes of this research were to explore the beliefs of teachers and parents about important areas for young children's development, and to determine each group's expectations about the responsibilities of the other group.

Areas of child development were divided into eight skill areas: language skills, motor/physical skills, pre-academic skills, self-assessment skills, self-expression skills, self-sufficiency skills, social skills with adults, and social skills with peers.

The findings from the interviews of 53 teachers and 212 parents in 17 provinces of Thailand were as follows: (1) Teachers ranked *self-sufficiency skills*, *self-expression skills*,

.....

* This paper presents a part of Thailand Preprimary Project which is under the Preprimary Project of IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement). The study is the joint project of which the High/Scope Educational Research Foundation acted as the International Coordinating Center. The paper is reprinted from the International Yearbook of ICET (International Council on Education for Teaching).

** Researchers: Nittaya Passornsiri, Pusadee Kutintara, Prakairat Pattarathiti, Pornchan Suvannachati, Sukhothai Thammathirat Open University, and Tipsuda Sumethseni, Educational Official, Office of the Education Council, Thailand.

and *pre-academic skills* as the three most important skill categories. Parents agreed with teachers about the first two, but included *language skills* as the third category. Teachers' and the parents' rank-orderings of the 8 skill categories indicated high agreement. However, both had moderate agreement for sub-skills under various skill categories. (2) Teachers and parents did not view the major responsibilities of teachers similarly. However, there was some agreement between teachers and parents about the major responsibilities of parents.

Introduction

In Thailand, more than half of 4-year-old children attend early childhood programs (e.g., educational programs, child care centers). For the children who attend programs, both parents and teachers who care for them help to shape their future lives. It would therefore seem important to be aware of the beliefs and expectations of these two groups of adults concerning the young children's development in their care, and to explore each group's expectations about the responsibilities of the other group.

This research as one component of the IEA Preprimary Project (IEA/PPP), was conducted by early childhood researchers from 15 nations. The researchers divided young children's development into eight skill areas: language skills, motor/physical skills, preacademic skills, self-assessment skills, self-expression skills, self-sufficiency skills, social skills with adults, and social skills with peers. Appendix A presents brief descriptions of each of these skill categories and subskill categories. The group of researchers then developed interviews for both teachers and parents exploring their beliefs about the importance of these areas for young children's (D. P. Weikart: 1999, 7-10).

In Thailand, a total of 53 teachers and 212 parents from 17 provinces were asked to (1) rank the eight skill categories according to importance, (2) define the skill categories ranked as important, and (3) name which areas of children's development *teachers* are most responsible for and which areas *parents* are most responsible for. The teacher and parent expectations interviews were presented as follows.

1. Teacher and Parent Rankings of the Skill Categories

Each teacher and parent ranked the eight skill categories from 1 to 8 in order of importance, assigning the rank of 1 to the *most important* and the rank of 8 to the *least important* category. Aggregating the data across the group of teachers produces a mean rank score for each skill category. The mean rank score of a given area is calculated by finding the sum of the rank scores assigned by n respondents and then dividing the sum by n . Then, using the mean rank scores for teachers and for parents, a rank-ordering of the eight skill categories from *most important* to *least important* can be developed. The rank-orderings for teachers and parents in Thailand are presented in Table 1.

Table 1 Teacher and parent ranks for the skill categories

Skill Category	Teacher Rank	Parent Rank
Self-sufficiency skills	1	1
Self-expression skills	2	2
Preacademic skills	3	5
Motor/Physical skills	4	7
Social skills with peers	5	4
Language skills	6	3
Social skills with adults	7	6
Self-assessment skills	8	8

Teachers named *self-sufficiency skills*, *self-expression skills*, and *preacademic skills* as the 3 most important areas of development for young children in Thailand. Parents agreed with teachers about the importance of the areas of *self-sufficiency skills* and *self-expression*

skills, but included *language skills* as the third member of their group of 3 most important categories. There was general agreement between the two groups of adults for many of the remaining areas of development (e.g., *social skills with adults*: teachers = #7, parents = #6).

How similar are the rank-orderings of teachers and parents? The degree of agreement (or congruence) was assessed by calculating the Spearman Rho correlation between the teachers' and the parents' rank-orderings of the 8 skill categories. A high correlation indicates that the rank-orderings of the two groups are similar and denotes high congruence. A low correlation indicates that the rank-orderings are different and denotes low congruence. The Spearman Rho correlation between the rank-orderings of the two groups in Thailand was $Rho = .71$ ($p < .05$), indicating high congruence or agreement. This result is confirmed by noting the similarity of the two rank-orderings in Table 1.

2. Teachers' and Parents' Definitions of the Skill Categories

To get a better understanding of the definition or "meaning" of the skill categories selected as most important, both teachers and parents were asked to select specific descriptions of the components from a list of 7-11 subskills. The same group of international researchers who developed the list of skill categories also constructed the subskill lists. Appendix A presents a listing of the subskills for each skill category.

For each of the 3 skill categories identified by a teacher or a parent as most important (that is, ranks 1, 2, or 3), the interviewer showed the respondent the list of subskills for that category and asked him or her to select the 2 subskills that he or she believes are very important for that area. The selections provide the answers to such questions as "How do

teachers and how do parents define the various areas of child development that they consider to be most important?" and "Are the definitions of the two groups similar or different?"

In order to present meaningful information from groups with a sufficient number of responses, data are reported only when at least 20% of teachers or parents ranked an area as 1 of the 3 most important. Although these percentages are not included in this report, 20% or more of teachers named all areas except *social skills with adults* and *self-assessment skills* as among the 3 most important, while 20% or more of parents designated all categories except *motor/physical skills* and *self-assessment skills* as such. Thus, subskill findings are presented for 6 skill categories for teachers and for parents.

Self-sufficiency skills -- The 11 subskills for this category focus on such things as the demonstration of general independence in a situation (e.g., dress him/herself, clean up after self); avoid danger; ask for help when needed; show persistence in task; and so forth.

Self-sufficiency skills - Two most important subskills

	<u>Teachers</u>	<u>Parents</u>
Most important	Attend to personal needs	Attend to personal needs
2nd most important	Keep things in order	Dress self

The teachers and parents agreed on the most important subskill (i.e., attend to personal needs). Although teachers and parents named a different subskill as the second most important subskill, both subskills focused on general independence.

Self-expression skills -- There are 8 subskills with this category. One major group of subskills includes those in which the child learns about the world through imaginative play

(e.g., role-play daily life scenes, to play imaginatively with toys). A second major group of subskills relates to music and the arts (e.g., sing songs, dance to music).

Self-Expression Skills - Two most important subskills

	<u>Teachers</u>	<u>Parents</u>
Most important	Manipulate sensory materials	Dance to music
2nd most important	Sing songs/rhymes	Manipulate sensory materials

Both groups of adults included 1 subskill focusing on the child learning about the world through imaginative play (e.g., manipulate sensory materials) and 1 subskill relating to music/arts.

Preacademic skills -- The 11 subskills for this skill category include recognition of object characteristics (e.g., shape, colors); recognition of written symbols (e.g., numerals, letters); counting; ability to attend in a learning environment; and understanding of cognitive concepts (e.g., space, time).

Preacademic Skills -- Two most important subskills

	<u>Teachers</u>	<u>Parents</u>
Most important	Recognize shapes, colors	Concentrate, focus attention
2nd most important	Manipulate small objects	Recognize numbers, letters

While teachers named 2 subskills related to the recognition of object characteristics, parents divided their 2 subskills between general ability to attend and recognition of object characteristics.

Motor/physical skills --As noted above, only subskills for teachers will be reported here because less than the minimum percentage (20%) of parents selected subskills for this category. The 9 subskills in this category include skills of locomotion (e.g., run, skip, jump); manipulation (e.g., throw, catch); and body balance exercises (e.g., do calisthenics routine).

Motor/physical Skills --Two most important subskills

	<u>Teachers</u>	<u>Parents</u>
Most important	Do calisthenics routine	
2nd most important	Use climbing equipment	

Teachers selected 1 subskill focusing on body movement (i.e., use climbing equipment) and 1 subskill focusing on body balance exercises.

Social skills with peers -- The 9 subskills in this category focus on evidence of emotional and social maturity as well as the ability to display skills for successful group participation. The subskills include the ability to cooperate (e.g., play cooperatively, share toys); be comfortable with others (e.g., initiate/form friendships); treat children with respect (e.g., correct mistake with peers); and to be helpful to others (e.g., offer help when needed, comfort child in distress).

Social Skills with Peers -- Two most important subskills

	<u>Teachers</u>	<u>Parents</u>
Most important	Share toys	Correct mistake with peer
2nd most important	Initiate/form friendships+	Initiate/form friendships+
	Correct mistake with peer+	Treat children with respect+

+ = tie

Because of equal percentages (tie), 3 subskills are reported for each group of adults. Teachers and parents agree on 2 of the 3 subskills (i.e., initiate/form friendships, correct mistake with peer). However, for the most important subskill, teachers selected 1 focusing on children's ability to cooperate (i.e., share toys), while parents' third subskill related to children's relationships with each other.

Language skills -- There are 9 subskills in this category including ones that focus on the use of language for communication and social interactions (e.g., to engage in conversation with peers and adults); for obtaining information (e.g., to ask questions when he/she is confused or curious); for conveying information (e.g., to describe an experience clearly); and for learning the correct use of language (e.g., to use new words properly).

Language Skills -- Two most important subskills

	<u>Teachers</u>	<u>Parents</u>
Most important	Engage in conversation	Pronounce words correctly
2nd most important	Pronounce words correctly	Engage in conversation

Teachers and parents agreed on the 2 most important subskills, including a subskill focused on the use of language for communication and a subskill related to the correct use of language.

Social skills with adults -- As noted above, only subskills for parents will be reported here because less than the minimum percentage (20%) of teachers selected subskills for this category. The 9 subskills for this category include skills that focus on children's ability to initiate and attend to discussions (e.g., initiate talks with adults, listen carefully to adults, follow directions); be polite and obedient; and demonstrate honesty and respectfulness.

Parents selected subskills that relate to children's obedience, honesty, and respectfulness.

Social Skills with Adults -- Two most important subskills

	<u>Teachers</u>	<u>Parents</u>
Most important		Correct mistake with adult
2nd most important		Listen carefully to adult+
		Treat adult respectfully+

.....

+ = tie

Self-Assessment skills -- As noted above, subskills for neither teachers nor parents will be reported here because less than a minimum percentage (20%) of each group selected subskills for this category. There are 7 subskills listed under this category. They include subskills that encourage the child's awareness and evaluation of himself or herself (e.g., have own ideas and opinions, feel good about self); ones that encourage risk-taking (e.g., dare to try new things); and ones that encourage judging the appropriateness of one's own behavior.

Self-Assessment Skills -- Two most important subskills

Teachers

Parents

Most important

2nd most important

In summary, the findings indicate that teachers and parents have moderate agreement in their definitions of the various skill categories. Of the 11 subskills listed (teachers and parents for 5 skill categories), the two groups agree on 6 subskills. On average, for each of the skill categories, there is agreement 1 of the 2 most important subskills.

3. Teachers' and Parents' Views of the Major Responsibilities of Each Group

Which skill categories do parents and teachers see as the major responsibility of teachers? Which categories do the two groups see as the major responsibilities of parents? Do teachers and parents agree in the way they assign responsibilities? Table 2 presents, for each skill category, the percentages of teachers and parents who consider the category as among the 3 most important responsibilities of teachers. The skill categories are listed in the table by decreasing teacher percentage and one can see that the parent percentages increase

and decrease throughout the listing. A majority of teachers name *social skills with peers*, *self-expression skills*, and *self-sufficiency skills* as a major responsibilities for themselves. The parent column shows that a majority of parents (63%) name only the *Language skills* category as a primary teacher responsibility. Overall agreement between the ranking of the teachers and that of the parents was assessed by calculating a Spearman Rho correlation. The correlation was $Rho = .70$ ($p > .05$), indicating that teachers and parents do not view the major responsibilities of teachers similarly.

Teachers and parents were also asked to identify the skill categories that were the major responsibilities of parents. Table 3 presents these findings and shows that, as with the teacher responsibilities, there is some agreement between teachers and parents about the major responsibilities of parents. For example, a majority of both teachers and parents named *self-sufficiency skills* and *social skills with adults* as primary responsibilities of parents. In addition, the smallest percentages of both teachers (8%) and parents (10%) identified *self-assessment skills* as a major responsibility of parents. The correlation between the teachers' ordering and the parents' ordering was $Rho = .63$ ($p > .05$), indicating that the orderings of parent responsibilities by the two groups of adults are significantly different. This correlation is understandable when one notes that other than

Table 2 Percentage of teachers and parents stating that each skill category is among the three most important responsibilities of teachers

Skill Category	Teacher Percentage	Parent Percentage
<i>Social skills with peers</i>	57	49
<i>Self-expression skills</i>	57	45
<i>Self-sufficiency skills</i>	57	34
<i>Language skills</i>	34	63
<i>Preacademic skills</i>	32	45
<i>Social skills with adults</i>	28	29
<i>Motor/physical skills</i>	26	8
<i>Self-assessment skills</i>	9	26

the agreement at the top and bottom of the listing, there are differences in the positioning for most of the other skill categories.

4. Summary

Teachers ranked *self-sufficiency skills*, *self-expression skills*, and *preacademic skills* as the most important skill categories, while parents ranked *self-sufficiency skills*, *self-expression skills*, and *language skills* as most important. There was congruence between the rank-order of teachers and that of parents. As for definitions of the various skill categories,

teachers and parents have moderate agreement in their definitions. In addition, teachers and parents have different views about the skill categories which are the major responsibilities of teachers but both have some agreement for parents' major responsibilities.

Table 3 Percentage of teachers and parents stating that each skill category is among the three most important responsibilities of parents

Skill Category	Teacher Percentage	Parent Percentage
Self-sufficiency skills	85	74
Social skills with adults	59	52
Language skills	42	27
Social skills with peers	38	24
Self-expression skills	32	34
Preacademic skills	23	34
Motor/physical skills	15	32
Self-assessment skills	8	10

5. Discussion

Teacher and parent beliefs and expectations are important. By understanding what teachers and parents beliefs regarding children's development, we might add to an understanding of children's developmental differences.

In addition, findings which arise from analyses of data from this part of the study bring to the next questions for further analyses. For examples, whether teachers' actions correspond with their beliefs. Do adults act on their views about what children should learn and about where responsibility lies? These will be revealed by next observations report conducted in early childhood settings and the videotape produced in connection with this study (High/ Scope International Videotape Series, 1994). The videotape showed selected teachers from Thailand (where preacademic skills are considered most important) in actual early childhood settings. In the videotape, teachers seem to devote less time to preacademic activities and to be less directive in their teaching.

Bibliography

High/Scope Educational Research Foundation. (1994). *Sights and sounds of children*, The High/Scope international videotape series.

High/ Scope Educational Research Foundation & Sukhothai Thammathirat Open University.

(1998). *The IEA Preprimary Project Thailand Phase 2 Study Findings*, a report prepared for The World Bank by the International Coordinating Center (High/ Scope Educational Research Foundation) and Nittaya Passornsiri, Pusadee Kutintara, Sukhothai Thammathirat Open University.

Weikart,D.P. (Ed.). (1999). *What should young children learn? Teacher and parent views in 15 countries*. Ypsilanti, MI: High/Scope Press.

Office of the National Education Commission, Thailand. (1999). *National Education Act, B.E. 2542 (1999)*, Bangkok, Thailand: Prig Wan Graphic Co., Ltd.

Appendix A Expectations questionnaire categories and subcategories

1. Language skills - Child learns to express his/her thoughts and feelings verbally in a clear and appropriate manner.
 - 1.01. To engage in conversation with peers and adults
 - 1.02. To pronounce words correctly
 - 1.03. To use new words properly
 - 1.04. To describe an experience clearly
 - 1.05. To ask questions when he/she is confused or curious
 - 1.06. To explain his/her point of view
 - 1.07. To retell stories or make up his/her own stories
 - 1.08. To answer questions about a story

1.09. To communicate his/her feelings in words

2. Motor/physical skills - Child improves his/her coordination, balance and agility through large-muscle activities.

2.01. To run, skip, jump

2.02. To throw, kick, hit, or catch a ball.

2.03. To use a slide, swing, or climbing structure

2.04. To ride a bike or other riding toy

2.05. To balance on one leg

2.06. To hop on one foot

2.07. To do a somersault

2.08. To exercise, do calisthenics, or follow a movement routine

2.09. To play organized physical games (e.g., soccer, baseball, chasing games)

3. Preacademic skills - Child learns basic concepts, improves small-muscle coordination, and begins to master skills necessary for reading, writing, and arithmetic.

3.01. To recognize shapes and colors

3.02. To identify opposites

3.03. To understand concepts of size and quantity

3.04. To understand concepts of classification and seriation

- 3.05. To understand temporal and spatial relationships
- 3.06. To build with or manipulate small objects (e.g., legos, stringing beads, puzzles, etc.)
- 3.07. To copy numbers and letters/characters of the native language
- 3.08. To recognize numbers and letters/characters of the native language
- 3.09. To recognize his/her first name
- 3.10. To count from 1 to 10
- 3.11. To concentrate and focus his/her attention on a task or activity (e.g., to listen attentively to stories, to complete a worksheet)
- 4. Self-assessment skills - Child learns to assess his/her own abilities and behaviors, begins to take pride in his/her accomplishments, and develops a sense of self-confidence.
 - 4.01. To know which skills/activities he/she does well and which he/she could improve
 - 4.02. To learn to judge the appropriateness of his/her own behavior
 - 4.03. To have his/her own ideas and opinions
 - 4.04. To be aware of his/her own emotions and to feel comfortable expressing them appropriately
 - 4.05. To be proud of his/her work
 - 4.06. To feel good about him/herself
 - 4.07. To dare to try new things

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

5. Self-expression skills - Child learns to express him/herself creatively through arts and crafts, music, dance, and/or imaginative play.

5.01. To create a picture, design, or three-dimensional object with handicraft materials

5.02. To manipulate sensory materials (e.g., playdough, clay, sand, finger-paint)

5.03. To listen attentively to music

5.04. To create or imitate simple rhythms

5.05. To sing songs, rhymes, fingerplays

5.06. To dance to music

5.07. To play imaginatively with toys

5.08. To role-play daily life scenes with or without props (e.g., puppets, dolls, blocks, trucks, dress-up clothes)

6. Self-sufficiency skills - Child learns to be independent and to care for him/herself and his/her belongings in a responsible manner.

6.01. To play by him/herself

6.02. To dress him/herself

6.03. To attend to his/her personal needs (e.g., use the toilet, wash hands or face, brush teeth)

6.04. To clean or pick up after him/herself

- 6.05. To not lose or forget his/her belongings
 - 6.06. To learn to keep his/her things in order
 - 6.07. To ask for help when needed
 - 6.08. To show persistence in a task or activity and to finish what he/she begins
 - 6.09. To eat what is good for his/her health
 - 6.10. To know how to use a telephone properly
 - 6.11. To recognize and avoid dangerous behaviors, objects, and products in the environment
7. Social skills with adults - Child learns to listen to, cooperate with, and respect adults.
- 7.01. To initiate interactions with adults
 - 7.02. To be quiet when asked
 - 7.03. To be polite
 - 7.04. To listen carefully to adults
 - 7.05. To be cooperative with adults
 - 7.06. To follow directions
 - 7.07. To correct his/her mistake with an adult (e.g., to admit when he/she is wrong, to

apologize, to help clean up his/her spill)

- 7.08. To be honest with adults
- 7.09. To treat adults respectfully
8. Social skills with peers - Child learns to share and cooperate with other children, to respect them and to understand their feelings.
 - 8.01. To initiate interactions with other children and to form friendships
 - 8.02. To play cooperatively with other children
 - 8.03. To share toys
 - 8.04. To correct his/her mistake with a peer (e.g., to admit he/she is wrong, to apologize, to give back a toy)
 - 8.05. To treat other children's work or belongings with respect
 - 8.06. To understand that other children have different opinions
 - 8.07. To offer help to another child in difficulty
 - 8.08. To comfort another child in distress
 - 8.09. To express anger or frustration with peers appropriately

22

**การประเมินประสิทธิภาพการจัดสอนเสริมแบบเข้ม
ชุดวิชาหลักการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์**

**The Efficiency Evaluation of an Intensive Tutorial Session on Principle of Advertising
and Public relations Course**

รองศาสตราจารย์ ดร. บุษบา สุธีธร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อภิชนา อยู่ในธรรม

สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

bussabatan@yahoo.com and Apichaya.Yoo@stou.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเพื่อประเมินประสิทธิภาพการจัดสอนเสริมแบบเข้มชุดวิชาหลักการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาประเด็นดังต่อไปนี้ 1) การใช้ประโยชน์ด้านเนื้อหาของเอกสารคู่มือสำหรับวิทยากร 2) ความเหมาะสมของกระบวนการจัดการเรียนการสอน 3) การใช้ประโยชน์ด้านเอกสารประกอบการสอนเสริมแบบเข้มซึ่งแจกให้กับนักศึกษา 4) ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนรู้ ของนักศึกษาที่เข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มและ 5) ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนรู้จากการเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มกับผลการสอบไล่ปลายภาค โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ศึกษาจากประชากรที่เป็นนักศึกษาที่เข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มชุดวิชาหลักการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ในภาคการศึกษา 1/2555 จำนวน 32 คน เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สอน และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ในการทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียน ร่วมกับผลการสอบปลายภาคจากนักศึกษาผู้เข้ารับการสอนเสริมแบบเข้ม

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้พบว่า

1. อาจารย์ผู้สอนได้ใช้ประโยชน์อย่างมากจากคู่มือสำหรับวิทยากรซึ่งได้มีการสรุปเนื้อหาในสาระสำคัญของทุกหน่วยเพื่อช่วยวิทยากรในการเตรียมการสอนและเห็นว่าเนื้อหาและสื่อทัศนที่เตรียมไว้ในคู่มือสำหรับวิทยากรเพียงพอและเหมาะสมดีแล้ว 2. ในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน นักศึกษาพอใจมากในทุกประเด็นทั้ง ระยะเวลาการสอนในวันเสาร์และอาทิตย์ ความสะดวกด้านสถานที่ และค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้ม โดยพึงพอใจวิทยากรผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในเรื่องของการอธิบายและถ่ายทอดเนื้อหาได้ชัดเจน โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามเมื่อมีข้อสงสัย และตอบคำถามได้อย่างชัดเจน โดยมีความเป็นกันเองกับนักศึกษา 3. ในส่วนของการใช้ประโยชน์ด้านเอกสารประกอบการสอนเสริมแบบเข้มซึ่งแจกให้กับนักศึกษา นักศึกษาพึงพอใจ เนื้อหามีความครอบคลุมและมีความชัดเจนใน

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

ระดับมาก นอกจากนั้นในการให้นักศึกษาทำแบบทดสอบความรู้หลังการสอนแต่ละหน่วยการสอนพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อแบบทดสอบในระดับมากเช่นกันโดยเห็นว่า แบบทดสอบมีเนื้อหาครอบคลุมและมีจำนวนข้อที่เหมาะสมคำถามของแบบทดสอบมีความชัดเจน 4. ในส่วนของผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่าการทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ 5. นักศึกษาที่เข้ารับการสอนเสริมแบบเข้ม สามารถสอบผ่านในการสอบไล่ปลายภาคได้ร้อยละ 100

คำสำคัญ การประเมินประสิทธิภาพ การสอนเสริมแบบเข้ม ชุมวิทหลักการโฆษณาและประชาสัมพันธ์

Abstract

The purposes of the research, entitled “ The Efficiency Evaluation of an Intensive Tutorial Session on the Principle of Advertising and Public relations Course” were to study: 1) the content's implementation of handbook for the tutor , 2) the suitability of the process of teaching arrangement, 3) the implementation of additional document which providing to the students. 4) the students' learning achievement from attending the intensive tutorial session and 5) the relationship between the students' learning achievement from attending the intensive tutorial session and the final examination result.

The methodology for this research was mixed method both quantitative and qualitative research. The population was the students who attended an intensive tutorial session in the first semester of academic year 2012 consisting of 32 students. The instrument used for collecting data was an indepth-interview from the tutor and a questionnaire from the students and the learning achievement' s mark from doing evaluation after studying together with the final examination result. For the statistic used for analyzing data included percentage, mean, standard deviation and T-test.

The findings were as follows:

1. Handbook for the tutor: The tutor used the handbook for the guide to prepare teaching because there is a summary of important items of each unit. Besides, the tutor indicated that the handbook's content was suitable.
2. Process of teaching-studying arrangement: The students were very satisfied with the process including timing on Saturday and Sunday, convenience place and suitable cost. In addition, the students were also satisfied with the tutor at a most level in teaching and explaining about the content clearly and had an opportunity to ask questions and got answers clearly.
3. The implementation of additional document: The students were very satisfied with the additional

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

documents and indicated that the content was clear, helpful and covered every unit. Besides, after doing the test in each unit, the students revealed that the content covered every unit, the amount of items is suitable, the questions were clear.

4. The learning achievement: The students got the evaluation after studying which had a mean more than the evaluation before studying by statistic significant.
5. One hundred percent of the students attending for the intensive tutorial session could pass the final examination.

Keywords: efficiency evaluation; intensive tutorial session; principles of advertising and public relations course

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเป็นมหาวิทยาลัยเปิดใช้ระบบการศึกษาทางไกลซึ่งผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองผ่านสื่อประสมโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน การสอนเสริมจัดเป็นสื่อเสริมซึ่งเป็นบริการทางวิชาการที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในระบบทางไกล เพราะเป็นโอกาสที่ผู้สอนจะได้พบปะกับนักศึกษาสามารถตอบข้อซักถาม และบรรยายสรุปเนื้อหาสำคัญหรือเนื้อหาที่มีความยากต่อการทำความเข้าใจด้วยตนเอง เพื่อทำให้นักศึกษามีความเข้าใจในเนื้อหาวิชามากยิ่งขึ้น

การสอนเสริมแบบเข้มเป็นรูปแบบหนึ่งของการสอนเสริมที่มีลักษณะพิเศษ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาโดยมีลักษณะที่แตกต่างจากการสอนเสริมแบบปกติเพราะมีการเก็บคะแนนจากการเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้ม โดยนักศึกษาจะต้องแจ้งความจำนงค์ด้วยการลงทะเบียนและมีค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มเพิ่มขึ้น ทั้งนี้การสอนเสริมแบบเข้มจะจัดให้กับนักศึกษาจำนวน 2 ครั้ง ทุละ 2 วัน วันละ 5 ชั่วโมงในวันเสาร์และวันอาทิตย์

ชุดวิชาหลักการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์จัดเป็นชุดวิชาแกน ซึ่งนักศึกษาระดับปริญญาตรีทุกคนจะต้องลงทะเบียนเรียนชุดวิชาดังกล่าว ในภาคการศึกษาที่ 1/ 2555 มีนักศึกษาลงทะเบียนในชุดวิชานี้จำนวน 303 คน จากสถิติผลการสอบย้อนหลังพบว่ามีสัณนิษฐานนักศึกษาสอบไม่ผ่านโดยเฉลี่ย 3 ปีซ้อนหลังจำนวนร้อยละ 56.88 (ข้อมูลจากสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช) คณะกรรมการสอนเสริมของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชในการประชุมครั้งที่ 1/2555 เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2555 ได้มีมติให้สาขาวิชานิติศาสตร์มีการจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ (การสอนเสริมแบบเข้ม) ขึ้นสำหรับชุดวิชานี้ เป็นครั้งแรก

คณะกรรมการกลุ่มผลิตและบริหารชุดวิชาหลักการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์จึงได้เตรียมกิจกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนชุดวิชาดังกล่าว ทั้งในส่วนของการจัดทำเอกสารคู่มือสำหรับวิทยากร และเอกสารประกอบการสอนเสริมแบบเข้ม ตลอดจนแบบทดสอบสำหรับประเมินความรู้นักศึกษาและได้นำไปใช้เป็นครั้งแรกในการสอนเสริมในระหว่างวันที่ 6-7 ตุลาคม 2555 และ วันที่ 13-14 ตุลาคม 2555 ดังนั้นเพื่อเป็นการประเมินประสิทธิภาพการจัดการสอนเสริมแบบเข้มในชุดวิชาดังกล่าวตามขอบเขตการวิจัยชุดวิชาที่มหาวิทยาลัยสนับสนุน ได้แก่ การศึกษากระบวนการและสื่อที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนของนักศึกษาและการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนเกี่ยวกับกิจกรรมสนับสนุนการเรียนของนักศึกษา คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาจึงเห็นสมควรให้มีการศึกษาวิจัยการจัดกิจกรรมสอนเสริม

แบบเข้ม เพื่อนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน คู่มือสำหรับ
วิทยากรและเอกสารประกอบการสอนเสริมแบบเข้ม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์ด้านเนื้อหาของเอกสารคู่มือสำหรับวิทยากรในการสอนเสริมแบบเข้ม
2. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของกระบวนการจัดการเรียนการสอนในการสอนเสริมแบบเข้ม
3. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์ด้านเอกสารประกอบการสอนเสริมแบบเข้มซึ่งแจกให้กับนักศึกษา
4. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนรู้จากการเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มในชุดวิชาหลักการ

โฆษณาและการประชาสัมพันธ์

โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยและสมมติฐานการวิจัยดังต่อไปนี้

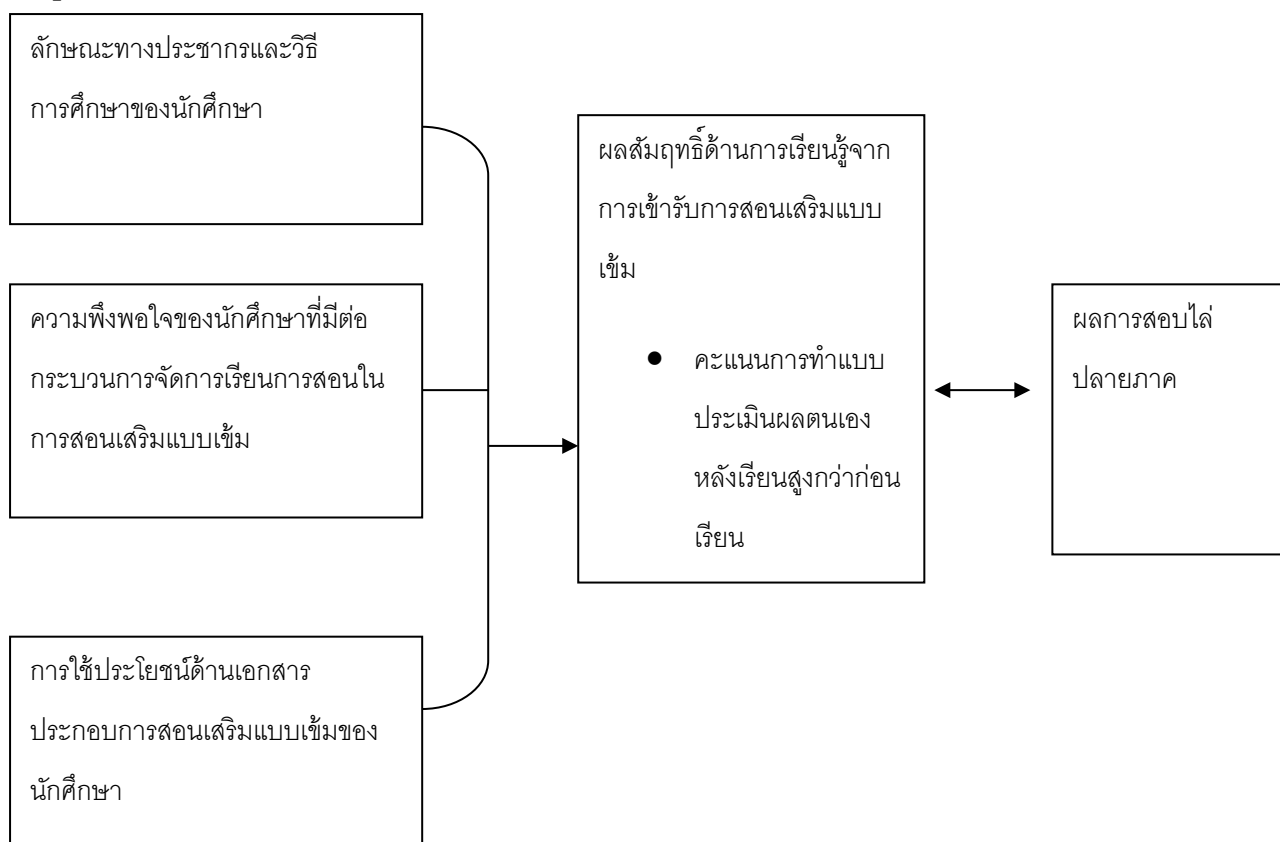
ด้านผู้สอน

- การใช้ประโยชน์ด้านเนื้อหาของเอกสารคู่มือสำหรับวิทยากรในการสอนเสริมแบบเข้ม
- ความเหมาะสมของวัน เวลา สถานที่และระยะเวลาที่ใช้ในการสอน
- ค่าตอบแทน
- การประสานงาน การอำนวยความสะดวกให้กับผู้สอน

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

ด้านผู้เรียน

นิยามศัพท์

การสอนเสริมแบบเข้ม หมายถึงการสอนเสริมในรูปแบบที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้นเป็นพิเศษ มีการเก็บคะแนนการเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มร้อยละ 30 นักศึกษาต้องเข้าสอบอีกร้อยละ 70 โดยจัดสอนสองครั้งๆละ 2 วันๆละ 5 ชั่วโมงในวันเสาร์และวันอาทิตย์ นักศึกษาต้องลงทะเบียนและเสียค่าใช้จ่ายเพื่อเข้ารับการสอนเสริมจำนวน 650 บาท

คู่มือสำหรับวิทยากร หมายถึงเอกสารที่จัดทำขึ้นเป็นพิเศษนอกเหนือจากเอกสารการสอนชุดวิชาเพื่อให้วิทยากรใช้เป็นแนวทางในการสรุปสาระสำคัญในการสอนเสริมให้กับนักศึกษาสำหรับชุดวิชาหลักการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์จัดทำเป็น 2 เล่มมีเนื้อหาสาระตามหน่วยในเอกสารการสอนชุดวิชา คือ เล่มที่ 1 เป็นการสรุปเนื้อหาสาระหน่วยที่ 1-8 และเล่มที่ 2 เป็นการสรุปเนื้อหาสาระหน่วยที่ 9-15

เอกสารประกอบการสอนเสริมแบบเข้ม หมายถึงเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อให้นักศึกษาใช้ประกอบในการเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้ม เอกสารดังกล่าวมีเนื้อหาประกอบด้วย แบบประเมินผลตนเอง

ก่อนเรียนและหลังเรียน เอกสารโสตทัศน เพื่อให้นักศึกษาใช้เป็นแนวทางสรุปเนื้อหาจากการฟังการบรรยายของวิทยากร และแบบทดสอบความรู้เพื่อใช้ทบทวนประเด็นสำคัญหลังการศึกษาในแต่ละหน่วยการสอน

ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนรู้ หมายถึง ผลจากการทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนชุดวิชาในแต่ละครั้งของการสอนเสริมแบบเข้ม และผลการสอบปลายภาค

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

สาขาวิชานิเทศศาสตร์ใช้เป็นแนวทางในการจัดการสอนเสริมแบบเข้มในชุดวิชาแกนและชุดวิชาบังคับของสาขาวิชาซึ่งมีเนื้อหายาก นักศึกษาไม่สามารถทำความเข้าใจด้วยตนเอง

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (mix method) โดยในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกอาจารย์ผู้สอน และในการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการวิจัยเชิงสำรวจใช้การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ในการทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียน และผลการสอบปลายภาค จากผู้เข้ารับการสอนเสริมแบบเข้ม

ประชากร

1) ประชากรในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ คณาจารย์ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการสอนเสริมแบบเข้มในชุดวิชาดังกล่าว ในภาคการศึกษาที่ 1/ 2555 ซึ่งมีจำนวนผู้ลงทะเบียนเรียนในชุดวิชาดังกล่าวทั้งสิ้นจำนวน 303 คน เนื่องจากในครั้งนี้ เป็นการจัดการสอนเสริมแบบเข้มในชุดวิชานี้เป็นครั้งแรก และมีจำนวนนักศึกษาที่แจ้งความจำนงค์เข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มจำนวน 32 คน จึงสามารถจัดสอนตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนดได้เพียง 1 ห้อง สาขาวิชาจึงมอบหมายให้อาจารย์ผู้ทำวิจัยเป็นอาจารย์ผู้สอนเสริมแบบเข้มและประเมินการสอนเสริมในชุดวิชาดังกล่าว

2) ประชากรในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ นักศึกษาซึ่งเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มในชุดวิชาดังกล่าวในภาค 1/2555 ครบทั้ง 2 ครั้งและทำแบบประเมินผลตนเองหลังการสอนเสริม และทำแบบทดสอบความรู้หลังการสอนเสริมแบบเข้มครบทุกหน่วยการสอน จำนวนทั้งสิ้น 28 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สอน และแบบสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการสอนเสริมแบบเข้ม ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกเป็นลักษณะทั่วไปของผู้เข้ารับการสอนเสริม ส่วนที่สองเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อความเหมาะสมของกระบวนการจัดการเรียนการสอนในการสอนเสริมแบบเข้ม และการใช้ประโยชน์ด้านเอกสารประกอบการสอนเสริมแบบเข้มซึ่งแจกให้กับนักศึกษาและส่วนสุดท้ายเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้นักศึกษาเสนอแนะความคิดเห็นต่อการจัดการสอนเสริมแบบเข้ม ทั้งนี้แบบสอบถามในส่วนที่สองซึ่งเป็นการประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจซึ่งเป็นมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับผู้วิจัยใช้เกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้คือ

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00 หมายถึง พอใจมากที่สุด
	3.51-4.50 หมายถึง พอใจมาก
	2.51-3.50 หมายถึง พอใจปานกลาง
	1.51-2.50 หมายถึง พอใจน้อย
	1.00-1.50 หมายถึง พอใจน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ใช้การคำนวณค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการทดสอบสมมติฐานใช้การทดสอบค่าที

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ลักษณะทั่วไปของผู้เข้ารับการสอนเสริมแบบเข้ม

ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 57.1 มีอายุระหว่าง 20-30 ปีร้อยละ 53.6 ลงทะเบียนชุดวิชาหลักการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์เป็นครั้งแรกร้อยละ 71.4 ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุดคือร้อยละ 42.9 และส่วนใหญ่ระบุว่างานที่ไม่เกี่ยวข้องกับชุดวิชา ร้อยละ 64.3

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

สำหรับการเตรียมตัวเข้ารับการสอนเสริมและวิธีการศึกษาของนักศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เตรียมอ่านหนังสือมาก่อนเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มแต่เป็นการเตรียมอ่านมาเพียง 1-5 หน่วยร้อยละ 42.9 วิธีการในการศึกษาชุดวิชานี้ของนักศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาจากเอกสารการสอนเพียงอย่างเดียวร้อยละ 53.6 และปัญหาซึ่งนักศึกษาระบุว่าเป็นอุปสรรคในการศึกษามากที่สุดคือการอ่านหนังสือด้วยตนเองไม่เข้าใจร้อยละ 44.7 ดังแสดงในตารางที่ 1-ตารางที่ 3

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่มีการศึกษาเอกสารการสอนมาก่อนเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้ม

การศึกษาเอกสารการสอนก่อนเข้ารับ การสอนเสริมแบบเข้ม	จำนวน	ร้อยละ
1 – 5 หน่วย	12	42.9
6 – 10 หน่วย	6	21.4
11 – 15 หน่วย	6	21.4
ไม่ได้อ่านเอกสารการสอนมาก่อน	4	14.3
รวม	28	100.0

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของวิธีการเรียนชุดวิชาหลักการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์

วิธีการเรียนชุดวิชาหลักการโฆษณาและ การประชาสัมพันธ์	จำนวน	ร้อยละ
1. ศึกษาจากเอกสารการสอนอย่างเดียว	15	53.6
2. ศึกษาจากเอกสารการสอนควบคู่กับฟังซีดีเสียงประจำชุดวิชา	13	46.4
รวม	28	100.0

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของปัญหาที่นักศึกษาคิดว่าเป็นอุปสรรคในการเรียน*

ปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการเรียน	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่สามารถจัดเวลาในการอ่านหนังสือได้	10	26.3
2. อ่านหนังสือด้วยตนเองไม่เข้าใจ	17	44.7
3. ไม่มีเพื่อนที่จะปรึกษาในเรื่องการเรียน	7	18.4
4. สอบไม่ผ่านบ่อยครั้ง	3	7.9
5. อื่นๆ	1	2.6

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยและการอภิปรายผล

2.1 อาจารย์ผู้สอนได้ใช้ประโยชน์ในการเตรียมการสอนจากคู่มือสำหรับวิทยากรในการสอนเสริมแบบเข้มซึ่งได้มีการสรุปเนื้อหาในสาระสำคัญของทุกหน่วยทั้ง 15 หน่วย และเห็นว่าเนื้อหาที่เตรียมไว้ในคู่มือเพียงพอและเหมาะสมดีแล้วกับจำนวนวันและเวลาที่กำหนดไว้ในการสอน ซึ่งได้แบ่งการสอนออกเป็น 2 ครั้ง ๆ ละ 2 วัน ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ อย่างไรก็ตามเห็นว่า ควรปรับปรุงในส่วนขอแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนและหลังเรียนให้เป็นแบบคู่ขนานกันให้มากขึ้นและมีจำนวนข้อที่เหมาะสมตามวัตถุประสงค์สำคัญของเนื้อหาแต่ละหน่วยในเอกสารการสอน สำหรับในด้านการประสานงานจากเจ้าหน้าที่ประสานงาน พบว่าผู้สอนได้รับความสะดวกดี ในส่วนของคำตอบแทนอาจารย์ผู้สอนเห็นว่า เป็นไปตามเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยซึ่งน่าจะต้องการปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

สำหรับในประเด็นนี้แม้ว่าผู้สอนจะมีการประเมินว่าคู่มือสำหรับวิทยากรมีความเหมาะสมดีแล้วก็ตามแต่เนื่องจากการสอนครั้งนี้ดำเนินการสอนโดยทีมผู้วิจัยเองซึ่งมีส่วนร่วมในการพัฒนาเอกสารคู่มือวิทยากรดังกล่าว ดังนั้นในโอกาสต่อไปหากมีนักศึกษามากขึ้นและมีการเพิ่มจำนวนผู้สอนมากขึ้นควรจัดให้มีการประเมินความเหมาะสมของคู่มือวิทยากรด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้สอนคนอื่น ๆ อีกครั้ง

2.2 ในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการใช้ประโยชน์ด้านเอกสารประกอบการสอนเสริมแบบเข้มซึ่งแจกให้กับนักศึกษาพบว่า ผู้สอนดำเนินการสอนด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

การสอนครั้งที่ 1 เป็นการสอนเสริมเนื้อหาหน่วยที่ 1-8

- เริ่มต้นด้วยการที่อาจารย์ผู้สอนใช้วิธีการให้นักศึกษาทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนโดยไม่ให้นักศึกษาเปิดเอกสารการสอนจากนั้นอาจารย์ผู้สอนได้เฉลยแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนก่อนจะเริ่มการสอน
- หลังจากนั้นเป็นการสอนเนื้อหาแต่ละหน่วย โดยหลังจากสอนแต่ละหน่วยแล้วอาจารย์ผู้สอนจะให้ นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังการสอนแต่ละหน่วยจำนวนหน่วยละ 5 ข้อ โดยให้นักศึกษาสามารถเปิดเอกสารการสอนได้ และอาจารย์เฉลยพร้อมทั้งอธิบายอีกครั้งเป็นการย้ำเนื้อหา
- หลังจากการสอนครบ 8 หน่วยในวันที่ 2 อาจารย์ผู้สอนให้นักศึกษาทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนโดยไม่ให้นักศึกษาเปิดเอกสารการสอนและอาจารย์ผู้สอนได้เฉลยแบบประเมินผลตนเองหลัง

เขียนพร้อมเน้นย้ำในประเด็นที่สำคัญ ตลอดจนทบทวนเนื้อหาในภาพรวม จากนั้นได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามข้อสงสัย

สำหรับการสอนครั้งที่ 2 เป็นการสอนเสริมเนื้อหาหน่วยที่ 9-15 โดยใช้กระบวนการสอนเช่นเดียวกับการสอนครั้งแรก ผลการศึกษาเพื่อประเมินกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการใช้ประโยชน์ด้านเอกสารประกอบการสอนเสริมแบบเข้มของนักศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 และ 3 ของการวิจัยแสดงในตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการจัดการสอนเสริมแบบเข้มและเอกสารประกอบการสอนเสริมแบบเข้มชุดวิชาหลักการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. เอกสารประกอบการสอนเสริมแบบเข้มฯ ครั้งที่ 1								
1.1 เนื้อหามีความชัดเจน	11 (39.3)	16 (57.1)	0 (0.0)	1 (3.6)	0 (0.0)	4.32	0.67	มาก
1.2 ครอบคลุมเนื้อหาครบทุกหน่วย	11 (39.3)	15 (53.6)	1 (3.6)	1 (3.6)	0 (0.0)	4.29	0.71	มาก
1.3 ความยากง่ายของเนื้อหา	8 (28.6)	17 (60.7)	2 (7.1)	1 (3.6)	0 (0.0)	4.14	0.71	มาก
1.4 การใช้ประโยชน์ของเอกสารฯ ในการเข้ารับ การสอนเสริมแบบเข้มฯ	11 (39.3)	11 (39.3)	6 (21.4)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.18	0.77	มาก

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
2. (แบบทดสอบความรู้) สำหรับนักศึกษาในการสอนเสริมแบบเข้มครั้งที่ 1								
2.1 คำถามของแบบทดสอบมีความชัดเจน	11 (39.3)	11 (39.3)	4 (14.3)	1 (3.6)	1 (3.6)	4.07	1.02	มาก
2.2 แบบทดสอบครอบคลุมเนื้อหาครบทุกหน่วย	12 (42.9)	13 (46.4)	3 (10.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.32	0.67	มาก
2.3 จำนวนข้อของแบบประเมินผลก่อน-หลังเรียนมีความเหมาะสม	11 (39.3)	14 (50.0)	3 (10.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.29	0.66	มาก
2.4 จำนวนข้อของแบบทดสอบความรู้ในแต่ละหน่วยมีความเหมาะสม	11 (39.3)	15 (53.6)	2 (7.1)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.32	0.61	มาก
2.5 ความยากง่ายของแบบทดสอบ	7 (25.0)	14 (25.0)	7 (25.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.00	0.72	มาก
3. เอกสารประกอบการสอนเสริมแบบเข้มฯ ครั้งที่ 2								
3.1 เนื้อหามีความชัดเจน	12 (42.9)	16 (57.1)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.43	0.50	มาก
3.2 ครอบคลุมเนื้อหาครบทุกหน่วย	12 (42.9)	16 (57.1)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.43	0.50	มาก
3.3 ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสม	7 (25.0)	19 (67.9)	2 (7.1)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.18	0.55	มาก
3.4 การใช้ประโยชน์ของเอกสารฯ ในการเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มฯ	9 (32.1)	17 (60.7)	1 (3.6)	1 (3.6)	0 (0.0)	4.21	0.69	มาก

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
4. (แบบทดสอบความรู้) สำหรับนักศึกษาในการสอนเสริมแบบเข้มครั้งที่ 2								
4.1 เนื้อหามีความชัดเจน	14 (50.0)	13 (46.4)	1 (3.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.46	0.58	มาก
4.2 ครอบคลุมเนื้อหาครบทุกหน่วย	13 (46.4)	14 (50.0)	1 (3.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.43	0.57	มาก
4.3 จำนวนข้อของแบบประเมินผลตนเองก่อน-หลังเรียนมีความเหมาะสม	11 (39.3)	15 (53.6)	2 (7.1)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.32	0.61	มาก
4.4 จำนวนข้อของแบบทดสอบความรู้มีความเหมาะสม	9 (32.1)	16 (57.1)	2 (7.1)	1 (3.6)	0 (0.0)	4.18	0.72	มาก
4.5 ความยากง่ายของแบบทดสอบเหมาะสม	6 (21.4)	18 (64.3)	4 (14.3)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.07	0.60	มาก
5. วิทยากร								
5.1 อธิบายและถ่ายทอดเนื้อหาได้ชัดเจน	19 (67.9)	9 (32.1)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.68	0.48	มากที่สุด
5.2 เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามเมื่อมีข้อสงสัย	21 (75.0)	7 (25.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.75	0.44	มากที่สุด
5.3 ตอบคำถามนักศึกษาได้อย่างชัดเจน	22 (78.6)	6 (21.4)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.79	0.42	มากที่สุด
5.4 มีความเป็นกันเองกับนักศึกษา	23 (82.1)	5 (17.9)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.82	0.39	มากที่สุด

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
6. ระยะเวลา สถานที่ และค่าใช้จ่าย								
6.1 จัดการสอนเสริมจำนวน 2 ครั้ง ครั้งละ 2 วัน วันละ 5 ชั่วโมงในวันเสาร์และวันอาทิตย์	14 (50.0)	10 (35.7)	4 (14.3)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.36	0.73	มาก
6.2 สถานที่สะดวกในการเดินทาง	11 (39.3)	11 (39.3)	6 (21.4)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.18	0.77	มาก
6.3 นักศึกษาเสียค่าใช้จ่ายจำนวน 650 บาท	12 (42.9)	7 (25.0)	8 (28.6)	0 (0.0)	1 (3.6)	4.04	1.04	มาก
ระดับความพึงพอใจโดยรวม						4.33	0.65	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการสอนเสริมแบบเข้มข้นวิชาหลักการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, $S.D. = 0.65$) และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า นักศึกษามีระดับความพึงพอใจในประเด็นต่างๆ ดังนี้

เอกสารประกอบการสอนเสริมแบบเข้มๆ นักศึกษามีระดับความคิดเห็นและพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการสอนเสริมแบบเข้มๆ ที่ใช้ในการสอนทั้งครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมากในทุกประเด็น ได้แก่ เนื้อหามีความชัดเจน มีความครอบคลุมเนื้อหาครบทุกหน่วย มีการใช้ประโยชน์ของเอกสารฯ ในการเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มๆ และ ความยากง่ายของเนื้อหา มีความเหมาะสม

เอกสารประกอบการสอนเสริมแบบเข้มๆ (แบบทดสอบความรู้) นักศึกษามีระดับความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการสอนเสริมแบบเข้มๆ (แบบทดสอบความรู้) สำหรับนักศึกษาทั้งในการสอนเสริมครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมากในทุกประเด็น ได้แก่ แบบทดสอบครอบคลุมเนื้อหาครบทุกหน่วย จำนวนข้อของแบบทดสอบความรู้ในแต่ละหน่วยมีความเหมาะสม จำนวนข้อของแบบประเมินผลตนเองก่อน-หลังเรียนมีความเหมาะสม คำถามของแบบทดสอบมีความชัดเจน และความยากง่ายของแบบทดสอบเหมาะสม

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

จะเห็นได้ว่าในส่วนของการประกอบการสอนเสริมแบบเข้มและแบบทดสอบความรู้หลังการสอนแต่ละหน่วยนี้ นอกจากนักศึกษาจะใช้ประโยชน์ในการสอนเสริมแบบเข้มแล้วยังน่าจะช่วยให้ นักศึกษาใช้เอกสารนี้เป็นเอกสารสรุปย่อและการทดสอบตนเองในแต่ละหน่วยเพื่อเตรียมสอบได้อีกด้วย อย่างไรก็ตามในการสอนครั้งนี้ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาเปิดเอกสารการสอนในการหาคำตอบให้กับแบบทดสอบในแต่ละหน่วย ซึ่งก็มีผลดีในแง่การให้นักศึกษาได้มีโอกาสทบทวนด้วยตนเองและสอบถามอาจารย์ผู้สอนได้ทันที

วิทยากร นักศึกษามีระดับความพึงพอใจต่อวิทยากรอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกประเด็น ได้แก่ ความเป็นกันเองกับนักศึกษา ตอบคำถามนักศึกษาได้อย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามเมื่อมีข้อสงสัย และอธิบายและถ่ายทอดเนื้อหาได้ชัดเจน

ระยะเวลา สถานที่ และค่าใช้จ่าย นักศึกษามีระดับความพึงพอใจต่อระยะเวลา สถานที่และค่าใช้จ่ายในการสอนเสริมแบบเข้มฯ อยู่ในระดับมาก ในทุกประเด็น ได้แก่การจัดการสอนเสริมจำนวน 2 ครั้ง ครั้งละ 2 วัน วันละ 5 ชั่วโมงในวันเสาร์และวันอาทิตย์ สถานที่สะดวกในการเดินทาง และค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียจำนวน 650 บาท

จะเห็นได้ว่าผลการประเมินด้านกระบวนการจัดการสอนเสริมในทุกด้านนักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุดแทบทุกประเด็น การสอนเสริมแบบเข้มแม้นักศึกษาต้องเสียค่าใช้จ่าย แต่คะแนนเก็บที่กำหนดให้ร้อยละ 30 นับเป็นแรงจูงใจส่วนหนึ่งที่ทำให้ นักศึกษามีความตั้งใจอย่างยิ่งในการเข้ารับการ สอนเสริมแบบเข้มซึ่งสอดคล้องกับข้อสังเกตของอาจารย์ผู้สอนที่เห็นว่านักศึกษามีความตั้งใจอย่างสูงใน การเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้ม ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงควรพิจารณาให้สาขาวิชาต่างๆ มีการจัดการสอน เสริมแบบเข้มในชุดวิชาต่างๆ โดยเฉพาะชุดวิชาที่มีเนื้อหายากต่อการทำความเข้าใจให้มากขึ้นกว่าปัจจุบัน เพราะนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมีความแตกต่างในความสามารถด้านการเรียนรู้ บางคนสามารถเรียนรู้ได้ ด้วยตนเองจากสื่อหลักโดยไม่ต้องพึ่งสื่อเสริม แต่ก็มีจำนวนไม่น้อยที่ไม่สามารถทำความเข้าใจได้ด้วย ตนเองดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจที่นักศึกษาจำนวนมากกว่าร้อยละ 40 ระบุปัญหาที่เห็นว่าเป็น อุปสรรคในการเรียนคือการไม่สามารถทำความเข้าใจด้วยตนเอง ดังนั้น หากมีการชี้แนะโดยอาจารย์สอน เสริม และมีการเก็บคะแนนบางส่วนน่าจะทำให้นักศึกษาสามารถสอบผ่านได้มากขึ้นและอาจส่งผลทำให้นักศึกษาออกกลางคันน้อยลงกว่าปัจจุบัน อย่างไรก็ตามบริการสอนเสริมแบบเข้มนี้ยังถือเป็นสื่อทางเลือก

แต่เป็นทางเลือกที่นักศึกษาสามารถเลือกให้เหมาะสมกับตนเองได้ตามปรัชญาพื้นฐานของการ
ให้การศึกษาที่เน้นการจัดเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3 ในส่วนของประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับจากการเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มทั้งนักศึกษาและ
อาจารย์ผู้สอนเห็นตรงกันว่าเป็นประโยชน์อย่างมากทั้งในส่วนการสร้างความเข้าใจในเนื้อหาและการนำ
ความรู้ในภาคทฤษฎีไปใช้ในการสอบดังแสดงในตารางที่ 5 ทั้งนี้ ในส่วนของอาจารย์ผู้สอนระบุในส่วนของ
ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับว่า

“จากการสังเกตความสนใจและความตั้งใจของนักศึกษาในการเข้ารับการสอนเสริมพบว่า
นักศึกษามีความตั้งใจอย่างสูง โดยเฉพาะนักศึกษาที่สอบไม่ผ่านในชุดวิชานี้หลายครั้ง และ
นักศึกษาที่เหลือชุดวิชานี้เป็นชุดวิชาสุดท้ายที่ต้องจบ การกำหนดสัดส่วนคะแนนของการสอน
เสริมให้เก็บคะแนนถึงร้อยละ 30 จึงมีโอกาสนักศึกษาจะสามารถสอบผ่านได้มากขึ้น”

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับจากการเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้ม*

ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้ม*	จำนวน	ร้อยละ
1. มีความเข้าใจในเนื้อหาอย่างชัดเจน	25	48.1
2. สามารถนำความรู้ในภาคทฤษฎีไปใช้ในการสอบ	27	51.9

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2.4 ผลจากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการจัดสอนเสริมแบบเข้มเมื่อพิจารณาจากคะแนนการทำ
แบบประเมินผลหลังเรียนเปรียบเทียบกับคะแนนการทำแบบประเมินผลก่อนเรียนของการสอนทั้ง 2 ครั้ง
และจากผลการสอบปลายภาค ดังแสดงในตารางที่ 6 และตารางที่ 7 ดังนี้

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้
เข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มชุดวิชาหลักการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ ครั้งที่ 1

ผลการประเมิน	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	t	Sig.
ก่อนการเรียน	27	4.52	1.74	-5.50	.000*
หลังการเรียน	27	7.22	2.15		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มชุดวิชาหลักการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ ครั้งที่ 2

ผลการประเมิน	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	Sig.
ก่อนการเรียน	27	9.59	3.00	-5.42	.000*
หลังการเรียน	27	11.19	2.79		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 และตารางที่ 7 พบว่า

- ผลคะแนนการทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนในการเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มครั้งแรกได้ค่าเฉลี่ย 7.22 สูงกว่าคะแนนการทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนซึ่งได้ค่าเฉลี่ย 4.52 จากคะแนนเต็ม 9 และผลคะแนนการทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนในการเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มครั้งที่สองได้ค่าเฉลี่ย 11.19 สูงกว่าการทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนซึ่งได้ค่าเฉลี่ย 9.59 จากคะแนนเต็ม 14 เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยการทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนและหลังเรียนของการสอนทั้งสองครั้งที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
- จากการติดตามผลการสอบไล่ปลายภาคของนักศึกษาที่เข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มทั้ง 27 คน มีจำนวนผู้สอบผ่านจำนวนร้อยละ 100 เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ว่าจะต้องมีผู้สอบผ่านไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

ผลของการศึกษาดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่าการจัดสอนเสริมแบบเข้มที่ได้มีการออกแบบการเรียนการสอนและการวัดผลที่ชัดเจนประกอบกับการมารับการสอนเสริมแบบเข้มที่เกิดจากความสนใจ ความตั้งใจอย่างแท้จริงของนักศึกษาน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียนรู้ การกำหนดคะแนนการเข้ารับการสอนเสริมร้อยละ 30 ก็น่าจะเป็นแรงจูงใจสำคัญและช่วยให้นักศึกษาสามารถสอบผ่านได้มากขึ้นอีกด้วย

บทสรุป

- เนื้อหาส่วนนี้เป็นการสรุปและนำเสนอข้อค้นพบที่สำคัญจากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การประเมินประสิทธิภาพการจัดสอนเสริมแบบเข้ม ชุดวิชาหลักการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สอน และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ในการทำแบบประเมินผลตนเอง หลังการสอนเสริมแบบเข้มจากนักศึกษาผู้เข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มรวมถึงการติดตามผลการสอบปลายภาคของนักศึกษาผู้เข้ารับการสอนเสริมแบบเข้ม สรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. อาจารย์ผู้สอนได้ใช้ประโยชน์จากคู่มือสำหรับวิทยากรในการสอนเสริมแบบเข้มซึ่งได้มีการสรุปเนื้อหาในสาระสำคัญของทุกหน่วยเพื่อช่วยผู้สอนในการเตรียมการสอน และเห็นว่าเนื้อหาที่เตรียมไว้ในคู่มือเพียงพอและเหมาะสมดีแล้ว
2. ในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน นักศึกษาพอใจมากที่สุดในส่วนของการจัดสอนเสริมจำนวน 2 ครั้ง ครั้งละ 2 วันๆ ละ 5 ชั่วโมงในวันเสาร์และวันอาทิตย์ นอกจากนั้นยังมีความพึงพอใจต่อวิทยากรผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในเรื่องของการอธิบายและถ่ายทอดเนื้อหาได้ชัดเจน โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามเมื่อมีข้อสงสัย และตอบคำถามได้อย่างชัดเจน โดยมีความเป็นกันเองกับนักศึกษา
3. ในส่วนของการใช้ประโยชน์ด้านเอกสารประกอบการสอนเสริมแบบเข้มซึ่งแจกให้กับนักศึกษา นักศึกษาพึงพอใจเอกสารที่ใช้ในการสอนเสริมแบบเข้มทั้งสองครั้ง และเห็นว่าเอกสารดังกล่าวมีเนื้อหาที่ชัดเจนและครอบคลุมในทุกหน่วย นักศึกษามีการใช้ประโยชน์ของเอกสารฯ ในการเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มฯ และ เห็นว่าความยากง่ายของเนื้อหามีความเหมาะสม นอกจากนั้นในการให้นักศึกษาทำแบบทดสอบความรู้หลังการสอนแต่ละหน่วยการสอนพบว่านักศึกษาเห็นว่า แบบทดสอบมีเนื้อหาที่ครอบคลุมและมีจำนวนข้อที่เหมาะสม
4. ในส่วนของผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนรู้จากการเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มในชุดวิชาหลักการโฆษณา และการประชาสัมพันธ์ นักศึกษาสามารถทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่าการทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในการสอนทั้งสองครั้ง และยังพบว่านักศึกษาที่เข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มทุกคนสามารถสอบผ่านในชุดวิชาหลักการโฆษณาและประชาสัมพันธ์บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ว่าควรมีการสอบผ่านไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ขนาด 12 ตัวธรรมดา

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

ข้อเสนอแนะ

1. สาขาวิชานิติศาสตร์ควรพิจารณาการจัดสอนเสริมแบบเข้มในชุดวิชานี้และชุดวิชาอื่นๆของสาขาซึ่งมีเนื้อหาที่ยากต่อการทำความเข้าใจด้วยตนเองโดยเฉพาะชุดวิชาแกนทั้งหมดของสาขาเพราะการสอนเสริมแบบเข้มอาจารย์ผู้สอนได้มีโอกาสอธิบายช่วยทำให้นักศึกษามีความเข้าใจในเนื้อหาเอกสารการสอนมากขึ้น และการให้เก็บคะแนนจากการเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มในสัดส่วน 30:70 ทำให้นักศึกษามีโอกาสสอบผ่านมากขึ้นเป็นแนวทางหนึ่งที่น่าจะมีผลต่อการลดอัตราการออกกลางคันของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ซึ่งมีสัดส่วนค่อนข้างสูง โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากผลการสอบแล้วนักศึกษาที่มาเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มสามารถสอบผ่านได้ทุกคน

2. ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้นักศึกษาทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสอนเสริมแบบเข้ม อย่างกว้างขวางมากขึ้นเนื่องจากในภาคการศึกษาที่ 1/2555 มีจำนวนนักศึกษาลงทะเบียนเรียนจำนวน 303 คน แต่มีผู้แจ้งความจำนงค์เข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มเพียง 32 คน

3. ควรมีการปรับแนวทางในการจัดการสอนเสริมแบบเข้มในประเด็นที่กำหนดให้นักศึกษาลงทะเบียนเรียนมาก่อนแล้วจึงจัดห้องสอนได้ โดยหากมีจำนวนนักศึกษาไม่เพียงพอตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด โดยเฉพาะนักศึกษาที่อยู่ในต่างจังหวัดหากมีจำนวนน้อย ผู้จัดจะแจ้งให้นักศึกษาเดินทางมาเรียนร่วมกับนักศึกษาในกรุงเทพฯ ซึ่งต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางและค่าที่พัก ถ้านักศึกษามาไม่ได้ตามแจ้งก็จะไม่คืนเงินค่าลงทะเบียนให้นักศึกษา จัดเป็นวิธีการดำเนินการที่ไม่ยืดหยุ่นและไม่เอื้อประโยชน์ต่อนักศึกษาในต่างจังหวัด ทั้งที่การจัดสอนเสริมในแบบปกตินักศึกษาไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ และเป็นบริการทางการศึกษาที่มหาวิทยาลัยระบุเป็นสื่อเสริมในการเรียนการสอนทางไกล ผู้วิจัยเห็นว่าในกรณีนักศึกษาต่างจังหวัดควรยืดหยุ่นให้สามารถแจ้งความจำนงค์โดยยังไม่ต้องลงทะเบียนมาก่อนได้และเมื่อทราบจำนวนนักศึกษาที่แน่นอนภายในกำหนดเวลาที่มหาวิทยาลัยระบุ และมีจำนวนนักศึกษาที่แจ้งความจำนงค์ครบตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด จึงให้นักศึกษาสามารถลงทะเบียนได้ในภายหลัง

4. ในเอกสารประกอบการสอนเสริมแบบเข้มในส่วนของแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนและหลังเรียนคณะกรรมการบริหารชุดวิชาหลักการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ ควรปรับปรุงให้มีการประเมินครอบคลุมเนื้อหาในประเด็นสำคัญให้ครบทุกหน่วย

5. ในกรณีที่มีการสอนโดยวิทยากรหลายคน ควรมีการปฐมนิเทศอาจารย์ผู้สอนเพื่อให้การสอนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

บรรณานุกรม

หลักสูตรการศึกษาศาขานิทศศาสตร 2555-2559 ฝ่ายพัฒนาหลักสูตรและการสอน สำนักวิชาการ
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี

ข้อมูลรายงานสถิติสรุปผลการสอบของนักศึกษาศาขานิทศศาสตรแต่ละชุดวิชา จากศูนย์วิชาการ
ประเมินผล สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ภาคการศึกษา 1/ 2554
1/2553 และ 1/2552

บันทึกข้อความจากสำนักบริการการศึกษา ศูนย์บริการการศึกษาประจำภูมิภาค เลขที่ ศธ.
0522.04(03)/919 แจกมติที่ประชุมคณะกรรมการสอนเสริมของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ในการประชุมครั้งที่ 1//2555 เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2555 อนุมัติให้สาขาวิชา นิเทศศาสตรจัด
สอนเสริมแบบเข้มประจำปีการศึกษา 2555

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

การปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ของบุคลากร มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Knowledge Management Practices of Ramkhamhaeng University Personnel

นายรวิ บัวด้วง มหาวิทยาลัยรามคำแหง rawi.hrd@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ของบุคลากร มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้แก่ ด้านการแสวงหาความรู้ ด้านการสร้างความรู้ ด้านการจัดเก็บและกักเก็บความรู้ และด้านการถ่ายโอนและการใช้ความรู้ (2) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ของบุคลากร มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตามสถานภาพส่วนบุคคลของบุคลากรที่แตกต่างกัน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และหน่วยงานที่สังกัด และ (3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ของบุคลากร มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. บุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการแสวงหาความรู้ ด้านการสร้างความรู้ ด้านการจัดเก็บและกักเก็บความรู้ และด้านการถ่ายโอนและการใช้ความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง
2. บุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีสถานภาพส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และหน่วยงานที่สังกัด
3. ข้อเสนอแนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการแสวงหาความรู้ ด้านการสร้างความรู้ ด้านการจัดเก็บและกักเก็บความรู้ และด้านการถ่ายโอนและการใช้ความรู้

คำสำคัญ : การปฏิบัติด้านการจัดการความรู้, มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Abstract

In this research, the researcher investigates (1) the levels of the practice of knowledge management by Ramkhamhaeng University (RU) personnel in the following aspects: knowledge acquisition, knowledge creation, knowledge storage and retrieval, and knowledge transfer and utilization. Furthermore, the researcher compares (2) the knowledge management practices of RU personnel by reference to differences in the demographical characteristics of gender, age, educational level, work experience, and department. Finally, the researcher offers (3) suggestions that can be utilized as guidelines for the practice of knowledge management by RU personnel.

Findings are as follows:

1. Overall and in each aspect, RU personnel utilized knowledge management practices in the aspects of knowledge acquisition, knowledge creation, knowledge storage and retrieval, and knowledge transfer and utilization at a moderate level.
2. RU personnel who differed in demographical characteristics exhibited concomitant differences in knowledge management practices by reference to corresponding differences in gender, age, educational level, work experience, and department.
3. The researcher offers the following suggestions as guidelines to be used by RU personnel in four aspects as follows: The knowledge acquisition, The knowledge creation, The knowledge storage and retrieval and The knowledge transfer and utilization.

Key Words : Knowledge Management Practices, Ramkhamhaeng University

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมในปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่มีวิถีการดำรงชีวิตที่เต็มไปด้วยการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจสูงขึ้นเรื่อยๆ และอาวุธสำคัญที่สุดสำหรับผู้ชนะก็คือ “ความรู้” มนุษย์บางคนหยุดนิ่ง ไม่พัฒนาตนเอง แต่ในขณะเดียวกันมนุษย์บางคนมีการแสวงหาความรู้อยู่เสมอ ก็จะมีการพัฒนาก้าวหน้าไปไกล การเติมเต็มความรู้และทักษะของมนุษย์สามารถมาจากหลากหลายสถานการณและสถานที่ ดังนั้นมนุษย์สามารถสร้างโอกาสให้กับตนเองด้วยการเพิ่มเติมความรู้ตลอดเวลา สอดคล้องกับแนวคิดของ บดินทร์ วิจารณ์ (2547, หน้า 3) กล่าวว่า คุณสมบัติของมนุษย์ที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ ความพร้อมต่อการปรับเปลี่ยนและการตอบสนองเพื่อความอยู่รอด โดยมนุษย์มีความสามารถพิเศษในการเรียนรู้และพัฒนาการไม่เหมือนกับเผ่าพันธุ์อื่น ซึ่งไม่สามารถอยู่รอดได้ภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มนุษย์มีการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ซึ่งอาจส่งผลทั้งเชิงบวกและเชิงลบให้กับสังคมมนุษย์ที่ยังคงยึดติดกับอำนาจ จึงก่อให้เกิดการแข่งขันกันขึ้น และมีการชิงความได้เปรียบโดยใช้ “ความรู้” ที่เหนือกว่าเป็นฐานพลังในการแข่งขัน ดังนั้นมนุษย์จึงต้องเรียนรู้ให้เป็น มนุษย์ไม่สามารถเรียนรู้และสามารถทำงานได้ตามลำพังอีกต่อไป องค์การชั้นนำจึงเห็นความจำเป็นของ “การจัดการความรู้” หรือ **Knowledge management** และถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ ต่อความอยู่รอดและการเติบโตขององค์กรที่ช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่สอนและถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชนและผู้เรียนพร้อมๆ กับทำหน้าที่รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้าง และเผยแพร่ “ความรู้” ผ่านกระบวนการศึกษาวิจัยโลกในอดีต สิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต ผลที่สังคมควรได้รับจากมหาวิทยาลัย คือ “บัณฑิต” ที่มีความรู้ สามารถเข้าสู่ชีวิตการทำงาน เป็นพลเมือง ที่ได้รับการขัดเกลาทางสังคมและวัฒนธรรมมาเป็นอย่างดี ส่วนความรู้และองค์ความรู้ที่เป็นผลผลิตจากมหาวิทยาลัย นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางเศรษฐกิจแล้ว ยังจะต้องช่วยนำพาสังคมไปสู่ความเป็นอารยธรรมประเทศอย่างยั่งยืนอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1) สถานศึกษาที่มีคุณภาพสามารถจัดการเรียนการสอนที่ดีเป็นที่ยอมรับของสังคมก็จะได้รับความสนใจจากนักศึกษาที่ต้องการเข้าไปศึกษาต่อเพื่อแสวงหาความรู้ ถือเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนออกไปสู่โลกภายนอกที่มีการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจอย่างรุนแรง เพราะไม่ใช่การแข่งขันกับตัวเองเท่านั้น แต่เป็นการแข่งขันกับบุคคลอื่นเพื่อชิงชิงอำนาจและตำแหน่งหน้าที่การงาน หรือแม้แต่ฐานเงินเดือน โดยมีอาวุธที่สำคัญอย่างเดียวนั่นก็คือ “ความรู้” การพัฒนาความรู้ให้นักศึกษาได้ดีที่สุดจะต้องมีการบริหารจัดการความรู้บุคลากรภายในมหาวิทยาลัย ได้แก่ อาจารย์และเจ้าหน้าที่จากหลากหลายคณะ ซึ่งการจะได้รับประโยชน์จากบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องมีการจัดการความรู้ที่ดี โดยมีการจัดประเภทความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของอาจารย์และเจ้าหน้าที่แต่ละท่านให้ตรงตามความรู้ที่มีในมหาวิทยาลัย โดยการแบ่งการศึกษาเป็นภาควิชาและคณะให้เป็นระบบ เห็นได้ว่าทุกๆ มหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศต่างมีเป้าหมายเดียวกัน คือ ผลิตปัญญาชนที่มีคุณภาพออกสู่สังคมเพื่อ

รับใช้สังคมและประเทศชาติให้สงบสุข เพราะความรู้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งกว่าสิ่งใด ๆ ในโลกนี้ ความรู้สามารถทำให้มนุษย์มีกระบวนการคิดที่ดี สามารถจัดระบบในการดำรงชีวิตให้มีระเบียบแบบแผนได้อย่างถูกต้อง

เช่นเดียวกับ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้เป็นอย่างมาก โดยในปี พ.ศ. 2547 มหาวิทยาลัยรามคำแหงได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความรู้ภายในมหาวิทยาลัยฯ เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาระบบบริหารความรู้ภายในองค์กร พ.ศ. 2548-2549 และแผนยุทธศาสตร์พัฒนาระบบบริหารความรู้ภายในองค์กร พ.ศ. 2550-2551 (คณะกรรมการบริหารความรู้ภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549, หน้า 4) จากวิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหงดังกล่าว เห็นได้ว่าการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ของบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยฯ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้น ผู้วิจัยทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรสายวิชาการที่ปฏิบัติงานอยู่ภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514-2545 จำนวน 8 คน ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ที่สั่งสมมายาวนาน โดยทฤษฎีที่เป็นรากฐานความคิดในการวิจัยครั้งนี้ คือ ทฤษฎีการจัดการความรู้ ประกอบด้วย การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดเก็บและกักเก็บความรู้ รวมทั้งการถ่ายทอดและใช้ความรู้ (Marquardt, 1996, p. 21) ซึ่งถือเป็นหัวใจของการเรียนรู้ในองค์กรและองค์กรหลายๆ แห่งที่ประสบความสำเร็จในเรื่องของการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ และเพื่อให้ผลการศึกษาเป็นแนวทางในการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้และพัฒนามหาวิทยาลัยในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง ตามสถานภาพส่วนบุคคลของบุคลากรที่แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง

นิยามศัพท์

1. การปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการในการแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดเก็บและกักเก็บความรู้ รวมทั้งการถ่ายทอดและใช้ความรู้ โดยให้บุคลากรได้ประเมินตนเองว่าได้ปฏิบัติอยู่ในระดับใดใน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดของ Marquardt (1996, p. 21) ทั้ง 4 ขั้นตอน ได้แก่

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

1.1 การแสวงหาความรู้ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ (1) การแสวงหาความรู้ภายนอกองค์กร หมายถึง การเปรียบเทียบสมรรถนะกันระหว่างองค์กรของตนเองกับองค์กรอื่นๆ ซึ่งถือเป็นการแข่งขันกันเพื่อปรับปรุงงานภายใต้สภาพแวดล้อมที่ใช้ความคิดและการสร้างสรรค์ ด้วยข้อมูลสารสนเทศจากภายนอกในวิธีการต่างๆ และ (2) การแสวงหาความรู้ภายในองค์กร หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ของบุคคล ซึ่งถือเป็นการเพิ่มคุณค่าให้องค์กรมากขึ้น

1.2 การสร้างความรู้ สามารถอธิบายด้วยวิธีการ 4 ลักษณะ ได้แก่ (1) การสร้างความรู้ที่ซ่อนเร้นไปเป็นความรู้ที่ซ่อนเร้น หมายถึง ความรู้ที่เติบโตขึ้นแบบความเป็นส่วนตัวของบุคคลหนึ่งผ่านไปยังอีกบุคคลหนึ่ง (2) การสร้างความรู้ที่ชัดเจนไปเป็นความรู้ที่ชัดเจน หมายถึง ความรู้ที่ได้มาโดยการผสมผสานและการสังเคราะห์ความรู้ที่ชัดเจนที่ปรากฏอยู่ (3) การสร้างความรู้ที่ซ่อนเร้นไปเป็นความรู้ที่ชัดเจน หมายถึง ความรู้ที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลหนึ่งนำความรู้ที่ปรากฏอยู่แล้วมาเพิ่มเติม หรือผสมผสานกับความรู้ที่ซ่อนเร้นต่างๆ ของตน ซึ่งนำมาออกแบบกลายเป็นความรู้บางสิ่งบางอย่างขึ้นมาใหม่สามารถนำไปแบ่งปันได้ทั่วทั้งองค์กร และ (4) การสร้างความรู้ที่ชัดเจน ไปเป็นความรู้ที่ซ่อนเร้น หมายถึง ความรู้ที่ชัดเจนที่เกิดขึ้นมาใหม่ถูกรวบรวมเอาไว้และสมาชิกภายในองค์กรได้นำความรู้นั้นมาเรียนรู้เพื่อออกแบบความรู้ที่ซ่อนเร้นใหม่

1.3 การจัดเก็บและกักเก็บความรู้ หมายถึง ความรู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการด้านเทคนิคและมนุษย์ ด้วยวิธีการสร้างความสัมพันธ์ ตลอดจนการจัดเก็บความรู้ โดยโครงสร้างและการจัดเก็บนั้น จะมีระบบที่สามารถค้นหาและส่งมอบความรู้ ได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

1.4 การถ่ายโอนและการใช้ความรู้ หมายถึง วิธีการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศความรู้ที่มีการขับเคลื่อนทางกลไกอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อกระจายและสามารถถ่ายทอดความรู้ไปได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสมทั่วทั้งองค์กร ตลอดจนวิธีการถ่ายทอดความรู้ระหว่างบุคคลทั้งมีเจตนาและไม่เจตนา

2. บุคลากร หมายถึง บุคลากรสายวิชาการ ซึ่งทำหน้าที่สอนและให้ความรู้อยู่ในมหาวิทยาลัยรามคำแหง

3. อายุ หมายถึง อายุของบุคลากร นับตามปฏิทินจนถึงวันตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ (1) ต่ำกว่า 30 ปี (2) 30-40 ปี (3) 41-50 ปี และ (4) ตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป

4. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของบุคลากร แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ (1)ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (2) ปริญญาโท และ (3) ปริญญาเอก

5. ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่บุคลากรเริ่มปฏิบัติงาน ณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จนถึงวันที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกได้ 6 กลุ่ม ได้แก่ (1) ต่ำกว่า 5 ปี (2) 5-10 ปี (3) 11-15 ปี (4) 16-20 ปี (5) 21-25 ปี และ (6) ตั้งแต่ 26 ปี ขึ้นไป

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

6. หน่วยงานที่สังกัด หมายถึง สถานที่ปฏิบัติงานของบุคลากร ทั้ง 8 คณะ ได้แก่ (1) คณะนิติศาสตร์ (2) คณะบริหารธุรกิจ (3) คณะมนุษยศาสตร์ (4) คณะศึกษาศาสตร์ (5) คณะวิทยาศาสตร์ (6) คณะรัฐศาสตร์ (7) คณะเศรษฐศาสตร์ และ (8) คณะวิศวกรรมศาสตร์

7. ข้อเสนอแนะ หมายถึง ข้อคิดเห็นของบุคลากร มหาวิทยาลัยรามคำแหง เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการจัดการความรู้ของบุคลากร มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยให้บุคลากรตอบในแบบสอบถามปลายเปิด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนหรือกำหนดเป็นนโยบายการพัฒนาด้านการจัดการความรู้ของบุคลากร และพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหงในอนาคต

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง จาก 8 คณะ สุ่มข้อมูลจากงานวิจัยสถาบัน กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง ณ วันที่ 27 เมษายน 2552 จำนวนทั้งสิ้น 860 คน โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Yamane (1973) ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 275 คน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบเชิงโควตาอย่างมีสัดส่วน (Quota sampling technique) โดยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างแต่ละชั้นตามสูตร จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหน่วยงานที่สังกัด ซึ่งแต่ละคณะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเฉพาะบุคลากรที่พบและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามสำรวจการปฏิบัติงานด้านการจัดการความรู้ของบุคลากร มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ได้แก่ (1) เพศ (2) อายุ (3) ระดับการศึกษา (4) ประสบการณ์การทำงาน และ (5) หน่วยงานที่สังกัด เป็นแบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการจัดการความรู้ทั้ง 4 ขั้นตอน คือ (1) การแสวงหาความรู้ (2) การสร้างความรู้ (3) การจัดเก็บและกักเก็บความรู้ และ (4) การถ่ายโอนและการใช้ความรู้ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Questionnaire) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติงานด้านการจัดการความรู้ของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง

การหาคุณภาพของเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่า IOC และปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไป

ทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item-total correlation) และหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (1984, p.160) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนสิงหาคม 2552 และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีคำนวณโดยแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ ทั้ง 4 ขั้นตอน คือ (1) การแสวงหาความรู้ (2) การสร้างความรู้ (3) การจัดเก็บและกักเก็บความรู้ และ (4) การถ่ายโอนและการใช้ความรู้ โดยใช้วิธีคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทำการเปรียบเทียบข้อมูลการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยใช้สถิติ T-Test ในกรณีเปรียบเทียบ 2 กลุ่ม และใช้สถิติ One-way ANOVA ในกรณีเปรียบเทียบมากกว่า 2 กลุ่ม เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยวิธีของ Scheffé สำหรับการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นการสรุปความคิดเห็นจากแบบสอบถามปลายเปิด ใช้วิธีการสังเคราะห์ข้อความ โดยหาความถี่และจัดลำดับความถี่

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ของบุคลากร มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. บุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีระดับการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

ด้านการแสวงหาความรู้ พบว่า การศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น วิทยุ โทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ต การศึกษาค้นคว้าจากการประกาศนโยบายของคณะ เพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง และการติดตามข้อมูลข่าวสาร ทิศทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยี จากสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น คู่มือ นิตยสาร วารสาร และหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นตลาดวิชา มีนักศึกษาอยู่ทั่วประเทศ และนักศึกษาส่วนมากมีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด มหาวิทยาลัยจึงเห็นความสำคัญของเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยที่จะอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษาและบุคลากรในการเรียนการสอน โดยประหยัดทั้งเวลา และค่าใช้จ่าย สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการค้นคว้าหาความรู้ เช่น Internet, Web site และ E-learning เป็นต้น ตามที่มหาวิทยาลัยได้ระบุพันธกิจไว้ข้อหนึ่งว่า “ด้านการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี สนับสนุนการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์และดัดแปลงให้สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นตามสภาพเศรษฐกิจและสังคม

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

ในปัจจุบัน รวมทั้งให้ความสำคัญต่อการนำเทคโนโลยีไปใช้ประโยชน์ในภาคการผลิต เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ” แต่เนื่องจากบุคลากรมีระดับการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมหาวิทยาลัยสามารถสนับสนุนและส่งเสริมด้านการแสวงหาความรู้ของบุคลากรให้มากขึ้น เพื่อให้มีความสอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัย และให้บุคลากรได้เกิดการพัฒนาตนเอง เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ สมชาย นำประเสริฐชัย (2551) ที่กล่าวว่า เทคโนโลยีการสื่อสาร ช่วยให้บุคลากรสามารถเข้าถึงความรู้ต่างๆ ได้ง่ายขึ้น สะดวกขึ้น รวมทั้งสามารถติดต่อสื่อสาร เพื่อค้นหาข้อมูลและความรู้ที่ต้องการได้ผ่านทางเครือข่าย **Internet** ที่สามารถประสานการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดอุปสรรคในเรื่องของระยะทาง และสอดคล้องกับแนวคิดของ บดินทร์ วิจารย์ (2547, หน้า 213) ที่กล่าวว่า ระบบ **e-learning** เป็นเครื่องมือสำคัญที่นำเทคโนโลยีด้าน **IT** มาสนับสนุนก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่รวดเร็วขึ้น สามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลาทุกสถานที่ เป็นการช่วยในการสร้างและกระจายองค์ความรู้ในองค์กร และ **e-learning** ยังทำให้บันทึกความรู้ และกระจายองค์ความรู้ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว หลายๆ ครั้งจะพบว่า การจัดการความรู้ที่ได้ผลเกิดจากการมีเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมมาเป็นเครื่องมือ ในการขับเคลื่อนให้คนในองค์กรได้มีการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ด้านการสร้างความรู้ พบว่า การสร้างความรู้โดยศึกษาจากผู้มีประสบการณ์ขณะปฏิบัติงานร่วมกัน การสร้างเอกสาร คู่มือ ตำรา และงานวิจัย รวมทั้งผลิตสื่อที่มีความทันสมัย อันเกิดจากความรู้ที่มีหรือเกิดจากการเรียนรู้ของตนเอง และการนำรายงานประจำปีมากำหนดแผนการปฏิบัติงานในอนาคต ทั้งนี้เนื่องจากวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย รวมคำแห่ง เพื่อพัฒนาวิชาการไปสู่ความเป็นสากล มีรูปแบบที่หลากหลายและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความสอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อเป็นศูนย์กลางของโลก ซึ่งผลของการวิจัยพบว่า การปฏิบัติด้านการสร้างความรู้ของบุคลากรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมหาวิทยาลัยสามารถจัดให้มีการอบรมในหน่วยงานต่างๆ ให้แก่บุคลากรอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการจัดกิจกรรมและการสัมมนาทางวิชาการเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของบุคลากร เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆ ที่มีความหลากหลาย จากประสบการณ์ของแต่ละคนที่มาจากที่ต่างๆ กัน ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Drucker (2007, pp. 451-452) ได้ให้ความหมายของ “ความรู้” ว่าเป็นทรัพยากรที่สามารถกำหนดยุทธศาสตร์ที่สามารถทำให้องค์กรต่างๆ ได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Tiwana (2000, p. 5) ที่กล่าวถึงความรู้ว่า เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้โดยประสบการณ์ และประยุกต์ใช้ได้โดยบุคคล และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวรรณ เจริญเสาวภาคย์ และคนอื่นๆ (2548, หน้า 21) ที่ได้สรุปว่า “ความรู้” แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน เป็นความรู้ที่อยู่ภายในตัวบุคคล มองไม่เห็น อันเกิดจากประสบการณ์ การเรียนรู้ หรือพรสวรรค์ต่างๆ และ (2) ความรู้ที่ชัดแจ้ง เป็นความรู้เชิงทฤษฎี เนื้อหาวิชาการ และข้อมูลต่างๆ ที่ถูกถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นความรู้ที่เป็นเหตุเป็นผล สามารถถ่ายทอดออกมาในรูปแบบต่างๆ ได้ โดยผ่านวิธีการต่างๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นความรู้ที่อยู่ในรูปแบบของเอกสารตำรา ทฤษฎี หรือสื่อต่างๆ เป็นต้น

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

การจัดเก็บและกู้คืนความรู้ พบว่า การจัดทำเอกสารคู่มือการปฏิบัติงาน รายงานการประชุม และสรุปผลการดำเนินงาน การสรุปความรู้จากการเข้าร่วมอบรม สัมมนาหรือการได้รับเชิญเป็นวิทยากร โดยจัดทำเป็นเอกสาร รายงานหรือคู่มือ และการจัดเก็บความรู้จากเอกสาร คู่มือ และตำราที่ได้รับจากการอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานโดยจัดทำแฟ้มสะสมปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากเกรงว่าการเก็บรักษาความรู้ที่มีค่าขององค์กร เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงความรู้นั้นได้โดยง่าย ในทุกเวลาและทุกสถานที่ การจัดเก็บความรู้เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้นหรือที่ได้มา นำมาจัดเก็บเพื่อให้เป็นระบบและเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้ง่ายและสะดวกรวดเร็วต่อการนำความรู้ไปใช้ในครั้งต่อไป มหาวิทยาลัยรามคำแหงมีสาขาเครือข่ายอยู่มากมายหลายแห่ง จึงจำเป็นต้องให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเชื่อมโยงในด้านการทำงานผ่านระบบฐานข้อมูลของมหาวิทยาลัย เช่น Internet และระบบ e-library เป็นต้น ซึ่งผลของการวิจัยพบว่า บุคลากรมีระดับการปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมหาวิทยาลัยสามารถจัดให้มีการอบรมและให้ความรู้ แก่บุคลากรในด้านการจัดเก็บและกู้คืนความรู้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้บุคลากรสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ในการทำงาน ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติด้วย เพราะการจัดการความรู้ที่ดีนำมาซึ่งการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดผลดีต่อองค์กรโดยรวม ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ภราดร จินดาวงศ์ (2549, หน้า 55-56) ที่กล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้ในการเข้าถึงความรู้ ได้แก่ การเก็บให้เป็นเอกสาร หรือการใช้วิธีการเขียนเล่าเรื่อง เป็นต้น และเครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ ได้แก่ การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน การโยกย้ายสลับหน้าที่การทำงาน เป็นต้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ วันชัย ปานจันทร์ (2549, หน้า 11) ที่กล่าวว่า การจัดการความรู้โดยรวม หมายถึง การจัดการที่มีกระบวนการและเป็นระบบ ตั้งแต่การประมวลผลข้อมูล (data) สารสนเทศ (information) ความคิด (knowledge) ตลอดจนประสบการณ์ของบุคคล เพื่อสร้างความรู้ และจะต้องมีการจัดเก็บในลักษณะที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้โดยอาศัยช่องทางที่สะดวก เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้งาน ทำให้เกิดการโอนถ่ายความรู้ และมีการแพร่ความรู้ไปยังหน่วยงานขององค์กร

ด้านการถ่ายทอดและการใช้ความรู้ บุคลากร พบว่า การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุม สัมมนาทางวิชาการ การจัดเวที การสื่อสารกับผู้อื่นด้วยวิธีการเขียน เช่น บันทึกข้อความ รายงานและจดหมาย และการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่องค์ความรู้ของตนเอง แก่องค์กรภายใน ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการถ่ายทอดความรู้ภายในองค์กรเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เมื่อองค์กรได้มีการสร้างและพัฒนาความรู้ขึ้นมาแล้วจะต้องมีการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้องค์กรสามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ที่ได้สูงที่สุด ซึ่งพบว่า การถ่ายทอดและการใช้ความรู้ของบุคลากร มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมหาวิทยาลัยสามารถจัดการถ่ายทอดความรู้และการใช้ความรู้ของบุคลากรให้มากยิ่งขึ้นด้วยการส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นในการประชุม สัมมนาทางวิชาการ การรายงานและการประชาสัมพันธ์เผยแพร่องค์ความรู้ขององค์กร ด้วยวิธีการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศความรู้ที่มีการขับเคลื่อนทางกลไกอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อกระจายและสามารถถ่ายทอดความรู้ไปได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสมทั่วทั้งองค์กร ซึ่งมีความสอดคล้องกับ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี (2544, หน้า 185) ได้สรุปถึงหลักการที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ว่า การถ่ายทอดความรู้เกิดขึ้นภายในองค์กรตลอดเวลา ความรู้ที่อยู่ภายใน (tacit knowledge)

จะถ่ายทอดได้ยากที่สุด สถานที่ที่มีการถ่ายทอดความรู้ได้มากอาจจะเป็นสถานที่ที่ท่านคิดถึงน้อยที่สุดก็ได้ เช่น ห้องกาแฟ ห้องอาหาร หรือแม้กระทั่งในห้องสุขา การพูดคุยเป็นวิธีพื้นฐานและง่ายที่สุดในการถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรมทั้งของ ระดับองค์กรและระดับประเทศ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการถ่ายทอดความรู้

2. การเปรียบเทียบการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ของบุคลากร มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และหน่วยงานที่สังกัด สรุปผลได้ดังนี้

บุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง เพศชาย และเพศหญิง มีการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ ด้านการสร้าง ความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการแสวงหาความรู้ ด้าน การจัดเก็บและกักเก็บความรู้ และด้านการถ่ายโอนและการใช้ความรู้ แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากปัจจุบันตามสิทธิมนุษยชนของโลกยกระดับผู้หญิงให้มีความเท่า เทียมกับผู้ชาย ผู้หญิงจึงค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อที่จะสร้างความรู้มากขึ้น เพื่อให้งานที่ออกมามีคุณภาพที่ดี สามารถเป็นผู้นำ ขั้วเคลื่อนไหวองค์กรให้ไปข้างหน้าได้ทัดเทียมกับผู้ชาย ดังที่ Marquardt (1996, pp. 129-155) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า ใน การสร้างความรู้วิธีหนึ่งในการสร้างความรู้ที่ชัดเจน ซึ่งเกิดขึ้นใหม่ถูกรวบรวมเอาไว้และสมาชิกในองค์กรได้นำความรู้ นั้นมาเรียนรู้ เพื่อออกแบบความรู้ที่ซ่อนเร้นใหม่จนเกิดเป็นแนวทางใหม่ๆ ในการทำงานที่ได้มีการนำมาใช้ในองค์กรอย่าง กว้างขวาง

บุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีอายุแตกต่างกัน มีการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ โดยภาพรวมและ รายด้าน ได้แก่ ด้านการแสวงหาความรู้ ด้านการสร้างความรู้ ด้านการจัดเก็บและกักเก็บความรู้ และด้านการถ่ายโอนและ การใช้ความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ปัจจุบันมีการแข่งขันสูงมากในทุกๆ องค์กร ซึ่งองค์กรที่จะได้เปรียบทางการแข่งขันได้นั้นจะต้องมีการจัดการความรู้ที่ดี อย่างยั่งยืน ดังนั้น บุคลากรในองค์กรทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในช่วงอายุใดจึงต้องขวนขวายในการแสวงหาความรู้อันจะนำไปสู่ แนวทางแห่งความสำเร็จขององค์กร ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารณ์ พานิช (2549ก, หน้า 229-236) ที่ได้เสนอการปฏิบัติหรือการดำเนินการจัดการความรู้ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จไว้ 10 ประการ ซึ่งวิธีปฏิบัติ ประการหนึ่ง คือ พัฒนาคอนโดยเป็นการพัฒนาคอนผ่านการทำงาน คือ พัฒนาคอนและพัฒนางานไปพร้อมๆ กัน คนที่เกิด การพัฒนาจะเป็น “บุคคลเรียนรู้” คือ มีทักษะในการสร้างความรู้จากการทำงาน มีทักษะในการใช้ความรู้ในการปฏิบัติงาน มีทักษะในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น เมื่อบุคลากรเกิดการพัฒนาคอนก็เกิดการพัฒนาตามไปด้วย

บุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ ด้านการ แสวงหาความรู้ แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ส่วนภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการสร้าง ความรู้ ด้านการจัดเก็บและกักเก็บความรู้ และด้านการถ่ายโอนและการใช้ความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากความรู้ในแต่ละระดับจะมีเกณฑ์ไม่เท่ากัน ยิ่งระดับสูงเท่าไร

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

จะมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และมีความละเอียดรอบคอบมากขึ้น และในสังคมปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ คนในสังคมต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การที่คนในองค์กรมีการเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเอง ไม่ว่าจะอยู่ในระดับการศึกษาใด ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการศึกษาแบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ก็เป็นการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาของบุคลากรทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ยุทธนา แซ่เตียว (2548, หน้า 255-259) ได้กล่าวถึง รูปแบบของการเรียนรู้ มีลักษณะสรุปได้ คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเองในอดีต การเรียนรู้จากการทดลอง การเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น และการเรียนรู้จากการอบรมและพัฒนา ซึ่งเป็นการรับการถ่ายทอดโดยตรงจากบุคคลที่มีความรู้

บุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการแสวงหาความรู้ ด้านการสร้างความรู้ ด้านการจัดเก็บและกักเก็บความรู้ และด้านการถ่ายโอนและการใช้ความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากมหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากร ให้มีการพัฒนาความรู้และสร้างความรู้ใหม่ ๆ รวมถึงการสร้างนวัตกรรมจากการปฏิบัติงานและการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการทำงานของบุคลากรที่จะต้องเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มเข้ามาปฏิบัติงาน โดยให้บุคลากรปรับตัวเพื่อสร้างความคุ้นเคยและนำมาปรับใช้ในการทำงานของตนให้ดียิ่งขึ้นอยู่ตลอดเวลา และได้จัดให้มีการอบรมการให้ความรู้ในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ จึงส่งผลให้บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ วิจารย์ พานิช (2549) ที่สรุปไว้ว่า ทุกคนสร้าง และใช้ความรู้ในการทำงานและในกิจกรรม เมื่อมีการปฏิบัติงาน โดยจะนำความรู้จากประสบการณ์ในผู้ร่วมงานมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน จะเกิดการยกระดับความรู้ และสามารถบันทึกออกมาเป็น “ชุมชนความรู้” จากการทำงาน สำหรับนำไปใช้ในการทำงานให้มีผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น

บุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีหน่วยงานที่สังกัดแตกต่างกัน มีการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการแสวงหาความรู้ ด้านการสร้างความรู้ ด้านการจัดเก็บและกักเก็บความรู้ และด้านการถ่ายโอนและการใช้ความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากพันธกิจของมหาวิทยาลัยในด้านการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ด้วยการร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา หน่วยงานอื่น ภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพทั้งภายในและต่างประเทศ โดยนำวิชาการไปสู่ความเป็นเลิศ เพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาแห่งหนึ่งของโลก ดังกล่าวนี้นำให้บุคลากรในทุกหน่วยงานมีการปฏิบัติการจัดการความรู้แตกต่างกัน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับพันธกิจขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ภราดร จินดาวงศ์ (2549, หน้า 32) ที่กล่าวว่า การจัดการความรู้ขององค์กรจะต้องพิจารณาแหล่งความรู้ทั้งจากภายในและภายนอกองค์กรที่เหมาะสม ทั้งลักษณะมิติของระดับตำแหน่งงาน ระดับหน้าที่งาน และระดับบุคคลแต่ละราย ซึ่งความรู้ที่แต่ละคนต้องมีเครื่องมือที่จะเข้าถึงความรู้ วิธีการเข้าถึงความรู้ พฤติกรรมของบุคลากรที่แสวงหาความรู้และแหล่งที่จะได้มาซึ่งความรู้ อาจแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับภารกิจงานว่ามีความซับซ้อนมากหรือน้อย และจังหวะของเวลาที่ต้องจัดหาหรือสรรหาความรู้มาใช้ให้พอเหมาะ

บทสรุป

ผลการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ของบุคลากร มหาวิทยาลัยรามคำแหง สรุปผลได้ดังนี้

1. การศึกษาระดับการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ของบุคลากร มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการแสวงหาความรู้ ด้านการสร้างความรู้ ด้านการจัดเก็บและกักเก็บความรู้ และด้านการถ่ายทอดและใช้ความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง สรุปได้ดังนี้

ด้านการแสวงหาความรู้ พบว่า การศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น วิทยุ โทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ต การศึกษา ค้นคว้าจากการประกาศนโยบายของคณะฯ เพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง การติดตามข้อมูลข่าวสารทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยี จากสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น คู่มือ นิตยสาร วารสาร และหนังสือพิมพ์ และการเข้าร่วมประชุม และอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ รวมทั้ง การศึกษาดูงานนอกสถานที่

ด้านการสร้างความรู้ พบว่า การสร้างความรู้ โดยศึกษาจากผู้มีประสบการณ์ขณะปฏิบัติงานร่วมกัน และการสร้างเอกสาร คู่มือ ตำรา และงานวิจัย รวมทั้งผลิตสื่อที่มีความทันสมัย อันเกิดจากความรู้ที่มี หรือเกิดจากการเรียนรู้ของตนเอง

ด้านการจัดเก็บและกักเก็บความรู้ พบว่า การจัดทำเอกสารคู่มือการปฏิบัติงาน รายงานการประชุม และสรุปผลการดำเนินงาน สรุปความรู้จากการเข้าร่วมอบรม สัมมนา หรือการได้รับเชิญเป็นวิทยากร โดยจัดทำเป็นเอกสาร รายงาน หรือคู่มือ แฟ้มสะสมปฏิบัติงาน การจัดทำบันทึกสรุปและจัดหมวดหมู่ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้า โดยจัดเก็บไว้ในฐานความรู้ส่วนตัว และส่วนกลางของคณะฯ และจัดเก็บเอกสาร หลักฐาน ผลงาน ชิ้นงาน หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และรวบรวมประสบการณ์ต่างๆ ของบุคลากรไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อนำไปจัดเก็บในฐานข้อมูลโดยเชื่อมโยงด้วยระบบอินเทอร์เน็ต

ด้านการถ่ายทอดและใช้ความรู้ พบว่า การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุม สัมมนาทางวิชาการ การสื่อสารกับผู้อื่นด้วยวิธีการเขียน เช่น บันทึกข้อความ และจดหมาย การแลกเปลี่ยนความรู้โดยการปรึกษาหารือ และสนทนาร่วมกันกับผู้อื่นต่างหน่วยงาน ในช่วงเวลาทำงาน หรือเวลาพัก การจัดกิจกรรม จัดอบรม หรือจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เผยแพร่ความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้ร่วมเรียนรู้เพื่อเป็นการขยายฐานความรู้สู่สังคม การประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่องค์ความรู้ของคณะฯ แก่องค์กรภายนอก การจัดนิทรรศการ เพื่อแสดงองค์ความรู้ของคณะฯ การถ่ายทอดความรู้ผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น Tele Conference e-mail เครื่องโทรสาร โทรศัพท์ วิทยุ โทรทัศน์ และเสียงตามสาย การหมุนเวียนงาน และถ่ายโอนงานโดยมีระบบพี่เลี้ยง หรือที่ปรึกษาให้คำแนะนำ และการจัดเวทีสำหรับให้ผู้อื่นได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

2. การเปรียบเทียบการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ของบุคลากร มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตามสถานภาพส่วนบุคคลของบุคลากรที่แตกต่างกัน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และหน่วยงานที่สังกัดสรุปได้ดังนี้

บุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง เพศชาย และเพศหญิง มีการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ ด้านการสร้างความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการแสวงหาความรู้ ด้านการจัดเก็บและกักเก็บความรู้ และด้านการถ่ายโอนและการใช้ความรู้ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

บุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีอายุ ประสบการณ์การทำงาน และหน่วยงานที่สังกัดแตกต่างกัน มีการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการแสวงหาความรู้ ด้านการสร้างความรู้ ด้านการจัดเก็บและกักเก็บความรู้ และด้านการถ่ายโอนและการใช้ความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างความรู้ ด้านการจัดเก็บและกักเก็บความรู้ และด้านการถ่ายโอนและการใช้ความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการแสวงหาความรู้ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งมีข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ด้านการแสวงหาความรู้ ควรมีการกำหนดงบประมาณในเรื่องของการฝึกอบรม การศึกษาดูงานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศแก่บุคลากรให้มากขึ้น พร้อมทั้งมีการช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวก ในการแสวงหาความรู้ร่วมกันภายในคณะ ควรมีการส่งเสริมให้ศึกษาความรู้ โดยการปรับปรุงห้องสมุด รวมทั้งสถานที่เรียนรู้ต่างๆ ให้มีความทันสมัย และสะดวกสบาย และสนับสนุนทุนในการวิจัย เพื่อประโยชน์ในด้านวิชาการอย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรม ควรส่งเสริม และสนับสนุนในการใช้อินเทอร์เน็ต และเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ และควรมีการกำหนดเป็น KPI ระดับบุคคล ภาควิชา

ด้านการสร้างความรู้ ควรสนับสนุนในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ หรือเครื่องมือที่ทันสมัยในการสร้างความรู้ รวมทั้งมีฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้ใช้มีความรู้ และสามารถนำไปใช้ได้จริง ควรส่งเสริมให้ผู้เชี่ยวชาญ หรือวิทยากร จากภายนอกเข้ามาอบรมภายในหน่วยงาน เพื่อเป็นการสร้างความรู้ใหม่ๆ และเป็นพี่เลี้ยงในการทำวิจัยหรือเป็นที่ปรึกษาด้านวิชาการ ควรสนับสนุนให้บุคลากรมีการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เช่น การได้รับทุนอุดหนุนงานวิจัย เพื่อบุคลากรจะได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ จากงานวิจัยได้มากยิ่งขึ้น ควรจัดระบบ หรือตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

ด้านการจัดเก็บและกู้คืนความรู้ ควรสนับสนุนสถานที่ หรืออุปกรณ์ในการจัดเก็บและกู้คืนความรู้อย่างเป็นระบบและเป็นหมวดหมู่ เช่น ห้องสมุด ระบบคอมพิวเตอร์ หรือเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย เป็นต้น ควรนำความรู้ที่ได้นำมาจัดเก็บเป็นฐานข้อมูล Data Base เพื่อสะดวกในการจัดเก็บและค้นคว้าสำหรับบุคลากร เช่น เอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์ แทนการจัดเก็บข้อมูลในลักษณะรูปแบบเอกสาร เพื่อให้บุคลากรภายในคณะฯ ได้เข้าถึงข้อมูลได้โดยง่าย และควรจัดตั้งคณะกรรมการ หรือผู้รับผิดชอบในเรื่องการจัดเก็บ และกู้คืนความรู้ภายในมหาวิทยาลัย

ด้านการถ่ายทอดและการใช้ความรู้ ควรสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ภายในคณะฯ ได้อย่างทั่วถึง เช่น การประชุมผ่าน Conference การจัดทำ Web Board รวมทั้งการกระจายความรู้ผ่านเสียงตามสาย เป็นต้น เพื่อนำความรู้ที่จัดเก็บไว้นำมาเผยแพร่ และแลกเปลี่ยนระหว่างกันได้อย่างรวดเร็ว ควรมีการถ่ายทอดความรู้ระหว่างเพื่อนร่วมงานภายในคณะฯ ร่วมกัน เช่น การซักถามเพื่อนร่วมงานในเรื่องที่ไม่เข้าใจ การแนะนำเทคนิคการทำงานต่างๆ เป็นต้น ควรมีการใช้ระบบพี่เลี้ยงสำหรับบุคลากรใหม่ เพื่อสนับสนุนการทำงานให้มีความถูกต้อง สามารถใช้ความรู้ได้ถูกต้องทางตามเป้าหมายของหน่วยงานและมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะต่อการนำผลการวิจัยไปปรับใช้ ดังนี้

1. ด้านการแสวงหาความรู้ ควรมีการกำหนดงบประมาณในเรื่องของการฝึกอบรม การศึกษาดูงานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ แก่บุคลากรให้มากขึ้น เพื่อส่งเสริมการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ของบุคลากรภายในคณะฯ และ บุคลากรต้องสร้างจิตสำนึก พร้อมทั้งมีการช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวก ในการแสวงหาความรู้ร่วมกันภายในคณะฯ
2. ด้านการสร้างความรู้ ควรสนับสนุนในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ หรือเครื่องมือที่ทันสมัยในการสร้างความรู้ รวมทั้งมีฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้ใช้มีความรู้และสามารถนำไปใช้ได้จริง และควรส่งเสริมให้ผู้เชี่ยวชาญ หรือวิทยากรจากภายนอกเข้ามาอบรมภายในหน่วยงาน เพื่อเป็นการสร้างความรู้ใหม่ๆ และเป็นพี่เลี้ยงในการทำวิจัย หรือเป็นที่ปรึกษาด้านวิชาการ
3. ด้านการจัดเก็บและกู้คืนความรู้ ควรจัดอบรมและเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่บุคลากรเกี่ยวกับการจัดเก็บ และกู้คืนความรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้การปฏิบัติต่างๆ เป็นแนวทางเดียวกัน และควรสนับสนุนสถานที่ หรืออุปกรณ์ในการจัดเก็บและกู้คืนความรู้อย่างเป็นระบบและเป็นหมวดหมู่ เช่น ห้องสมุด ระบบคอมพิวเตอร์ หรือเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย เป็นต้น

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

4. ด้านการถ่ายโอนและการใช้ความรู้ ควรจัดสัมมนาทางวิชาการ และเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ในเรื่องการถ่ายโอนและการใช้ความรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อบุคลากร และควรสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ภายในคณะฯ ได้อย่างทั่วถึง เช่น การประชุมผ่าน Conference การจัดทำ Web Board รวมทั้งการกระจายความรู้ผ่านเสียงตามสาย เป็นต้น เพื่อนำความรู้ที่จัดเก็บไว้นามาเผยแพร่และแลกเปลี่ยนระหว่างกันได้อย่างรวดเร็ว

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร. โสมิต อินทวงศ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี พันธุ์ไทย อาจารย์ ดร. สุนา จรณะสมบุรณ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเรือโท ดร. ทวีศักดิ์ รูปสิงห์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งทุกท่านได้กรุณาใช้เวลาอันมีค่า โดยให้ความรู้ คำแนะนำ รวมทั้งให้คำปรึกษาในการดำเนินการวิจัย ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ จึงทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

การวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จได้หากไม่ได้รับการถ่ายทอดวิชาการที่เป็นประโยชน์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ แนวความคิด ทักษะ และประสบการณ์ต่างๆ ที่ดีตลอดมา

ขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. นวลละออง แสงสุข รองศาสตราจารย์วินิตา สุทธิสมบุรณ์ รองศาสตราจารย์ ดร. เตือนใจ เกตุษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศรี เพชรโชติ ที่ให้คำแนะนำ และความกรุณาอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากบิดา มารดา ญาติพี่น้อง และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่คอยช่วยเหลือทางการศึกษา และการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด คุณค่าและประโยชน์อันพึงเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตเวทิตาแก่บิดา มารดา ครูอาจารย์ ญาติพี่น้อง และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่มี ส่วนร่วมในการวางรากฐานทางการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนจนสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์

รวิ บัวดวง

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2551) กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปีฉบับที่ 2

(พ.ศ. 2551-2565) กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ

คณะกรรมการบริหารความรู้ภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหง (2549) แผนยุทธศาสตร์พัฒนาระบบบริหารความรู้ภายใน

องค์กร พ.ศ. 2550-2551 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี (2544) หนึ่งทศวรรษไอทีจุฬาฯ: การเพิ่มศักยภาพ

การจัดการด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณัฐนันท์ ยอดนพแก้ว (2548) การจัดการความรู้ของโรงพยาบาลรวมแพทย์ อำเภอมะนัง จังหวัดสุรินทร์ ปริญญาณพนธ์-

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บดีรินทร์ วิจารณ์ (2547) การจัดการความรู้ สู่...ปัญญาปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: ธรรมมการพิมพ์

ปณิดา พันภัย (2544) การบริหารความรู้ (Knowledge Management): แนวคิด และกรณีศึกษา วิทยานิพนธ์-

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เพ็ญใจ มุสิกะพงษ์ (2550) สภาพการจัดการความรู้และความต้องการเพิ่มพูนความรู้สู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากร

สำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ-

มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ภราดร จินดาวงศ์ (2549) การจัดการความรู้ KM Knowledge Management The Experience.

กรุงเทพมหานคร: ซีดับบลิวซี พรินติ้ง

มานิต ปัญญวรรณศิริ (2550) การศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย วิทยานิพนธ์-

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ยุทธนา แซ่เตียว (2548) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้: สร้างองค์กรอัจฉริยะ กรุงเทพมหานคร:

อินโนกราฟฟิกส์

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

วันชัย ปานจันทร์ (2549) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรโดยใช้ฐานการจัดการความรู้. วารสารการพัฒนา

ทรัพยากรมนุษย์ 2(1) 1-17

วิจารณ์ พานิช (2549ก) การจัดการความรู้ฉบับนักปฏิบัติ กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุภาพใจ

วิชัย ภูมิทอง (2552) การประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการความรู้สู่ระบบราชการไทย: กรณีศึกษากรมอุตสาหกรรมวิทยุ.

วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา

สมชาย นำประเสริฐชัย (2551) เทคโนโลยีกับการจัดการความรู้. ค้นเมื่อ 21 กรกฎาคม 2551 จาก

http://www.vet.cmu.ac.th/KM/document/Tech_KM.pdf

สุวรรณ เจริญเสาวภาคย์ และคณะ (2548) Knowledge Management การจัดการความรู้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์

ก.พลพิมพ์

Cronbach, L. J. (1984). Essentials of psychological testing (4th ed.). New York: Harper &

Row

Drucker, P. F. (2007). Management: Tasks responsibilities, practices. New Brunswick,

NJ: Transaction

Kwan, M. M. (2000). Process-oriented knowledge management. Dissertation Abstracts

International, 60(10), 3717-A. (UMI No. 9948247)

Marquardt, M. J. (1996). Building the learning organization: A system approach to quantum

improvement and global success. New York: McGraw-Hill

Tiwana, A. (2000) The knowledge management toolkit: Practical techniques for building a

knowledge management systems. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall

Yamane, T. (1973) Statistics: An introductory analysis. New York: Harper & Row

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

การประเมินประสิทธิภาพของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของมหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมาธิราช ประจำปีงบประมาณ 2553

Efficiency Evaluation of learner centered instruction of Sukhothai Thammathirath Open University in the fiscal year 2010

นางสาวรัชณี พลแสน นักวิชาการศึกษานานาชาติ พิเศษ สำนักวิชาการ มสธ. และคณะ

(bmon11@hotmail.com)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) ประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของคณาจารย์ประจำสาขาวิชาต่างๆ ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชตามประเด็นการพิจารณา 7 ข้อตัวชี้วัดที่ 17 ของ ก.พ.ร. 2) ประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วย 1) คณาจารย์ประจำ มสธ. จำนวน 331 คน จาก 371 คน (ร้อยละ 89.2) กลุ่ม 2) นักศึกษาที่เข้ารับการอบรมเพิ่มชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 6,805 คน จาก 11,557 คน (ร้อยละ 58.9) และ 3) เอกสารที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 8 หน่วยงาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่รวบรวมโดยใช้แบบสอบถามด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบบันทึกด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของคณาจารย์ประจำสาขาวิชาต่างๆ มีประเด็นที่ มสธ. ดำเนินการในระดับมากที่สุด 6 ประเด็น และดำเนินการในระดับมาก 1 ประเด็น รายการที่ดำเนินการได้ในระดับมากที่สุดคือ 1) มสธ. มีการส่งเสริมให้คณาจารย์ประจำมีความรู้ความเข้าใจ รู้เป้าหมายของการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา และดำเนินการได้ตามแนวทางที่กำหนด (ร้อยละ 91.5) 2) มสธ. มีมาตรการทำให้คณาจารย์ประจำดำเนินการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคลระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 84.3) และระดับบัณฑิตศึกษา (ร้อยละ 83.4) 3) มสธ. จัดให้มีการสำรวจ หรือการวิจัย หรือการประเมินประสิทธิภาพการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของคณาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย และนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนาการจัดการสอนของคณาจารย์ประจำให้เป็นการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ โดยการลดสัดส่วนการถ่ายทอดความรู้ของคณาจารย์ และเพิ่มสัดส่วนการปฏิบัติจริง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนให้มากขึ้น 3 ใน 4 กิจกรรม (ร้อยละ 75.5 - 81.1) 4) มสธ. มีการส่งเสริม สนับสนุนให้คณาจารย์ประจำมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียน (ร้อยละ 91.3) 5) มสธ. มีการส่งเสริม สนับสนุนทำให้คณาจารย์ประจำประเมินผลการจัดการสอนของคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนและอิงพัฒนาการของผู้เรียน โดยการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และสามารถนำผลที่ได้มาปรับเปลี่ยนการจัดการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพได้ (ร้อยละ 82.0) 6) มสธ. มีการส่งเสริมให้คณาจารย์ประจำทำวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ของ

*บทความในวารสารฉบับนี้มีการเปลี่ยนแปลงปีและฉบับที่ของวารสารจาก ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ก.ค.-ธ.ค. 2556 เป็น ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 ก.ค.-ธ.ค. 2556

เนื่องจากมีความคลาดเคลื่อนในการเรียงลำดับวารสาร กรณีการอ้างอิงบทความนี้ ขอให้อ้างตามปีและฉบับตามที่แก้ไขใหม่

หากมีข้อสงสัย กรุณาสอบถามเพิ่มเติมได้ที่ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โทร.02 504 7588-9

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

ผู้เรียน และนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียน (ร้อยละ 86.5) สำหรับรายการที่ดำเนินการได้ในระดับมาก คือ มสธ. ส่งเสริมสนับสนุนให้คณาจารย์นำผลการประเมินการเรียนการสอนมาปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ (ร้อยละ 79.3) และผลการประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับปริญญาตรี เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) และระดับบัณฑิตศึกษา เฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$)

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวชี้วัดของ ก.พ.ร. ความคิดเห็นของนักศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to : 1) evaluate opinions relating to instruction of faculty in various schools of STOU based on 7 topics of the 17 th Indicator of the Office of the Commission on Civil Service System Development ; and 2) evaluate opinions of the STOU students relating to efficiency of the faculty' learner-centered instruction. The studied samples who returned questionnaires consisted of 1) 331 out of 371 STOU instructors (89.2 %) 2) 6,805 out of 11,557 students (58.9 %) attending intensive trainings on professional experience courses and 3) Various documentary data were also gathered from 8 relevant offices. Quantitative data collected by questionnaires were analyzed by percentage, mean, and standard deviation whereas qualitative data from recording form were done by content analysis. Research Findings indicated 6 aspects which STOU had provided at the highest level and 1 aspect which STOU had provided at the high level. Which STOU had provided at the highest level as follows : 1) STOU had promoted the faculty to have knowledge and understanding of higher education target and programs, and they had functioned according to the specified guideline (91.5%). 2) STOU had mechanism for the faculty to analyze learner's potential and understood individual bachelor degree student (84.3%) and graduate degree student (83.4%). 3) STOU provided survey or research or instruction at efficiency evaluation focusing on learner-centered and the faculty had utilized the results to improve instruction provision as the learner-centered experiences mission by reducing of transferring knowledge proportion and increasing the actual practice and learning exchange between faculty and students in 3 out of 4 activities (75.5-81.1 %). 4) STOU had enhanced the faculty to have capability in technology utilization for learning development of the faculty and students (91.3%). 5) STOU had enhanced the faculty to do survey or research or instruction evaluation in accordance with learning situation provided to learners and based on learners' development in order to evaluate for developing learning and evaluating learning by recognizing personal difference and could use results for adapting instruction provision in order to develop learners to fulfill their potential (82.0%). 6) STOU had enhanced the faculty to do research for develop media and learners, learning and utilize results in developing learners (86.5%). Which STOU had provided at the high level as follows : STOU had enhanced the faculty to utilize results of instruction evaluation to develop their instruction for developing learners to fulfill their potential (79.3%). And the

evaluation of opinions of the STOU students relating to efficiency of the faculty's learner-centered instruction was found that the bachelor's degree students had opinions relating to efficiency of the instructors' learner-centered instruction at the high level (Mean = 4.47) and the graduate degree students had opinions relating to efficiency of the instructors' learner-centered instruction at the highest level (Mean = 4.62).

Keywords : Learning efficiency focusing on learners centered, Indicators of UCCSSI, Opinions of the STOU students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (มสธ.) ในฐานะที่เป็นมหาวิทยาลัยในระบบเปิด ยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งพัฒนาคุณภาพของประชาชนทั่วไป เพิ่มพูนวิทยฐานะแก่ผู้ประกอบอาชีพและขยายโอกาสทางการศึกษาสำหรับผู้สำเร็จมัธยมศึกษา เพื่อสนองความต้องการของบุคคลและสังคม ในปี พ.ศ. 2553 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (ก.พ.ร.) ในฐานะหน่วยงานที่ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ได้มีการประเมินผลหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ตัวชี้วัดที่ 17 ประสิทธิภาพของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อติดตามความก้าวหน้าและความสำเร็จของสถาบันอุดมศึกษาในการจัดการศึกษาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” โดย ก.พ.ร.ได้กำหนดประเด็นการพิจารณาความสำเร็จ 7 ประเด็น (ก.พ.ร. 2553)

การประเมินประสิทธิภาพของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของมสธ. มหาวิทยาลัยได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยให้ทำการวิจัยและจัดทำสรุปผลการประเมินการสอนของอาจารย์โดยสอบถามจากคณาจารย์โดยตรง สอบถามจากนักศึกษาทั้งระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้ได้รายงานการวิจัยที่สะท้อนประสิทธิภาพของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญครอบคลุมทุกประเด็นที่ ก.พ.ร.กำหนด และมหาวิทยาลัยนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของคณาจารย์ประจำสาขาวิชาต่างๆ ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชตามประเด็นการพิจารณา 7 ข้อตัวชี้วัดที่ 17 ของ ก.พ.ร.
2. เพื่อประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

นิยามศัพท์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของคณาจารย์ หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของคณาจารย์ ตามประเด็นการพิจารณาประเด็นการพิจารณา 7 ข้อตัวชี้วัดที่ 17 ของ ก.พ.ร.

ประเด็นการพิจารณา 7 ข้อตัวชี้วัดที่ 17 ของ ก.พ.ร. หมายถึง ประเด็นการพิจารณาประกอบด้วย 1) สถาบันอุดมศึกษา มีการส่งเสริมทำให้คณาจารย์ประจำส่วนใหญ่ (อย่างน้อยร้อยละ 75 ของคณาจารย์ประจำ) มีความรู้ความเข้าใจ รู้เป้าหมายของการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาอุดมศึกษา และดำเนินการได้ตามแนวทางที่กำหนด 2) สถาบันอุดมศึกษา มีมาตรการทำให้คณาจารย์ประจำส่วนใหญ่ (อย่างน้อยร้อยละ 75 ของคณาจารย์ประจำ) ดำเนินการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล และนำผลการวิเคราะห์ศักยภาพผู้เรียนนี้มาปรับปรุงแผนการสอนในแต่ละรายวิชาและแต่ละภาคการศึกษาให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น 3) สถาบันอุดมศึกษา จัดให้มีการสำรวจหรือการวิจัยหรือการประเมินประสิทธิภาพการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของคณาจารย์ประจำของสถาบัน และนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนาการจัดการสอนของคณาจารย์ประจำส่วนใหญ่ (อย่างน้อยร้อยละ 75 ของคณาจารย์ประจำ) ให้เป็นการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ โดยการลดสัดส่วนการถ่ายทอดความรู้ของอาจารย์ และเพิ่มสัดส่วนการปฏิบัติจริง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนให้มากขึ้น 4) สถาบันอุดมศึกษา มีการส่งเสริมสนับสนุนทำให้คณาจารย์ประจำส่วนใหญ่ (อย่างน้อยร้อยละ 75 ของคณาจารย์ประจำ) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียน 5) สถาบันอุดมศึกษา มีการส่งเสริมสนับสนุนทำให้คณาจารย์ประจำส่วนใหญ่ (อย่างน้อยร้อยละ 75 ของคณาจารย์ประจำ) ประเมินผลการจัดการสอนของคณาจารย์ประจำของสถาบันที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนและอิงพัฒนาการของผู้เรียน โดยเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและสามารถนำผลที่ได้มาปรับเปลี่ยนการจัดการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพได้ 6) สถาบันอุดมศึกษา มีการส่งเสริมทำให้คณาจารย์ประจำส่วนใหญ่ (อย่างน้อยร้อยละ 75 ของคณาจารย์) ทำวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ในกรณีที่ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ของผู้เรียน และในกรณีได้จัดหาสื่อสำเร็จรูปที่มาตรฐานสากล และเป็นที่ยอมรับในระดับชาติหรือนานาชาติ เช่น สื่อวิทยาศาสตร์ สื่อสำเร็จรูป สื่อเทคโนโลยี เป็นต้น สถาบันอุดมศึกษา ต้องมีเกณฑ์ในการคัดเลือกและพิจารณา มีการประเมินและรายงานผลการใช้สื่อในการพัฒนาผู้เรียนด้วย 7)

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

สถาบันอุดมศึกษา มีการส่งเสริมสนับสนุนให้คณาจารย์ส่วนใหญ่ (อย่างน้อยร้อยละ 75 ของคณาจารย์ประจำ) มีการนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

ประสิทธิภาพการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การที่มหาวิทยาลัยกำหนดให้อาจารย์ประจำของสถาบัน มีการจัดกระบวนการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะตัวของนิสิต นักศึกษา และจัดให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอนมากที่สุด เช่น การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าวิจัยโดยอิสระ ในรูปโครงการวิจัยส่วนบุคคล การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนได้หลากหลายวิชาทั้งในและนอกคณะ เป็นต้น

ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง ความรู้สึกต่อระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนในเรื่อง การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การสรุปสาระสำคัญ การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมฝึกปฏิบัติ การใช้เอกสารประกอบการสอน ความเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นต้น

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1. นำผลการวิจัยไปจัดทำเป็นรายงานวิจัยประเมินผลตามตัวชี้วัดที่ 17 เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันในการปฏิบัติราชการตามคำรับรองปฏิบัติราชการของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ในปีงบประมาณ 2553
2. นำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

วิธีการวิจัย

ประชากร/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. ประชากร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ คณาจารย์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช การศึกษาครั้งนี้ศึกษาจาก กลุ่มที่ 1 ศึกษาจากประชากร คือ คณาจารย์ โดยเก็บข้อมูลทั้งหมดจากคณาจารย์ข้าราชการ อาจารย์พนักงานที่ทำหน้าที่สอนในสาขาวิชา 12 สาขาวิชา 2 สำนัก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 (ไม่รวมคณาจารย์ที่ลาศึกษาต่อ) จำนวน 371 คน และกลุ่มที่ 2 ประชากรนักศึกษาคือนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เข้ารับการอบรมเข้มชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เข้ารับ

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

การอบรมเข้มชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิตและชุดวิชาสัมมนาเสริม/เข้ม โดยผู้สอนตัวอย่างแบบ
แบ่งชั้น และเก็บข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 1/2552 จำนวน 9,153 คน และนักศึกษา
ระดับบัณฑิตศึกษา ปีการศึกษา 2/2552 จำนวน 2,404 คน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 8 หน่วยงาน ดังนี้ 1) สำนักทะเบียน
และวัดผล 2) สำนักบรรณสารสนเทศ 3) สำนักบัณฑิตศึกษา 4) สำนักบริการการศึกษา 5) สำนัก
เทคโนโลยีการศึกษา 6) สำนักคอมพิวเตอร์ 7) สถาบันวิจัยและพัฒนา 8) สำนักวิชาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชุดได้แก่ แบบสอบถามสำหรับนักศึกษาและแบบสอบถามสำหรับคณาจารย์
โดยได้พัฒนาเครื่องมือจากการศึกษาเกณฑ์การประเมินของ ก.พ.ร. เอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่
เกี่ยวข้อง และตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยคณะทำงานประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรอง
การปฏิบัติราชการตัวชี้วัดที่ 17 ประสิทธิภาพของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประจำปีงบประมาณ
2553 จำนวน 7 คน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การศึกษาโครงสร้างหลักสูตรการเรียนการสอน และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียน
การสอนของมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 8 หน่วยงาน
2. ใช้แบบสอบถาม โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) คณาจารย์ จำนวน 371 คน ได้รับ
แบบสอบถามคืน จำนวน 331 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.2 2) นักศึกษาระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา
จำนวน 11,557 คน ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 6,805 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 58.9

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปตาราง
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอในรูปความเรียง

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. การประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของคณาจารย์ประจำสาขาวิชาต่างๆ ของ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชตามประเด็นการพิจารณา 7 ข้อตัวชี้วัดที่ 17 ของ ก.พ.ร.สรุปและ
อภิปรายได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมให้คณาจารย์ประจำมีความรู้ความเข้าใจรู้เป้าหมาย
ของการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาอุดมศึกษา และดำเนินการได้ตามแนวทางที่กำหนด

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์มีความรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 91.5 และเมื่อพิจารณาจำแนกตามสาขาวิชา / สำนัก พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกสาขาวิชา / สำนัก ร้อยละ 84.7-100 เทียบกับผลการวิจัยปีงบประมาณ 2551 ของสมคิด พรมจัญ และคนอื่นๆ (2551) พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 96.2) ผลการวิจัยปีงบประมาณ 2552 ของสมคิด พรมจัญ และคนอื่นๆ (2552) พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 86.9) ทั้งนี้เนื่องจาก มสธ.มีนโยบายส่งเสริมให้คณาจารย์มีความรู้ความเข้าใจ รู้เป้าหมายของการจัดการศึกษา และหลักสูตรการศึกษาอุดมศึกษา และดำเนินการได้ตามแนวทางที่กำหนดดังจะเห็นได้จากมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (TQF) ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ จึงจัดให้มีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 (TQF)” จำนวน 5 ครั้งๆ ละ 1 วัน ในวันที่ 2 และ 18 พฤศจิกายน 2552 วันที่ 1 และ 4 และ 16 ธันวาคม 2552 โดยเรียนเชิญ ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ดร.จิรณี ตันติรัตนวงศ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุคนธ์สิน ศรีงาม รองศาสตราจารย์ ดร.ทีศนา เขมมณี รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิศวธีรานนท์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ราณี อธิชัยกุล เป็นวิทยากร เพื่อส่งเสริมให้คณาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันกับแนวปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิและสามารถจัดทำเอกสารหลักสูตรและดำเนินการตามแนวทางของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตได้อย่างคุณภาพ โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน 990 คน (สำนักวิชาการ 2553)

ประเด็นที่ 2 มหาวิทยาลัยมีมาตรการทำให้คณาจารย์ประจำดำเนินการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล ผลการวิจัยพบว่า **ระดับปริญญาตรี** คณาจารย์ประจำมีการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 84.3 และมีการนำผลการวิเคราะห์ศักยภาพผู้เรียนนี้มาปรับปรุงแผนการสอนในแต่ละรายวิชาและแต่ละภาคการศึกษาให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 79.1 เทียบกับผลการวิจัยปีงบประมาณ 2551 ของสมคิด พรมจัญ และคนอื่นๆ (2551) พบว่า อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 76.9) ผลการวิจัยปีงบประมาณ 2552 ของสมคิด พรมจัญ และคนอื่นๆ (2552) พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 82.4) และมีการนำผลการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 84.5) **ระดับบัณฑิตศึกษา** คณาจารย์ประจำมีการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 83.4 และมีการนำผลการวิเคราะห์ศักยภาพผู้เรียนนี้มาปรับปรุงแผนการสอน

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

ในแต่ละรายวิชาและแต่ละภาคการศึกษาให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 77.4 เทียบกับผลการวิจัยปีงบประมาณ 2551 ของสมคิด พรมจัญ และคนอื่นๆ (2551) พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 85.8) ผลการวิจัยปีงบประมาณ 2552 ของสมคิด พรมจัญ และคนอื่นๆ (2552) พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 85.9) และมีการนำผลการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 86.6) ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีเอกลักษณ์เฉพาะคือ เป็นมหาวิทยาลัยในระบบเปิด มีการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อรูปแบบต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดทำโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน แต่มหาวิทยาลัยก็ตระหนักถึงผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคลโดยในแต่ละปีการศึกษา มหาวิทยาลัยกำหนดให้มีการปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ มีการเตรียมความพร้อมก่อนการเรียน โดยมีคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยเดินทางไปเป็นวิทยากรในทุกศูนย์วิทยาพัฒนาและศูนย์บริการประจำจังหวัดทั่วประเทศ พร้อมกับบัณฑิตที่ประสบความสำเร็จมาให้ความคิดวิธีการเรียนอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ และมีชมรมนักศึกษา มสธ. ทุกจังหวัดมาร่วมในกิจกรรมปฐมนิเทศ ให้คำแนะนำและเป็นพี่ปรึกษาให้กับนักศึกษารุ่นน้อง ในปีการศึกษา 2552 มีการปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ระดับปริญญาตรี จัดในวันที่ 11 กรกฎาคม 2553 จัดพร้อมกันทั่วประเทศ ณ ศูนย์วิทยาพัฒนา มสธ. และศูนย์บริการการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สำหรับนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จัดในวันอาทิตย์ที่ 18 กรกฎาคม 2553 ณ อาคารอเนกนิทัศน์ มสธ. และจัดให้มีการถ่ายทอดสดตั้งแต่เวลา 09.00-12.00 น.ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม และทางอินเทอร์เน็ต www.stou.ac.th และในเวลา 10.00-11.00 น. มีการถ่ายทอดสดทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท (สำนักบริการการศึกษา 2553) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จัดในวันที่ 6-7 13-14 20-21 และ 27-28 มิถุนายน 2552 โดยจัดที่ มสธ. (สำนักบัณฑิตศึกษา 2553)

ประเด็นที่ 3 มหาวิทยาลัยจัดให้มีการสำรวจหรือการวิจัยหรือการประเมินประสิทธิภาพการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย และนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนาการจัดการสอนของคณาจารย์ประจำ ให้เป็นการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ โดยการลดสัดส่วนการถ่ายทอดความรู้ของอาจารย์ และเพิ่มสัดส่วนการปฏิบัติจริง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนให้มากขึ้น ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด 3 ใน 4 กิจกรรม ร้อยละ 75.5-81.1 เทียบกับผลการวิจัยปีงบประมาณ 2551 ของสมคิด พรมจัญ และคนอื่นๆ (2551) พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ใน 4 กิจกรรม (ร้อยละ 83.8-87.5) ผลการวิจัยปีงบประมาณ 2552 ของ

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

สมคิด พรมจัย และคนอื่นๆ (2552) พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ใน 4 กิจกรรม (ร้อยละ 79.7-82.5) เมื่อพิจารณาจากกิจกรรมต่างๆ ที่ทางมหาวิทยาลัยจัดให้ในระบบที่เป็นการเรียนการสอนทางไกล เช่น ปฏิสัมพันธ์ e-Learning การสอนเสริมแบบต่างๆ (แบบปกติ/เข้ม/เข้มพิเศษ) อบรมเข้มชุดวิชา ประสพการณ์วิชาชีพ การสัมมนาเสริม/เข้มแล้ว คณาจารย์ได้ให้ผู้เรียนได้อภิปรายหรือแสดงความคิดเห็น จัดให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน และให้ผู้เรียนตอบคำถาม ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุดในกิจกรรมดังกล่าว ในส่วนของการที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง อยู่ในระดับมากที่สุดคือ กิจกรรมการฝึกปฏิบัติเสริมทักษะชุดวิชาต่างๆ การอบรมเข้มชุดวิชาประสพการณ์วิชาชีพ แต่ฝึกปฏิบัติจริง เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว พบว่าอยู่ในระดับน้อย เนื่องจาก ด้วยลักษณะของมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนด้วยระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยกำหนดให้มีการปฏิบัติจริงในบางสาขาวิชา บางหลักสูตรเท่านั้น เช่น สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ จัดให้มีการฝึกปฏิบัติเสริมทักษะในหลักสูตรระดับปริญญาตรีต่อเนื่อง (2 ปี) แขนงวิชาคหกรรมศาสตร์ธุรกิจ 2 วิชาเอกคือ วิชาเอกธุรกิจอาหารและวิชาเอกการโรงแรมและภัตตาคาร สาขาวิชาวิทยาการจัดการ จัดให้มีการฝึกปฏิบัติเสริมทักษะในหลักสูตรระดับปริญญาตรีต่อเนื่อง (2 ปี) แขนงวิชาบริหารธุรกิจ วิชาเอกการจัดการการท่องเที่ยว (สำนักทะเบียนและวัดผล 2552) เป็นต้น และจากการศึกษาข้อมูล พบว่า ในปีการศึกษาที่ 2552 มหาวิทยาลัยมีการจัดฝึกปฏิบัติเสริมทักษะ นักศึกษาระดับปริญญาตรี เพียง 6 สาขาวิชา 29 ชุดวิชา มีนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกจำนวน 4,260 คน และมีความพึงพอใจต่อการให้บริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) (สำนักบริการการศึกษา 2553)

ประเด็นที่ 4 มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมสนับสนุนทำให้คณาจารย์ประจำมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียน ผลการวิจัย พบว่า มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมสนับสนุนทำให้คณาจารย์ประจำมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 91.3 และคณาจารย์ประจำมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด ร้อยละ 92.5 เทียบกับผลการวิจัยปีงบประมาณ 2551 ของสมคิด พรมจัย และคนอื่นๆ (2551) พบว่า อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 85.0) ผลการวิจัยปีงบประมาณ 2552 ของสมคิด พรมจัย และคนอื่นๆ (2552) พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 89.8) เนื่องจาก มสธ.เป็นมหาวิทยาลัยเปิดจึงได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเป็นอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จากมหาวิทยาลัยจัดตั้งสำนักเทคโนโลยีการศึกษาเป็น

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

หน่วยงานกลางเพื่อรับผิดชอบในการพัฒนาสื่อในระบบการศึกษาทางไกล โดยมีคณาจารย์และบุคลากรที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีทำหน้าที่โดยตรงในการผลิตสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ในส่วนของคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเป็นผู้ดูแลเนื้อหาในการผลิต คณาจารย์ส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยจึงมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อผลิตรายการดังกล่าว ปีการศึกษา 2552 มีรายการวิทยุกระจายเสียงออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย คลื่นเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทุกกลุ่มวัย ออกอากาศจำนวน 1,646 ชั่วโมง 40 นาที จำนวน 4,940 รายการ มีรายการวิทยุโทรทัศน์ออกอากาศที่สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย NBT ออกอากาศจำนวน 180 ชั่วโมง 16 นาที จำนวน 433 รายการ ออกอากาศที่สถานีโทรทัศน์การศึกษาทางไกล DLTV8 ออกอากาศจำนวน 3,926 ชั่วโมง จำนวน 9,422 รายการ ออกอากาศที่สถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ETV ออกอากาศจำนวน 91 ชั่วโมง จำนวน 218 รายการ (สำนักเทคโนโลยีการศึกษา 2553) มหาวิทยาลัยจัดสรรเครื่องคอมพิวเตอร์ให้กับคณาจารย์เพื่อการสืบค้น การติดต่อกับนักศึกษา และการพัฒนาบทเรียน โดยยึดหลักคณาจารย์ 1 คน ต่อเครื่องคอมพิวเตอร์ 1 เครื่อง ซึ่งในปีงบประมาณ 2552 คณาจารย์สาขาวิชา 12 สาขาวิชา 2 สำนัก ได้รับเครื่องคอมพิวเตอร์ทุกคน จำนวน 382 เครื่อง โดยในทุกเครื่องสามารถเข้าเครือข่ายของห้องสมุดและ Internet ได้ทุกจุด และยังมีบริการซ่อมแซมเครื่องตลอดเวลา โดยมีเจ้าหน้าที่จากสำนักคอมพิวเตอร์มาให้บริการตามที่ร้องขอทุกครั้ง และปีงบประมาณ 2553 มหาวิทยาลัยจัดสรรเครื่องคอมพิวเตอร์ (Notebook) ให้คณาจารย์ 12 สาขาวิชา และคณาจารย์ประจำสำนักต่างๆ จำนวน 390 เครื่อง (สำนักคอมพิวเตอร์ 2553) มีการส่งเสริมให้คณาจารย์มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียน โดยการจัดอบรมความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยี สำหรับคณาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัย ในหลักสูตรต่างๆ อย่างต่อเนื่องทุกปี กว่า 21 หลักสูตร มีผู้เข้าร่วมอบรมทั้งสิ้น 490 คน (นับซ้ำ) (สำนักคอมพิวเตอร์ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา 2553)

ประเด็นที่ 5 มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมสนับสนุนทำให้คณาจารย์ประจำมีการประเมินผลการจัดการสอนของคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียน และอิงพัฒนาการของผู้เรียน โดยเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผลการวิจัย พบว่า มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมสนับสนุนทำให้คณาจารย์ประจำประเมินผลการจัดการสอนของคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนและอิงพัฒนาการของผู้เรียน โดยเป็นการประเมินเพื่อ

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

พัฒนาการเรียนรู้และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 82.0 คณาจารย์ประจำมีการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนและอิงพัฒนาการของผู้เรียน โดยเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 96.1 และสามารถนำผลที่ได้มาปรับเปลี่ยนการจัดการสอนของคณาจารย์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 93.7 เทียบกับผลการวิจัยปีงบประมาณ 2551 ของสมคิด พรมจุ้ย และคนอื่นๆ (2551) พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 83.5) และมีการนำผลที่ได้มาปรับเปลี่ยนการจัดการสอนของคณาจารย์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพได้ อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 89.3) ผลการวิจัยปีงบประมาณ 2552 ของสมคิด พรมจุ้ย และคนอื่นๆ (2552) พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 94.9) และมีการนำผลที่ได้มาปรับเปลี่ยนการจัดการสอนของคณาจารย์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพได้ อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 89.3) ซึ่งจะเห็นได้จากมหาวิทยาลัยจัดการเรียนการสอนในระบบเปิด มีการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากและศึกษาด้วยตนเองจากสื่อรูปแบบต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดทำขึ้น ซึ่งแต่ละหน่วยจะมีแผนการสอนให้ทราบแนวคิดและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมระหว่างเรียน สื่อการสอน และประเมินผล มีการประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และประเมินผลหลังเรียนเมื่อจบการเรียนแต่ละหน่วย และมีกิจกรรมให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติและสามารถตรวจสอบคำตอบได้ด้วยตนเอง การประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยออกข้อสอบโดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบอิงเกณฑ์และอิงกลุ่ม โดยดำเนินการออกข้อสอบใหม่ในรูปคณะกรรมการ ในปีการศึกษา 2552 มีการออกข้อสอบใหม่ จำนวน 336 ชุดวิชา มีการปรับปรุงข้อสอบ จำนวน 323 ชุดวิชา มีจำนวนชุดวิชาในคลังข้อสอบ จำนวน 173 ชุดวิชา และมีการจัดสอบทั้งในประเทศ-ต่างประเทศ ในส่วนของการจัดสอบในประเทศมหาวิทยาลัยจัดสอบทั่วประเทศ จำนวน 144 สนามสอบ สนามสอบในเรือนจำ 114 สนามสอบ และสนามสอบต่างประเทศ จำนวน 34 สนามสอบ รวมทั้งสิ้น 292 สนามสอบ (สำนักทะเบียนและวัดผล 2553) และตัดสินผลการสอบในรูปคณะกรรมการ เช่นเดียวกัน นอกจากมีการประเมินผลจากการสอบแล้ว มหาวิทยาลัยมีการประเมินผลผู้เรียนเป็นรายบุคคลจากกิจกรรมที่สาขาวิชาจัดให้กับนักศึกษาในการอบรมเข้มประสบการณ์วิชาชีพ การจัดฝึกปฏิบัติเสริมทักษะและการทำกิจกรรมประจำชุดวิชา รวมทั้งการประเมินผลจากการแสดงออกของ

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

นักศึกษาเมื่อมาทำกิจกรรมที่มหาวิทยาลัย เช่น การตอบคำถาม การมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม ความเป็นผู้นำ การแสดงความคิดเห็น และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ประเด็นที่ 6 มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมทำให้คณาจารย์ประจำทำวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ผลการวิจัย พบว่า มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมทำให้คณาจารย์ประจำทำวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 86.5 และคณาจารย์ประจำมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้อของผู้เรียน ร้อยละ 79.5 เทียบกับผลการวิจัยปีงบประมาณ 2551 ของสมคิด พรมจัญ และคนอื่นๆ (2551) พบว่า มีคณาจารย์ทำวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้อของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 77.6) และนำผลวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อไปพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 83.0) ผลการวิจัยปีงบประมาณ 2552 ของสมคิด พรมจัญ และคนอื่นๆ (2552) พบว่า มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมทำให้คณาจารย์ประจำทำวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 90.0) และคณาจารย์ทำวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้อของผู้เรียนในระดับมากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 77.6-99.4) ทั้งนี้จะเห็นได้จากการสนับสนุนของมหาวิทยาลัยต่อคณาจารย์เพื่อทำการวิจัยในการพัฒนาการเรียนการสอนแสดงออกอย่างชัดเจน ในด้านการมีกองทุนประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกองทุนสนับสนุนงานวิจัยที่ใช้งบประมาณจากทั้งภายในและทุนวิจัยจากภายนอกมหาวิทยาลัย ดังจะเห็นได้จากทุนวิจัยที่อาศัยงบประมาณภายในมหาวิทยาลัย เช่น ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน ทุนวิจัยทางวิชาการ ทุนวิจัยการศึกษาทางไกล และกองทุนวิจัยสถาบัน หรือทุนวิจัยจากภายนอก เช่น จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) หรือสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ในปีงบประมาณ 2553 คณาจารย์มีการทำวิจัยโดยได้รับทุนอุดหนุนจากแหล่งทุนต่างๆ รวม 102 เรื่อง มีคณาจารย์ทำวิจัย 197 คน (มีการนับซ้ำ) โดยคณาจารย์มีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอนของผู้เรียนที่ดำเนินการ แล้วเสร็จและทำการเผยแพร่ จำนวน 30 เรื่อง มีคณาจารย์ทำวิจัย 63 คน (มีการนับซ้ำ) (สถาบันวิจัยและพัฒนา 2553) นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังมีการวิจัยเพิ่มเติมจากสำนักเทคโนโลยีการศึกษาที่ทำหน้าที่วิจัยและประเมินสื่อการศึกษาและชุดวิชาต่างๆ เพื่อนำผลไปพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนมากขึ้น ในปีงบประมาณ 2553 สำนักเทคโนโลยีการศึกษามีงานวิจัยพัฒนาสื่อการเรียนการสอน 14 เรื่อง (สำนักเทคโนโลยีการศึกษา 2553)

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

ประเด็นที่ 7 มหาวิทยาลัยส่งเสริมสนับสนุนทำให้คณาจารย์ประจำนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

ผลการวิจัย พบว่า มหาวิทยาลัยส่งเสริมสนับสนุนทำให้คณาจารย์ประจำนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 79.3 เทียบกับผลการวิจัยปีงบประมาณ 2551 ของสมคิด พรมจัญ และคนอื่นๆ (2551) พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 80.7) ผลการวิจัยปีงบประมาณ 2552 ของสมคิด พรมจัญ และคนอื่นๆ (2552) พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 79.7) ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยมีกระบวนการให้ความสำคัญกับผู้เรียนตามเอกลักษณ์เฉพาะของมหาวิทยาลัยคือ เป็นมหาวิทยาลัยในระบบเปิด มีการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการเรียนรู้ โดยจัดให้มีการเรียนรู้เพิ่มเติมจากกิจกรรมต่างๆ เช่น การสอนเสริมแบบต่างๆ (แบบปกติ/เข้ม/เข้มพิเศษ) การอบรมเข้มชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพ การฝึกปฏิบัติเสริมทักษะชุดวิชา การสัมมนาเสริม/เข้ม การฝึกปฏิบัติ/ฝึกอบรมการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ จัดให้มีบริการห้องคอมพิวเตอร์สำหรับนักศึกษาและที่มหาวิทยาลัยจัดให้มีระบบห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ <http://library.stou.ac.th> ซึ่งเปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมงเพื่อให้บริการฐานข้อมูลสารสนเทศทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักศึกษาและประชาชนทั่วไป มหาวิทยาลัยจัดเปิดบริการให้นักศึกษาใช้ห้องสมุดวันจันทร์ – วันเสาร์ เวลาราชการ และเปิดห้องสมุดวันอาทิตย์ในวันที่มีนักศึกษาเข้ารับการสัมมนาวิทยานิพนธ์ มีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยการออกข้อสอบที่ใช้เกณฑ์การประเมินแบบอิงเกณฑ์และอิงกลุ่ม โดยดำเนินการออกข้อสอบใหม่/ปรับปรุงข้อสอบ และตัดสินผลการสอบในรูปคณะกรรมการ และมหาวิทยาลัยมีการประเมินกิจกรรมที่จัดขึ้นในทุกกิจกรรม มีการนำผลการประเมินที่ได้มาปรับเปลี่ยนการจัดการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพได้ โดยนำผลการประเมินจากกิจกรรมต่างๆ ที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้น เช่น การอบรมเข้มประสบการณ์วิชาชีพ การจัดฝึกปฏิบัติเสริมทักษะ ซึ่งในการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการอบรมเข้มประสบการณ์วิชาชีพ และการฝึกปฏิบัติเสริมทักษะนั้นจะมีการประชุมวิทยากรฝึกปฏิบัติทุกครั้ง เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงกิจกรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกิจกรรมต่างๆ จะแจ้งผลการประเมินไปยังคณาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องทราบเพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ในด้านการปรับปรุงเนื้อหาในชุดวิชานั้น สาขาวิชาต่างๆ ได้นำผลที่ได้จากการประเมินผลการเรียนการสอน และการวิจัยติดตามผลบัณฑิต มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงเนื้อหาชุดวิชา

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

ให้ทันสมัยโดยมีทั้งการผลิตชุดวิชาใหม่ การปรับปรุงชุดวิชาเดิมที่มีอยู่แล้วแต่ไม่ทันสมัย และการจัดทำเอกสารการสอนเพิ่มเติมในบางประเด็นที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2 ผลการประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสรุปและอภิปรายผลดังนี้

นักศึกษาระดับปริญญาตรีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) เทียบกับผลการวิจัยปีงบประมาณ 2551 ของสมคิด พรมจุ้ย และคนอื่นๆ (2551) พบว่า เฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) ผลการวิจัยปีงบประมาณ 2552 ของสมคิด พรมจุ้ย และคนอื่นๆ (2552) พบว่า เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในมากที่สุดอันดับแรก คือเปิดโอกาสให้นักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง รองลงมา คือ มีความพร้อมในเรื่องที่จะสอน / อบรม การแต่งกายมีความเหมาะสม เปิดโอกาสให้ทำกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน สามารถสรุปสาระสำคัญให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ มีความผูกพันและเอื้ออาทรต่อนักศึกษา สามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้ชัดเจน เข้าใจง่าย มีเทคนิคในการกระตุ้นให้นักศึกษาใช้ความคิด สามารถกระตุ้นนักศึกษาให้มีส่วนร่วมในกิจกรรม สามารถสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริกัญญา ปิ่นธานี (2548 ข) พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ วิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มีความคิดเห็นด้านวิทยากรในการจัดอบรมเข้มชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ทางด้านความชัดเจนในเนื้อหาสาระที่ถ่ายทอด ความสมบูรณ์ของเนื้อหากิจกรรม การเปิดโอกาสให้ซักถาม การสร้างคำถามและการตอบคำถามมีความชัดเจน การสรุปสาระสำคัญเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ความผูกพันและอาทรต่อนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับที่เหมาะสมอย่างยิ่ง ($\bar{X} = 3.56$)

บทสรุป

การประเมินประสิทธิภาพของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (มสธ.) ตามประเด็นการประเมิน ตัวชี้วัดที่ 17 ของ ก.พ.ร. 7 ประเด็นมีผลการวิจัยอยู่ในระดับมากที่สุดมี 6 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 ถึงประเด็นที่ 6 ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ดีที่

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

มหาวิทยาลัยควรรักษาประสิทธิภาพของการสอนให้อยู่ในระดับนี้ต่อไป ส่วนผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น คือประเด็นที่ 7 การส่งเสริมสนับสนุนให้คณาจารย์นำผลการประเมินการเรียนการสอนมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพนั้น มหาวิทยาลัยควรมีมาตรการในการส่งเสริมสนับสนุนประเด็นดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้น

ส่วนในผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ระดับปริญญาตรีเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และระดับบัณฑิตศึกษาเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด นั้นมหาวิทยาลัยควรพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายชื่อที่มีผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ถู้นำมาปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยประเด็นการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล และนำผลการวิเคราะห์ศักยภาพผู้เรียนนี้มาปรับปรุงแผนการสอนในแต่ละรายวิชาและแต่ละภาคการศึกษาให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ในบางกิจกรรม เช่น การปรับพื้นฐานความรู้ให้กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาพบว่า ยังมีบางสาขาวิชา/สำนัก อยู่ในระดับน้อย-น้อยที่สุด ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้คณาจารย์มีการปรับพื้นฐานความรู้ให้กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ให้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดในทุกสาขาวิชา/สำนัก

2. การส่งเสริมสนับสนุนทำให้คณาจารย์ประจำมีการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนและอิงพัฒนาการของผู้เรียน โดยเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและสามารถนำผลที่ได้มาปรับเปลี่ยนการจัดการสอนของคณาจารย์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพได้ ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมเกือบทั้งหมดอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด แต่เมื่อจำแนกตามสาขาวิชา/สำนัก พบว่าบางสาขาวิชา/สำนัก อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมและรณรงค์ให้คณาจารย์ประเมินผลในกิจกรรมต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นอย่างต่อเนื่องและรักษาอยู่ในระดับมากหรือยกระดับให้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยการจัดอบรม/สัมมนาอาจารย์ที่ยังไม่มีประสบการณ์เพื่อเพิ่มพูนทักษะในการประเมินดังกล่าว การให้อาจารย์เข้าร่วมสังเกตการณ์ในกิจกรรมที่มีอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์สูงดำเนินกิจกรรมดังกล่าว การจัดทำคู่มือการประเมินประสิทธิภาพการสอนให้คณาจารย์ได้

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

นำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานด้านการจัดการสอน นอกจากนี้ควรส่งผลการวิจัยและข้อเสนอแนะไปยังสาขาวิชาต่างๆ เพื่อจะได้นำไปอ้างอิงเป็นหลักฐานการประกันคุณภาพ และเป็นแนวปฏิบัติต่อไป

2. ผลการวิจัยพบว่า มีคณาจารย์ประจำทำวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมาก แต่ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเอกสารโดยการเขียนตำรา เอกสารการสอน และประมวลสาระชุดวิชา ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงควรมีนโยบายที่เด่นชัดในการส่งเสริมให้คณาจารย์ทำการวิจัยประเมินสื่อการสอนทุกประเภทโดยเฉพาะสื่อหลัก และนำผลการวิจัยมาปรับปรุงสื่อการสอนของมหาวิทยาลัยด้วย เนื่องจากสื่อการสอนเป็นหัวใจหลักของมหาวิทยาลัย

3. เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม คณาจารย์เห็นว่า มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมสนับสนุนการนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ แม้จะอยู่ในระดับมาก แต่ยังไม่มีความเด่นชัดในการนำผลการประเมินมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรมีระบบในการจัดเก็บข้อมูลในเชิงประจักษ์เพื่อใช้ในการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจัดทำเป็นชุดโครงการวิจัยที่ดำเนินการโดยสาขาวิชา
2. สาขาวิชาควรมีการประเมินประสิทธิภาพของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในระดับหลักสูตร และหรือสาขาวิชา
3. ควรมีการพัฒนากระบวนการฐานข้อมูลการประเมินประสิทธิภาพของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของมหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

- กองการเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2553) “จำนวน/รายชื่อคณาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีงบประมาณ 2553”
- ศิริกัญญา ปิ่นธานี (2548) “การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเกี่ยวกับเหมาะสมในการจัดอบรมเข้มชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพ : กรณีศึกษาชุดวิชาบริหารรัฐกิจ ม.ป.ท.
- สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2553) “รายงานวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอนของผู้เรียน ปีงบประมาณ 2553 ม.ป.ท.

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

- สมคิด พรหมจ้อย และคนอื่นๆ (2551) “การประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ตัวชี้วัดที่ 23 ประสิทธิภาพของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประจำปีงบประมาณ 2551 (ฉบับส่ง ก.พ.ร.)” นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- _____. (2552) “การประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ตัวชี้วัดที่ 17 ประสิทธิภาพของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประจำปีงบประมาณ 2552” นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2553) “สรุปข้อมูลการให้บริการของสำนักคอมพิวเตอร์/จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ ปีงบประมาณ 2553”
- _____. (2553) “สรุปจำนวนคอมพิวเตอร์ที่จัดสรรให้คณาจารย์ ปีงบประมาณ 2553”
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2553) *คู่มือการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของสถาบันอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2553* ม.ป.ท.
- สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2552) *คู่มือนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2552* นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- _____. (2553) “จำนวนการออกข้อสอบใหม่ /ปรับปรุงข้อสอบ/จำนวนสนามสอบ ปีการศึกษา 2552”
- สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2553) “สรุปโครงการ/กิจกรรมที่จัดให้คณาจารย์เพิ่มพูนทักษะในการใช้เทคโนโลยี ปีงบประมาณ 2553”
- _____. (2553) “จำนวนงานวิจัยที่พัฒนาสื่อการเรียนการสอน ปีการศึกษา 2552”
- _____. (2553) “จำนวนชั่วโมง/จำนวนรายการที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ปีการศึกษา 2552”
- สำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2553) “ข้อมูลการปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่”
- _____. (2553) “จำนวนนักศึกษาที่เข้ารับการอบรมเข้มชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิตและชุดวิชาสัมมนาเสริม/เข้มระดับบัณฑิตศึกษา ปีการศึกษา 2/2552 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – กรกฎาคม 2553”
- สำนักบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2553) “ข้อมูลการปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่”
- _____. (2553) “ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ”

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2553) “จำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิ
ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 (TQF)”

____.(2552) “จำนวนนักศึกษาที่เข้ารับการจัดอบรมเข้ม อบรมเข้มชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ระดับปริญญาตรี
ปีการศึกษา 1/2552 ในช่วงเดือนมกราคม – พฤษภาคม 2552”

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน THE DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT SYSTEM ON THE NETWORKS AT THE BASIC EDUCATION LEVEL

อาจารย์สุคนธ์ อักษรฐ

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

sukhon@swu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ศึกษาประสิทธิภาพระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความมีวินัย และเจตคติ ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 5 โรงเรียน การดำเนินงานวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์ออกแบบและพัฒนาเครื่องแม่ข่ายและระบบเครือข่าย 2) การวิเคราะห์ออกแบบและพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย 3) การทดลองใช้ระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) และนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโรงเรียนในเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวิสุทธิโสธร โรงเรียนมัธยมนาคนาวาอุปถัมภ์ โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ โรงเรียนมัธยมบ้านบางกะปิ และโรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 การเลือกกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเจาะจง 5 รายวิชา ประกอบด้วย รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาภาษาต่างประเทศ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในแต่ละรายวิชาสุ่มห้องเรียนโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายจำนวน 1 ห้องเรียน รวมนักเรียนจำนวน 1,102 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย แบบวัดความมีวินัย แบบวัดเจตคติ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย

1.1 เครื่องแม่ข่ายและระบบเครือข่ายสำหรับให้บริการระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ระบบ Video Streaming มีคุณสมบัติที่สามารถส่งข้อมูลออกทางเครือข่ายสื่อสารด้วยความเร็วที่สามารถรองรับการใช้งานของผู้ใช้งานจำนวน 500 คน พร้อม ๆ กันได้ (Concurrency)

1.2 โปรแกรมระบบบริหารจัดการเรียนรู้ Moodle 2.1.1 ที่ประกอบด้วยเครื่องมือ ระบบการจัดการหลักสูตร ระบบการสร้างบทเรียน ระบบการทดสอบและประเมินผล ระบบส่งเสริมการเรียนรู้ ระบบจัดการข้อมูล ระบบจัดการวิดิทัศน์ตามประสงค์ (Video On Demand) ระบบการถ่ายทอดสด (Video Broadcast) ไม่นับความมีวินัย สามารถ

ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความมีวินัย และเจตคติ ของผู้เรียนต่อระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย
ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานได้

2. ระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ
ว่ามีประสิทธิภาพตามองค์ประกอบอีเลิร์นนิงอยู่ในระดับมากและมีผลการประเมินการใช้งานระบบทั้งภายในภายนอก
เครือข่ายมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโดยนักเรียนตามกรอบการประเมินผลเพื่อหาประสิทธิภาพของการเรียนรู้ใน
รูปแบบอีเลิร์นนิงอยู่ในระดับมาก

3. ผลการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย

3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ความมีวินัยของนักเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในรายวิชา
วิทยาศาสตร์และวิชาคณิตศาสตร์

3.3 เจตคติต่อการเรียนรู้บนเครือข่ายอยู่ในระดับดี

คำสำคัญ: ระบบ เครือข่าย การศึกษา

Abstract

The purposes of this study were to (1) develop Learning Management System (LMS) on the network of basic education level (2) investigate on the efficiency of Learning Management System (LMS) on the network of basic education level (3) explore the effects of learning management on the network in learning achievement, discipline and attitude towards 5 subjects : Social Studies Religion and Culture, English ,Thai, Science and Mathematics of basic education level of Srinakharinwirot University Demonstration Prasarnmit School (Secondary) and 5 other schools under the jurisdiction of the Bangkok Metropolitan.

The methods of the study were as follows:

1. Analyse, design, and develop the server and the network.
2. Analyse, design, and develop the Learning Management System (LMS) on the network.
3. Try out the Learning Management System (LMS) on the network.

The subject of this study were students of Srinakharinwirot University Demonstration Prasarnmit School (Secondary) and students from 5 other schools under the jurisdiction of the Bangkok Metropolitan which are in the cooperation network with Srinakharinwirot University Demonstration Prasarnmit School (Secondary). Other schools are Wichutit School, Naknawa Upatham School, Suwitserinusorn School, Ban Bang Kar Pi School and Prachaniwet School. The students were in Semester 2 of 2011 academic year. The sample group was specifically selected from 5 subjects : Social Studies Religion and Culture of Mathayomsuksa 2 , Foreign Languages of Mathayomsuksa 2, Thai Studies of Mathayomsuksa 3, Science of Mathayomsuksa 4 and Mathematics of Mathayomsuksa 5. Each subject was simply random for 1 class. Total students selected for this study were 1,102. Research equipment was Learning Management System (LMS) on the network, learning discipline test and attitude test.

The result of this study indicated that :

1. The developed Learning Management system on the network consists of :
 - 1.1 The server and network for Learning Management System on the network of basic education level and Video streaming system can process multiple tasks at the same time and can support 500 concurrent users.
 - 1.2 Administration Learning Management System of Moodle 2.1.1 which consists of curriculum management system, creation of lessons system, testing and assessment system, learning supportive system, data search system, Video on demand system, Video broadcast, and Module of discipline can support learning achievement, discipline and learners attitude towards Learning Management on the network
2. The efficiency of Learning Management System on the network of basic education level was evaluated by experts based on e-learning system and the result was rated as more efficient. The system was also evaluated by students in which they used both inside and outside of the network following the learning efficiency evaluation outline in the form of e-learning and the result was also rated as more efficient.
3. The effects of LMS on the networks:
 - 3.1 Students learning achievement was higher than before at a statistically significance level of .01.
 - 3.2 The learning discipline after the study in Science and Mathematics was higher than before the study at a statistically significance level of .01.
 - 3.3 The attitude towards Learning Management System on the network was good.

Keyword: System, network, Education

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แนวทางจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีสาระสำคัญในการกำหนดความ มุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิ์และโอกาสเสมอกัน โดยผู้สอนจะต้องยึดว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ทั้งนี้แนวทางการจัดการศึกษา จะต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม จริยธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ กำหนดให้ผู้สอน สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสารเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป้าหมายของการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายในสถานศึกษาแบ่งได้ 2 ลักษณะคือ การใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ และ การใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนการสอน (กระทรวงศึกษา. 2545) แต่ปัจจุบันการใช้สารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการนั้นยังมีการให้ความสำคัญไม่เร่งด่วนเท่ากับการใช้งานเพื่อการจัดการเรียนการสอน โดยให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ซึ่งการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเพื่อให้ได้รับความรู้อย่างเต็มที่ จะต้องอาศัยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายถึงกันทั่วโลก ปรับเปลี่ยนแนวทางและกระบวนการเรียนรู้ใหม่โดยใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ไปสู่การเรียนรู้แบบใหม่ที่ให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีอิสระในการเรียน บทบาทของผู้สอนจะเปลี่ยนไปจากผู้ให้ความรู้เป็นผู้จัดการและวางแผนว่าผู้เรียนจะต้องมีความรู้และทักษะใดบ้าง จัดสรรทรัพยากรและช่องทางการเรียนรู้ให้ความช่วยเหลือและแนะนำผู้เรียน นอกจากนี้จะต้องตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนอีกด้วย (วรารักษ์ ตรีกุลสุชาติ. 2545: 6; อ้างถึงใน วิทยา อารีราษฎร์. 2549: 4) เทคโนโลยีดังกล่าวเรียกว่า การจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย

การจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายมีลักษณะสำคัญคือ กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนการสอนไว้ชัดเจน ใช้ทฤษฎีการสอนเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ มีการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบสื่อผสม (Multimedia) ที่พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้เร็วขึ้น เรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ผู้เรียนมีอิสระในการแสวงหาความรู้ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายเป็นการเรียนที่สามารถโต้ตอบกันได้เหมือนการเรียนในห้องเรียนปกติ นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระยะไกล (Distance Learning) ผู้เรียนและผู้สอนไม่ต้องมาพบกันก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning) โดยผู้เรียนศึกษาเนื้อหาบทเรียนที่ผู้สอนนำเสนอไว้บนเว็บเพจ (Webpage) เมื่อศึกษาและทำความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนในแต่ละตอนจบแล้ว

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

ผู้สอนมักจะมอบหมายให้ผู้เรียนทำกิจกรรมประกอบการเรียนต่าง ๆ เช่น การให้ผู้เรียนได้ร่วมอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ โดยใช้กระดานเสวนา การประชุมกลุ่มย่อยระหว่างผู้เรียนด้วยกัน โดยใช้ห้องสนทนา (Chat) หรือมอบหมายงานให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลทาง เวิลด์ ไวด์ เว็บ (วิชุดา รัตนเพียร. 2548:12) ผู้เรียนสามารถควบคุมความก้าวหน้าในการเรียนด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายมีการบริหารระบบโดยใช้ซอฟต์แวร์ระบบบริหารจัดการการเรียนรู้ ทำหน้าที่บริหารจัดการแทนคน (ถนอมพร (ต้นพิพัฒน์) เลหาจรัสแสง. 2549: 23-26) การจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายมีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนเช่นเดียวกับระบบการเรียนการสอนปกติ ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ต้องการให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทางสติปัญญา มีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชา ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) ต้องการพัฒนาความรู้สึก นึกคิด เจตคติ ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน และด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ ทำให้เกิดทักษะและคล่องแคล่ว (Krathwohl, Bloom; & Masia, 1964: 196; ชาญชัย, 2548: 155-157; อ้างถึงใน ศิริชัย นามบุรี. 2552: 1)

ปัจจุบันระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ยังขาดรูปแบบและเครื่องมือในการประเมินองค์ประกอบของจิตพิสัย เพราะระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายผู้สอนและผู้เรียนไม่มีโอกาสเผชิญหน้ากัน (ศิริชัย นามบุรี. 2549. 139-155) จึงไม่สามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในขณะที่ได้ตอบกับระบบผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ เช่น พฤติกรรมในการเข้าสู่ระบบและห้องเรียนเสมือน การเปิดอ่านทรัพยากรการเรียนรู้ การทำแบบฝึกหัด แบบทดสอบ การส่งงานที่มอบหมายทางออนไลน์ การอ่านหรือเสนอกระทู้ในกระดานเสวนา การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนหรือกับผู้เรียนด้วยตนเอง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524; อ้างถึงใน ศิริชัย นามบุรี. 2552: 2) พฤติกรรมดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญทำให้ผู้เรียนมีโอกาสประสบความสำเร็จทางการเรียน ดังนั้นระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายจึงควรมีเครื่องมือการประเมินและส่งเสริมพฤติกรรมที่ได้ตอบกับระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายผ่านคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบทางการเรียน เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนมีโอกาสประสบความสำเร็จทางการเรียน นอกจากจะประเมินและส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดพฤติกรรมความมีวินัยแล้ว ระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายจะต้องมีองค์ประกอบด้านการนำเสนอกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ด้านการติดต่อสื่อสาร ผู้เรียนและผู้สอนไม่ต้องมาพบกันก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ทุกที่ ทุกเวลาตามศักยภาพของผู้เรียน รวมทั้งสามารถทราบความก้าวหน้าในการเรียนของตนเองได้จากองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ แต่สภาพการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนปัจจุบัน ผู้สอนมักจะเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุดในห้องเรียน หรือกล่าวได้ว่าเป็นศูนย์กลางในการสอน อาจทำให้ผู้เรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ผู้เรียนอาจจะได้รับความรู้ที่ไม่เท่ากันเนื่องจากมีศักยภาพในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

จากความสำคัญของการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย สภาพการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนปัจจุบันความแตกต่างในศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน และเพื่อให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่เน้นให้มีการพัฒนาสังคมการศึกษาที่ยั่งยืน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่ปัจจุบันได้ถูกพัฒนาให้สามารถใช้สนับสนุนการจัดการเรียนรู้มากขึ้น โดยมุ่งพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายที่ผสมผสานกันระหว่างเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ปัจจุบันกับกระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความมีวินัย เจตคติต่อการเรียนรู้บนเครือข่ายแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาใน 5 รายวิชาดังนี้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 5 โรงเรียน

3.2 ด้านความมีวินัยของนักเรียนที่เรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 5 โรงเรียน

3.3 ด้านเจตคติต่อการเรียนรู้บนเครือข่าย รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 5 โรงเรียน

นิยามศัพท์

1. ระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย หมายถึง การจัดการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีเว็บไซต์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีเครื่องแม่ข่าย ระบบเครือข่ายสำหรับให้บริการระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย และระบบ Video Streaming และโปรแกรมระบบบริหารจัดการเรียนรู้ Moodle 2.1.1 ที่ประกอบด้วยเครื่องมือ ระบบการจัดการหลักสูตร ระบบการสร้างบทเรียน ระบบการทดสอบและประเมินผล ระบบ

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

ส่งเสริมการเรียนรู้ระบบจัดการข้อมูลระบบการค้นหาข้อมูลระบบจัดการเก็บวีดิทัศน์ตามประสงค์ (Video On Demand) ระบบการถ่ายทอดสด (Video Broadcast) โมดูลความมีวินัย

2. โมดูลความมีวินัย หมายถึง โปรแกรมเสริมที่สนับสนุนโปรแกรมระบบบริหารจัดการเรียนรู้ ให้มีความสามารถในการส่งเสริมความมีวินัยของผู้เรียนที่เรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย หมายถึง การนำเสนอกิจกรรมเนื้อหา กิจกรรมการบ้าน กิจกรรมกระดานเสวนา กิจกรรมแบบฝึกหัด ที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างอิสระและสะดวก จากสถานที่ใด เวลาใดก็ได้ตามระยะเวลาที่ได้กำหนดหรือกำกับไว้ในกิจกรรม ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย

3.1 กิจกรรมเนื้อหา หมายถึง กิจกรรมที่ผู้สอนมอบหมายให้นักเรียนอ่านบทเรียนในหน่วยการเรียนรู้ หรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 กิจกรรมแบบฝึกหัด หมายถึง กิจกรรมที่ผู้สอนสร้างแบบฝึกหัด สำหรับให้ผู้เรียนทบทวนความรู้ โดยไม่จำกัดจำนวนครั้งในช่วงเวลาที่กำหนด

3.3 กิจกรรมการบ้าน หมายถึง กิจกรรมที่ผู้สอนมอบหมายให้นักเรียนทำการบ้านส่งด้วยวิธีการอัปโหลดไฟล์ทางออนไลน์ โดยมีการกำหนดระยะเวลาส่งที่ชัดเจน ประมาณ 1-3 วัน ผู้สอนเป็นผู้ประเมินงานและให้คะแนน

3.4 กิจกรรมกระดานเสวนา หมายถึง กิจกรรมที่ผู้สอนมอบหมายให้นักเรียนร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็น โดยเปิดกระดานเสวนา ตั้งกระทู้ อ่านกระทู้ ตอบกระทู้ ที่กำหนดไว้ในแต่ละบทเรียน โดยไม่จำกัดจำนวนครั้งในช่วงเวลาที่กำหนด

4. ประสิทธิภาพระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย หมายถึง ระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายที่ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญตามองค์ประกอบอิเล็กทรอนิกส์และประเมินโดยนักเรียนตามกรอบการหาประสิทธิภาพของการเรียนรู้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถของนักเรียนที่วัดจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย

6. ความมีวินัย หมายถึง พฤติกรรมที่เกิดจากการควบคุมตนเองในระบบแบบแผนหรือข้อกำหนด มีความตระหนักและรู้คิดในสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดความถูกต้องเหมาะสม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นคุณลักษณะความมีวินัยของผู้เรียนด้านความรับผิดชอบทางการเรียน ซึ่งวัดโดยใช้แบบวัดความมีวินัยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

7. ความรับผิดชอบทางการเรียน หมายถึง การที่นักเรียนสามารถปฏิบัติภารกิจที่ตนกระทำได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องให้ผู้อื่นคอยตักเตือนหรือควบคุมเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ได้แก่ ความเอาใจใส่ต่อการเรียน ความขยันหมั่นเพียร ความตรงต่อเวลา

7.1 ความเอาใจใส่ต่อการเรียน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่และการทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ เต็มใจ มีสมาธิเพื่อให้งานในหน้าที่ของตนหรืองานที่ได้รับมอบหมายเสร็จเรียบร้อย ติดตามงานไม่ละเลย ไม่ทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยง ไม่ทำกิจกรรมหรืองานอื่นๆ ที่นอกเหนือจากที่ได้รับมอบหมายขณะเรียน ชักถามครูในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัย ปรับปรุงวิธีการเรียน ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียน

7.2 ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความพยายามอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้รับผลสำเร็จในงานเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและงานที่ทำ อาสางานไม่ชอบอยู่เฉย ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

7.3 ความตรงต่อเวลา หมายถึง การเข้าเรียนตรงเวลา การทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วนและส่งงานทันตามเวลาที่กำหนดให้

8. เจตคติต่อการเรียนรู้นับเครือข่าย หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนต่อระบบการจัดการเรียนรู้นับเครือข่ายและเว็บเพจรายวิชา ในทางเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ซึ่งวัดโดยใช้แบบวัดเจตคติที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

9. ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาระดับมัธยมศึกษาในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

10. โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หมายถึง โรงเรียนในเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวิสุทธิ โรงเรียนมัธยมนาคนาวาอุปถัมภ์ โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ โรงเรียนมัธยมบ้านบางกะปิ และโรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์

สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

1. ระบบการจัดการเรียนรู้นับเครือข่าย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นสามารถรองรับการใช้งานของผู้ใช้จำนวน 500 คนพร้อมๆ กันได้ และประกอบด้วยเครื่องมือ ที่สามารถใส่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความมีวินัย และเจตคติของผู้เรียนได้

2. ระบบการจัดการเรียนรู้นับเครือข่าย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญตามองค์ประกอบอีเลิร์นนิ่งอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมระดับมากและผลการประเมินการใช้งานระบบทั้งภายในภายนอกเครือข่ายมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยนักเรียนตามกรอบการประเมินผลเพื่อหาประสิทธิภาพของการเรียนรู้นับรูปแบบอีเลิร์นนิ่งอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมระดับมาก

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
4. ความมีวินัยของนักเรียนที่เรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายในรายวิชาสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
5. นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้บนเครือข่ายในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

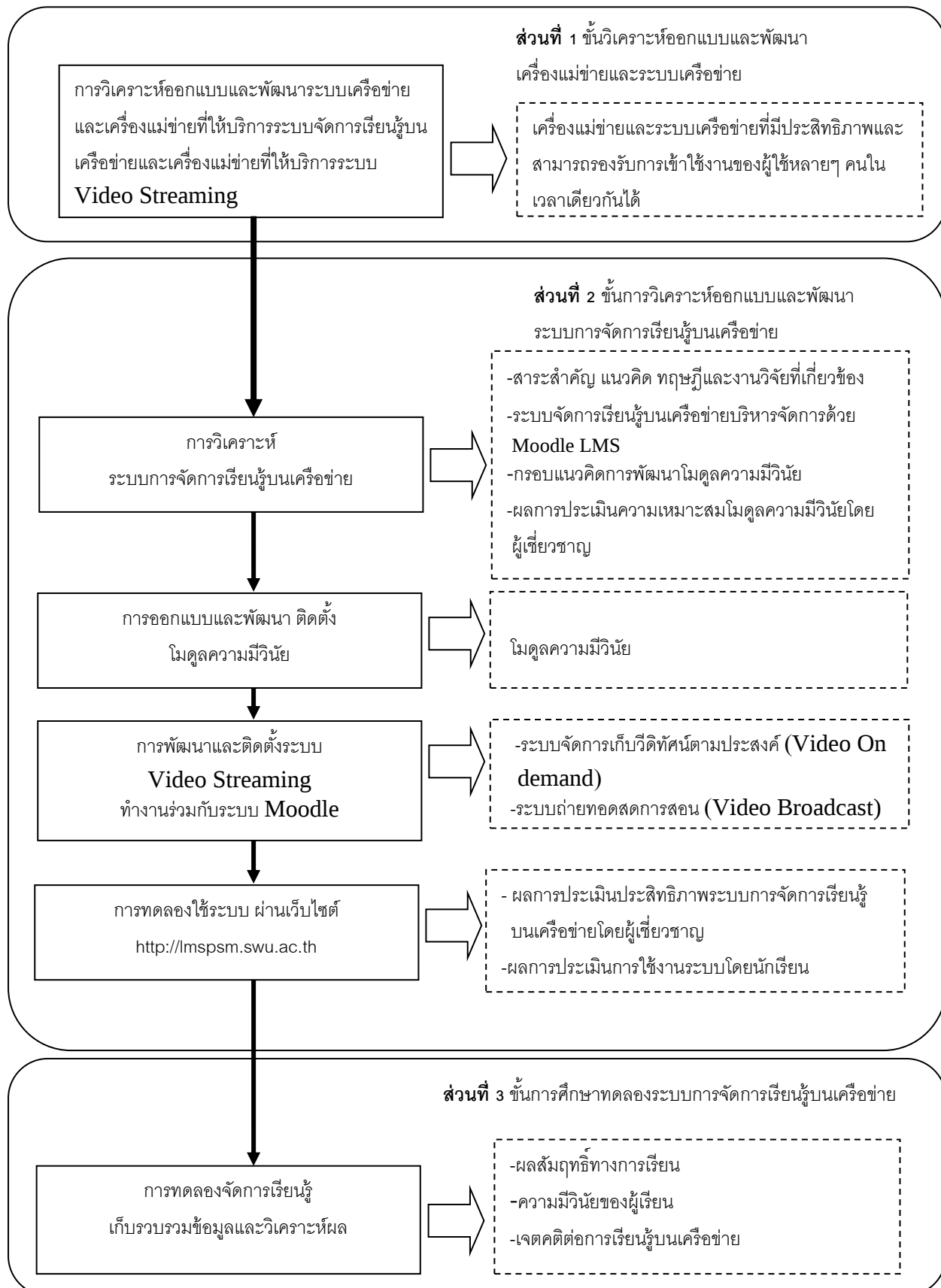
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ
2. ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความมีวินัยและเจตคติของนักเรียนต่อระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในสังคมไทย
3. ผลจากการศึกษาผลการวิจัย ได้ข้อค้นพบของงานวิจัย ซึ่งจะเป็นองค์ความรู้ใหม่ ที่จะนำไปสู่การเสนอแนะหรือเป็นแนวทางแก่ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษา

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

วิธีการวิจัย

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ออกแบบและพัฒนาเครื่องแม่ข่ายและระบบเครือข่าย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาระบบเครือข่ายจากเอกสารรายงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาของเครื่องแม่ข่ายและระบบเครือข่าย แล้วกำหนดเป็นร่างกรอบแนวคิดในการพัฒนาเครื่องแม่ข่ายและระบบเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพโดยพิจารณาจากองค์ประกอบของการออกแบบระบบเครือข่าย (บุญเลิศ สงวณวัฒนา. 2551: online) คือ 1) จำนวนเครื่องลูกข่ายในองค์กร 2) การเลือกใช้อุปกรณ์ในเครือข่าย 3) การเลือกระบบปฏิบัติการเครือข่าย 4) การเลือกระบบรักษาความปลอดภัย และ 5) แผนการขยายงานในอนาคต หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาและทดลองใช้งานเครื่องแม่ข่ายและระบบเครือข่ายในปัจจุบัน เพื่อประเมินความต้องการของเครื่องแม่ข่ายและระบบเครือข่าย โดยการสังเกต และสัมภาษณ์ผู้เข้าใช้งาน แล้วร่างกรอบแนวคิดและสรุปความต้องการเครื่องแม่ข่ายและระบบเครือข่าย สร้างเป็นแบบสอบถามส่งให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพัฒนาเครื่องแม่ข่ายและระบบเครือข่ายจำนวน 5 ท่าน หลังจากนั้นดำเนินการวิเคราะห์สรุปผลข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาเครื่องแม่ข่ายและระบบเครือข่าย โดยกรอบแนวคิดจะกำหนดให้ดำเนินการปรับปรุงเครื่องแม่ข่ายและระบบเครือข่ายใน 3 ด้านหลัก คือ 1) องค์ประกอบด้านระบบเครือข่าย 2) องค์ประกอบเกี่ยวกับเครื่องแม่ข่ายด้านฮาร์ดแวร์ และ 3) องค์ประกอบเกี่ยวกับเครื่องแม่ข่ายด้านซอฟต์แวร์

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ออกแบบและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย

การดำเนินงานในการวิเคราะห์ออกแบบและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความมีวินัย และเจตคติของผู้เรียนต่อระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ วารสาร และวิจัย เพื่อศึกษาวิเคราะห์ระบบบริหารจัดการการเรียนรู้ ที่ใช้กันอยู่ในประเทศไทยในปัจจุบัน แล้วจัดทำสรุป ข้อเด่น – ข้อด้อยของระบบบริหารจัดการการเรียนรู้แต่ละระบบ แล้วจัดประชุมเพื่อกำหนดโปรแกรมระบบบริหารจัดการการเรียนรู้ (Learning Management Software: LMS) ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาระบบจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย จำนวน 3 ท่าน และจัดประชุมอีกครั้งเพื่อกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย จำนวน 3 ท่าน

จากนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องมือในองค์ประกอบของโปรแกรมระบบบริหารจัดการเรียนรู้ Moodle 5 องค์ประกอบคือ 1) ระบบการจัดการหลักสูตร 2) ระบบการสร้างบทเรียน 3) ระบบการทดสอบและประเมินผล 4) ระบบส่งเสริมการเรียนรู้ 5) ระบบจัดการข้อมูล แล้วสรุปผลเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย โดยพัฒนาเครื่องมือในการค้นหาข้อมูล ระบบจัดการเก็บวีดิทัศน์ ตามประสงค์ (Video On Demand) ระบบถ่ายทอดสดการสอน (Video Broadcast)

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

เพิ่มในองค์ประกอบด้านระบบการสร้างบทเรียนและพัฒนาโมดูลความมีวินัยเป็นเครื่องมือเพิ่มในองค์ประกอบด้านระบบการทดสอบและประเมินผล จากนั้นนำร่างกรอบแนวการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย สร้างแบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายจำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลประเมินผลจำนวน 2 ท่าน แล้วนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย

เมื่อได้กรอบแนวคิดในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ดำเนินการพัฒนาโดยใช้โปรแกรมระบบบริหารจัดการเรียนรู้ Moodle 2.1.1 พัฒนาโมดูลความมีวินัย พัฒนาระบบ Video Streaming ระบบจัดการเก็บวีดิทัศน์ ตามประสงค์ (Video On Demand) ระบบถ่ายทอดสดการสอน (Video Broadcast) ติดตั้งร่วมกับโปรแกรมระบบบริหารจัดการเรียนรู้ พัฒนาเว็บเพจรายวิชาในระบบจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายโดยโครงการวิจัยย่อย จำนวน 5 รายวิชา ประกอบด้วย รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ แล้วสร้างแบบประเมินประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายตามองค์ประกอบอิเล็กทรอนิกส์ ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาจำนวน 5 ท่าน ทำการประเมินประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ขั้นตอนต่อไปทำการประเมินความพร้อมของระบบและประเมินการใช้งานระบบโดยการเชื่อมต่อเพื่อใช้งานระบบจากเครื่องคอมพิวเตอร์ทั้งภายในและภายนอกเครือข่ายมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโดยนักเรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นการศึกษาทดลองระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย

เมื่อได้ระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว นำระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ไปทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 1,102 คน ที่เรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โรงเรียนวิสุทธิ โรงเรียนมัธยมนาคนาวาอุปถัมภ์ โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ โรงเรียนมัธยมบ้านบางกะปิ และโรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน ทำแบบประเมินความมีวินัย ดำเนินการทดลองโดยให้นักเรียนเรียนจากเว็บเพจรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ทำแบบทดสอบหลังเรียน ทำแบบประเมินความมีวินัย ทำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนรู้บนเครือข่าย

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

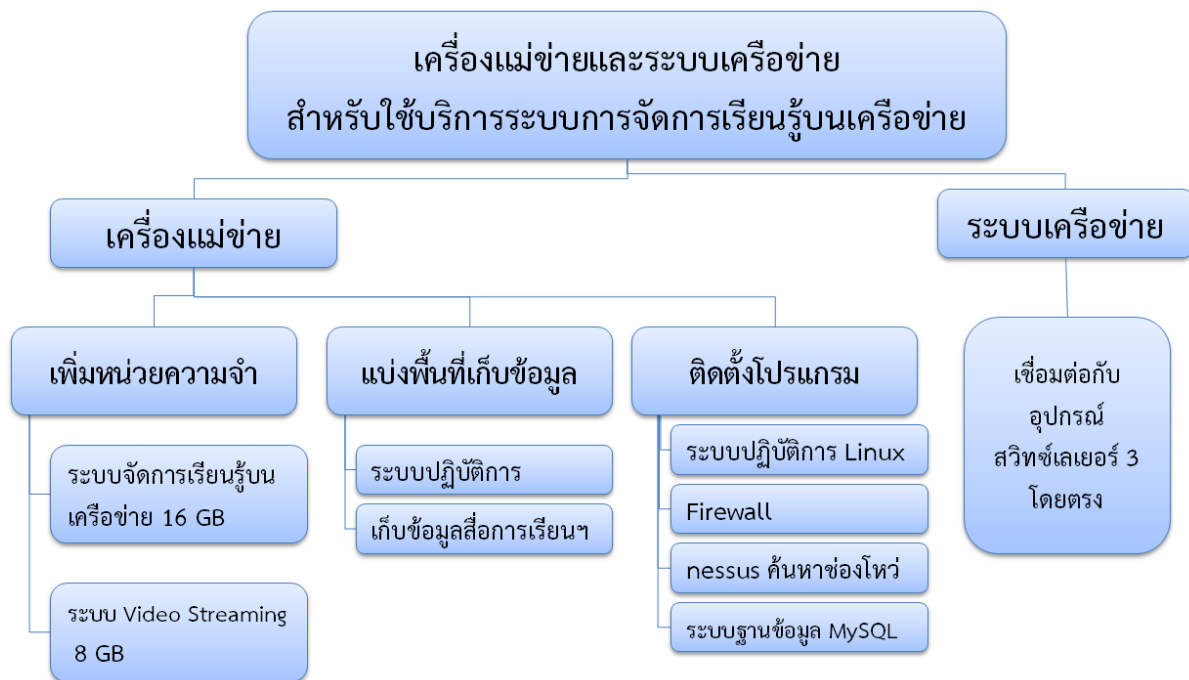
ผลการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ระบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย

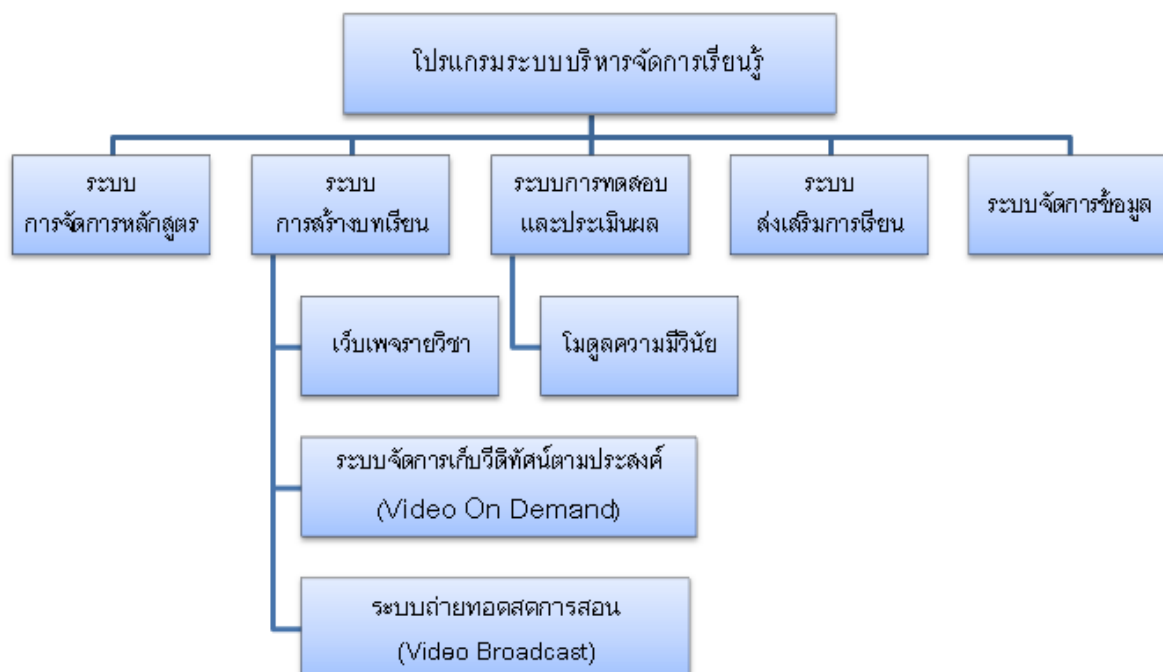
1.1 เครื่องแม่ข่ายและระบบเครือข่ายสำหรับให้บริการระบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ระบบ Video Streaming ที่มีคุณสมบัติที่สามารถส่งข้อมูลออกจากเครือข่ายสื่อสารด้วยความเร็วที่สามารถรองรับการใช้งานของผู้ใช้งานจำนวน 500 คน พร้อม ๆ กันได้ (Concurrency) โดยประกอบด้วย 1) เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการเป็นเครื่องแม่ข่ายสำหรับระบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์มีหน่วยความจำของระบบ (RAM) 16 GB และเครื่องแม่ข่ายที่ให้บริการ ระบบ Video Streaming มีหน่วยความจำของระบบ (RAM) 8 GB มีการกำหนดแบ่งพื้นที่เก็บข้อมูลสำหรับพื้นที่ที่ใช้เป็นระบบปฏิบัติการและพื้นที่ที่ใช้สำหรับเก็บข้อมูลสื่อการเรียนการสอนของระบบที่แยกจากกัน เพื่อรองรับการเพิ่มข้อมูลสื่อการเรียนการสอนในอนาคต ที่สามารถเพิ่มฮาร์ดดิสก์ได้โดยไม่ต้องติดตั้งระบบปฏิบัติการใหม่ 2) โปรแกรม ประกอบด้วย ระบบปฏิบัติการ Linux ที่มีระบบรักษาความปลอดภัยสูง มีระบบ firewall ป้องกันการเจาะระบบ มีโปรแกรม nessus สำหรับ scan ช่องโหว่ระบบเครือข่าย โปรแกรม MySQL สำหรับระบบฐานข้อมูล 3) ระบบเครือข่ายมีการเชื่อมต่อกับอุปกรณ์สวิตช์เลเยอร์ 3 โดยตรง ดังภาพ

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

1.2 โปรแกรมระบบบริหารจัดการเรียนรู้ Moodle 2.1.1 ที่ประกอบด้วยเครื่องมือ ระบบการจัดการหลักสูตร ระบบการสร้างบทเรียน ระบบการทดสอบและประเมินผล ระบบส่งเสริมการเรียนรู้ ระบบจัดการข้อมูล ระบบจัดการเก็บวีดิทัศน์ตามประสงค์ (Video On Demand) ระบบการถ่ายทอดสด (Video Broadcast) ไม่ดูความมีวินัย สามารถส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความมีวินัย และเจตคติ ของผู้เรียนต่อระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ ดังภาพ

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย

ระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมีประสิทธิภาพตามองค์ประกอบอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมระดับมากและมีผลการประเมินการใช้งานระบบทั้งภายในภายนอกเครือข่ายมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยนักเรียนตามกรอบการประเมินผลเพื่อหาประสิทธิภาพของการเรียนรู้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมระดับมาก

ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ผลการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนในการเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ สูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่เรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายในรายวิชาสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ พบว่า โดยภาพรวมรายวิชา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถแยกตามองค์ประกอบได้ ดังนี้

2.1 ด้านการเข้าใจใส่ต่อการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และรายวิชาภาษาไทย สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ด้านความขยันหมั่นเพียรในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และรายวิชาภาษาอังกฤษ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ด้านการตรงต่อเวลาในรายวิชาภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และรายวิชาวิทยาศาสตร์ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนบนเครือข่าย พบว่าเจตคติต่อการเรียนบนเครือข่าย ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ อยู่ในระดับดี ทั้งด้านระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย และด้านเว็บเพจรายวิชา

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ และเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความมีวินัยและเจตคติต่อการเรียนรู้ออนไลน์ มีประเด็นที่นำมาอภิปราย 2 ประเด็น คือ 1) ประสิทธิภาพระบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ 2) ผลการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ประสิทธิภาพระบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประเด็นอภิปรายดังนี้

1.1 การพัฒนาเครื่องแม่ข่ายและระบบเครือข่าย ได้พัฒนาขึ้นโดยใช้วิธีการระบบ (System Approach) (มนชัย เทียนทอง. 2538 : online) และดำเนินการตามลำดับ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ การออกแบบและพัฒนาระบบเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพจากองค์ประกอบของการออกแบบระบบเครือข่าย (บุญเลิศ สงวณวัฒนา. 2551 : online) ประกอบด้วย จำนวนเครื่องลูกข่าย การเลือกใช้อุปกรณ์ในเครือข่าย การเลือกใช้อุปกรณ์ในเครือข่าย การเลือกระบบรักษาความปลอดภัย แผนการขยายงานในอนาคต จากนั้นประเมินประสิทธิภาพของเครื่องแม่ข่ายและระบบเครือข่ายปัจจุบัน สังเคราะห์เป็นแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญมาสังเคราะห์ได้องค์ประกอบสำหรับการพัฒนาเครื่องแม่ข่ายและระบบเครือข่าย 3 องค์ประกอบ คือ 1) องค์ประกอบด้านระบบเครือข่าย 2) องค์ประกอบเกี่ยวกับเครื่องแม่ข่ายด้านฮาร์ดแวร์ และ 3) องค์ประกอบเกี่ยวกับเครื่องแม่ข่ายด้านซอฟต์แวร์ และทำการทดสอบประสิทธิภาพเครื่องแม่ข่ายและระบบเครือข่ายด้วยโปรแกรม Siege ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ใช้สำหรับวัดประสิทธิภาพของเครื่องแม่ข่ายที่ให้บริการเว็บไซต์โดยสามารถจำลองการเข้าใช้งานเว็บไซต์ในสถานการณ์ต่างๆ จากทดสอบพบว่า เครื่องแม่ข่ายและระบบเครือข่ายมีประสิทธิภาพสามารถรองรับผู้ใช้งานจำนวน 500 คน พร้อมๆ กันได้

1.2 การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ ได้พัฒนาขึ้นโดยใช้วิธีการระบบ (System Approach) (มนชัย เทียนทอง. 2538 : online) และดำเนินการตามลำดับโดยเริ่มจากการวิเคราะห์ การออกแบบและพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาเครื่องมือในองค์ประกอบของ Moodle 5 องค์ประกอบ คือ 1) ระบบการจัดการหลักสูตร 2) ระบบการสร้างบทเรียน 3) ระบบการทดสอบและประเมินผล 4) ระบบส่งเสริมการเรียนรู้ 5) ระบบจัดการข้อมูล และทำการพัฒนาเครื่องมือระบบการค้นหาข้อมูล ระบบจัดการเก็บวีดิทัศน์ ตามประสงค์ (Video On Demand) ระบบการถ่ายทอดสด (Video Broadcast) เพิ่มในองค์ประกอบด้านระบบการสร้างบทเรียนและพัฒนาโมดูลความมีวินัยเป็นเครื่องมือเพิ่มในองค์ประกอบด้านระบบการทดสอบและประเมินผล แล้วสร้างแบบประเมิน

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

ประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายตามองค์ประกอบอีเลิร์นนิ่ง ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ทำการประเมินประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายและทำการประเมินความพร้อมของระบบและประเมินการใช้งานระบบทั้งภายในและภายนอกเครือข่ายโดยนักเรียน และทำการหาประสิทธิภาพก่อนนำไปใช้จริง

1.3 จากการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย พบว่าระบบที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมีประสิทธิภาพตามองค์ประกอบอีเลิร์นนิ่งอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมระดับมาก และมีผลการประเมินการใช้งานระบบทั้งภายในภายนอกเครือข่ายโดยนักเรียนตามกรอบการประเมินผลเพื่อหาประสิทธิภาพของการเรียนรู้ในรูปแบบอีเลิร์นนิ่งอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมระดับมาก จึงส่งผลต่อประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งมีค่าสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายผ่านกระบวนการประเมินประสิทธิภาพตามองค์ประกอบของระบบการเรียนรู้อีเลิร์นนิ่งจากผู้เชี่ยวชาญ มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ระบบมีประสิทธิภาพในการใช้งานทั้งภายในเครือข่ายและนอกเครือข่ายมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอยู่ในระดับมาก นอกจากประสิทธิภาพของระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายแล้ว ประสิทธิภาพของเว็บเพจรายวิชาที่เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 สอดคล้องกับ Clark and Mayer (2003: อ้างถึงใน ศิริชัยนามบุรี. 2550 : 139) กล่าวว่า เหตุผลที่ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้น เป็นเพราะในการออกแบบและพัฒนาบทเรียนมีขั้นตอน ดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบประเมินคุณภาพบทเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญก่อนนำมาใช้ทดลองเรียนจริง บทเรียนทั้งแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และแบบบทเรียนสำเร็จรูปอิเล็กทรอนิกส์ ออกแบบให้เนื้อหาแต่ละหัวข้อหรือความคิดรวบยอด (Concept) มีภาพประกอบที่สามารถสื่อความหมายและเกี่ยวข้องกับเนื้อหาทำให้ผู้เรียนเข้าใจและจำเนื้อหาได้ง่ายยิ่งขึ้น นอกจากนั้นข้อดีของการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายในประเด็นที่ช่วยทำให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ของตนเองได้ เนื่องจากการนำเอาเทคโนโลยีไฮเปอร์มีเดีย ซึ่งมีลักษณะการเชื่อมโยงข้อมูลไม่ว่าจะเป็นในรูปของข้อความ ภาพนิ่ง เสียงกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว มาประยุกต์ใช้ ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลใดก่อนหรือหลังก็ได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามจังหวะของตนเอง (Self-paced Learning) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ของตนในด้านของลำดับการเรียนรู้ได้ ตามพื้นฐานความรู้ ความถนัด และความสนใจของตน และสามารถเลือกเรียนเนื้อหาเฉพาะบางส่วนที่ต้องการทบทวนได้โดยไม่ต้องเรียนส่วนที่เข้าใจแล้ว ทั้งทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอน และกับเพื่อนๆ ได้ เนื่องจากมีเครื่องมือต่างๆ มากมาย เช่น กระดานสนทนา (chat room) กระดานแสดงความคิดเห็น (web board) จดหมาย

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) เพื่อต่อการโต้ตอบ (interaction) ที่หลากหลาย และไม่จำกัดว่าจะต้องอยู่ในสถาบันการศึกษาเดียวกัน ทำให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ที่สามารถจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนในวงกว้างขึ้น เพราะผู้เรียนจะไม่มีข้อจำกัดด้านการเดินทางมาศึกษาในเวลาใดเวลาหนึ่ง และสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง ดังนั้นจึงสามารถนำไปใช้เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงอาจจะทำให้ผู้เรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้นมากกว่าก่อนเรียน

นอกจากนี้ เป็นเพราะผู้เรียนได้รับการประเมินและส่งเสริมความมีวินัยด้านความรับผิดชอบทางการเรียนในองค์ประกอบด้านความเข้าใจใ้ต่อการเรียน ความขยันหมั่นเพียร ความตรงต่อเวลา จากโมดูลความมีวินัย ของระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย สามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น และผลที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นมาจากเจตคติที่มีต่อการเรียนรู้บนเครือข่าย ผลการศึกษาเจตคติครั้งนี้พบว่า เจตคติต่อการเรียนรู้บนเครือข่าย รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับดี ทั้งด้านระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย และด้านเว็บเพจรายวิชา

2.2 ความมีวินัยของนักเรียนที่เรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ โดยภาพรวมในรายวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ความมีวินัยด้านความรับผิดชอบทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้ในระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย มีการส่งเสริมพฤติกรรมความมีวินัยด้านความรับผิดชอบทางการเรียนให้กับนักเรียน โดยมีการแจ้งคะแนนพฤติกรรมของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เป็นการกระตุ้นและปลุกฝังให้ผู้เรียนต้องควบคุมพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนต้องรักษาระเบียบวินัยในการเรียน เช่น ต้องมีความเข้าใจใ้ต่อการเรียน ต้องมีความขยันหมั่นเพียร และต้องรู้หน้าที่ของตนเองทำกิจกรรมให้ตรงต่อเวลา กระบวนการส่งเสริมความมีวินัยจะมีส่วนสำคัญในการปลุกฝัง และประเมินด้านจิตพิสัยอีกด้วย อันจะส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จทางการเรียนได้ ดังจะเห็นว่านักเรียนที่เรียนรู้ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ส่วนรายวิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ พบว่า ความมีวินัยโดยภาพรวมไม่สูงขึ้น ทั้งนี้อาจจะเกิดจากตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในตัวแปรชั้นปี เพราะทั้งสามรายวิชาโดยภาพรวมความมีวินัยไม่สูงขึ้นเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนรายวิชาที่โดยภาพรวมความมีวินัยของนักเรียนสูงขึ้นเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชุดา หรรษาจารย์พันธ์ (2540 : 103) ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ซึ่งมีประสบการณ์ปฏิบัติงานในวิชาชีพมากจะมีการรับรู้ว่าคุณค่าตนเองมีความพร้อมในการเรียนรู้สูงกว่านักศึกษาที่มีประสบการณ์น้อยกว่า และงานวิจัยของเชลเลย์ (Shelley, 1991:

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

4190-A) พบว่า ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสัมพันธ์กับชั้นปี ที่ศึกษาและอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 เจตคติต่อการเรียนบนเครือข่ายในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับดี ทั้งด้านระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย และด้านเว็บเพจรายวิชา ทั้งนี้เป็นเพราะระบบจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย เป็นระบบที่ออกแบบโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผู้เรียนสามารถเข้าสู่บทเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา สามารถเรียนซ้ำได้ทุกครั้งตามความต้องการ อีกทั้งผู้เรียนยังสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้สอนได้โดยผ่านระบบออนไลน์ ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนมากขึ้น นอกจากนี้ระบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีสื่อการสอนที่หลากหลายทั้งสื่อเนื้อหา แหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม และสื่อแบบ Video on Demand ทำให้ผู้เรียนมีอิสระและวางแผนการเรียนด้วยตนเองได้มากขึ้นและส่งผลต่อความรู้สึกรักของผู้เรียนในการเรียนรู้ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย สอดคล้องกับกิตติพันธ์ อุดมเศรษฐี (2547: 5) ที่ได้เสนอแนวทางสำหรับการสร้างเจตคติต่อการเรียนรู้บนเครือข่ายด้านผู้เรียนไว้ว่า ผู้เรียนจะต้องสามารถเข้ามาศึกษาบทเรียน ค้นหาความรู้และข้อมูลต่างๆ ด้วยตนเองได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ สามารถเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา ที่มีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถเลือกเรียนตามความยาก ง่าย ก่อน หลัง ได้ตามความถนัดของแต่ละบุคคล หากมีข้อสงสัยในบทเรียน สามารถตั้งคำถามเพื่อสอบถามครูผู้สอนได้ สามารถฝากคำถามหรือข้อคิดเห็นหรือนัดสนทนาระหว่างเพื่อน ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ สามารถทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย เช่น ทำแบบฝึกหัด และส่งการบ้านได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ ศรีฟ้า (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเจตคติต่อการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย พบว่าผู้เรียนมีเจตคติที่ดีมากต่อการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย

บทสรุป

1. สามารถพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ให้เครื่องแม่ข่ายและระบบเครือข่ายสำหรับให้บริการระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ระบบ Video Streaming ที่มีคุณสมบัติที่สามารถส่งข้อมูลออกจากเครือข่ายสื่อสารด้วยความเร็วที่สามารถรองรับการใช้งานของผู้ใช้งานจำนวน 500 คน พร้อม ๆ กันได้ (Concurrency) และมีการพัฒนาโปรแกรมระบบบริหารจัดการเรียนรู้ Moodle 2.1.1 ที่ประกอบด้วยเครื่องมือ ระบบการจัดการหลักสูตร ระบบการสร้างบทเรียน ระบบการทดสอบและประเมินผล ระบบส่งเสริมการเรียนรู้ ระบบจัดการข้อมูล ระบบจัดการเก็บวีดิทัศน์ตามประสงค์ (Video On Demand) ระบบการถ่ายทอดสด (Video Broadcast) โมดูลความมีวินัย

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

2. ระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากตามองค์ประกอบอิเล็กทรอนิกส์ และตามกรอบการประเมินผลเพื่อหาประสิทธิภาพของการเรียนรู้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและนักเรียน

3. ผลการจัดการเรียนรู้ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความมีวินัย และเจตคติต่อการเรียนรู้บนเครือข่ายสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการเรียนรู้ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายเป็นการปฏิบัติกับข้อมูลปริมาณมาก จำเป็นต้องมีระบบเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายและระบบเครือข่าย ที่มีประสิทธิภาพสูง เพื่อรองรับการทำงานของระบบ ด้านความเร็ว ด้านการประมวลผล ด้านความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลจำนวนมาก

2. การวิจัยครั้งนี้ พบว่า การเสริมสร้างความมีวินัยของนักเรียนที่เรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย โดยใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเดียวไม่เพียงพอ เพราะอายุหรือชั้นปีของนักเรียนมีผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะวิชาภาษาไทยพบว่าความมีวินัยสูงขึ้นเฉพาะด้านความเข้าใจใ้ต่อการเรียนเท่านั้น ดังนั้นควรค้นหากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนที่เรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายต่อไป

3. ควรนำระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ไปใช้ร่วมกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ (face to face) โดยจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning)

4. ควรนำระบบการจัดการเรียนรู้บนเครือข่าย ในการส่งเสริมด้านความขยันหมั่นเพียรให้กับนักเรียน

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ประจำปีการศึกษา

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ (2545) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์ (2547) “ข้อดีของโปรแกรม Moodle LMS.” เอกสารประกอบการบรรยาย. กรุงเทพฯ: สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สพฐ. อัดสำเนา
- ถนนอมพร (ต้นพิพัฒน์) เลานจรัสแสง (2549) “ระบบบริหารจัดการเรียนรู้แห่งอนาคต.” วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. 3: 23-36
- บุญเลิศ สงวนพัฒนา (2551) บทที่ 8 ระบบอินเทอร์เน็ตในงานอุตสาหกรรม (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2554. จาก <http://202.29.15.51/technology/uploads/file/AJ/AJ%20Bunlert/039.pdf>
- ไพฑูรย์ ศรีฟ้า (2544) การพัฒนาระบบการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย ปริญญานิพนธ์กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี-นครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- มนชัย เทียนทอง (2538) บทที่ 5 การออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2554 จาก http://home.dsd.go.th/kamphaengphet/km/information/WBI/05Design_of_Computer_Instruction.pdf
- วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2545) การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บด้วยการเรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อเป็นการเรียนรู้เป็นทีมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (เทคโนโลยีและสื่อการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร
- วิชุดา รัตนเพียร (2548) การเรียนการสอนบนเว็บชั้นนำ กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิชุดา หรรษาจารุพันธุ์ (2540) การศึกษาความพร้อมในการปฏิบัติงานพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 สถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชน ปริญญานิพนธ์ พย.ม. (การบริหารการพยาบาล) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิทยา อารีราษฎร์ (2549) การพัฒนารูปแบบการสอนใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบอัจฉริยะและมีส่วนร่วมผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ วิทยานิพนธ์ ศศ.ด. (คอมพิวเตอร์ศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ถ่ายเอกสาร

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

ศิริชัย นามบุรี (2550) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของผู้เรียนโดยใช้

กิจกรรมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และบทเรียนสำเร็จรูปในสภาพแวดล้อม แบบอีเลิร์นนิ่งผ่านโปรแกรม

Moodle. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2554 จาก [http://www.elearning108.](http://www.elearning108.info/sirichai/images/stories/publication/researches/2550/research_report50_อีเลิร์นนิ่ง_using_moodle.pdf)

[info/sirichai/images/stories/publication/researches/2550/research_report50_อีเลิร์นนิ่ง_using_moodle.pdf](http://www.elearning108.info/sirichai/images/stories/publication/researches/2550/research_report50_อีเลิร์นนิ่ง_using_moodle.pdf)

_____. (2552: บทความย่อ) การพัฒนาระบบสนับสนุนการประเมินและการปรับปรุงพฤติกรรมทางจริยธรรม

ด้านความรับผิดชอบของผู้เรียนในสภาพแวดล้อมแบบอีเลิร์นนิ่ง (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 30

พฤษภาคม 2554 จาก [https://docs.google.com/folder/d/0BzqC54S0TDBpM2M4](https://docs.google.com/folder/d/0BzqC54S0TDBpM2M4YzkyYzYtMjIwNS00OTI1LWEzZmUtNGNjZDA5ZTM3NmE4/edit?pli=1#docId=0BzqC54S0TDBpMTNIYzRjMjMtNzE1Mi00N2U0LWFIMTktYWxMWQzNTM2YjE5)

[YzkyYzYtMjIwNS00OTI1LWEzZmUtNGNjZDA5ZTM3NmE4/edit?pli=1#docId=0BzqC](https://docs.google.com/folder/d/0BzqC54S0TDBpM2M4YzkyYzYtMjIwNS00OTI1LWEzZmUtNGNjZDA5ZTM3NmE4/edit?pli=1#docId=0BzqC54S0TDBpMTNIYzRjMjMtNzE1Mi00N2U0LWFIMTktYWxMWQzNTM2YjE5)

[54S0TDBpMTNIYzRjMjMtNzE1Mi00N2U0LWFIMTktYWxMWQzNTM2YjE5](https://docs.google.com/folder/d/0BzqC54S0TDBpM2M4YzkyYzYtMjIwNS00OTI1LWEzZmUtNGNjZDA5ZTM3NmE4/edit?pli=1#docId=0BzqC54S0TDBpMTNIYzRjMjMtNzE1Mi00N2U0LWFIMTktYWxMWQzNTM2YjE5)

_____. (2546) การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนผ่านเว็บ เรื่องฮาร์ดแวร์คอมพิวเตอร์และ การ

ใช้สารสนเทศวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนรู้ หลักสูตรสถาบันราชภัฏ ระดับปริญญาตรี

(หลังอนุปริญญา) (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2554 จาก [http://www.อีเลิร์นนิ่ง](http://www.อีเลิร์นนิ่ง108info/sirichai/images/stories/publication/researches/2546/cai_on_web_2546_sirichai_namburi.pdf)

[108info/sirichai/images/stories/publication/researches/2546/cai_on_web_2546_sirichai_namburi.pdf](http://www.อีเลิร์นนิ่ง108info/sirichai/images/stories/publication/researches/2546/cai_on_web_2546_sirichai_namburi.pdf)

อนิรุทธิ์ สติมัน (2550) ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานบน

เครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

ระดับอุดมศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร

Shelley, R. (1991) "Relationship of Adults Field-Dependence-Independence and Self-Directed

learning." *Dissertation Abstract International*. 52 (12): 4190-A

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

การวิเคราะห์เนื้อหาและการใช้สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล

ในสำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

**An Analysis of Contents and Use of Distance Education Printed Materials
in the Office of Documentation and Information,
Sukhothai Thammathirat Open University**

นางสาวจุฑารัตน์ นกแก้ว สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

jutharatstou@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) จำแนกประเภทและภาษาของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล 2) จัดกลุ่มเนื้อหาสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล และ 3) สำรวจการใช้สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ทรัพยากรสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกลที่เป็นสิ่งตีพิมพ์จัดเก็บและให้บริการโดยหน่วยงานการศึกษาทางไกล ฝ่ายบริการสนเทศ สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครอบคลุมสิ่งพิมพ์ที่ตีพิมพ์ พ.ศ. 2521-2553 จำนวน 823 ชื่อเรื่อง ยกเว้นสิ่งตีพิมพ์ประเภทงานวิจัยภาษาไทย วารสาร และสำเนาบทความ วิเคราะห์เนื้อหาสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล โดยใช้กรอบการจำแนกเนื้อหาการศึกษาทางไกลของศูนย์การเรียนรู้ทางไกลระดับสากล (International Centre for Distance Learning – ICDL) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ และร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า 1) ประเภทและภาษาของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล จำแนกได้ดังนี้ (1) ประเภทของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลเป็นประเภทหนังสือมากที่สุด จำนวน 440 ชื่อเรื่อง รองลงมาคือ วิทยานิพนธ์ จำนวน 208 ชื่อเรื่อง รายงานการประชุมสัมมนา จำนวน 123 ชื่อเรื่อง และน้อยที่สุดคือ งานวิจัย จำนวน 52 ชื่อเรื่อง และ (2) เป็นสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษมากที่สุด จำนวน 557 ชื่อเรื่อง รองลงมาเป็นสิ่งพิมพ์ภาษาไทย จำนวน 266 ชื่อเรื่อง 2) การจัดกลุ่มเนื้อหาของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลตามหมวดของสิ่งพิมพ์ เป็น หมวดการศึกษาทางไกล (ทฤษฎี นโยบาย สังคมวิทยา การพัฒนา) มีมากที่สุด จำนวน 196 ชื่อเรื่อง รองลงมาคือ หมวดวัสดุการสอน (แหล่งทรัพยากร สื่อ) จำนวน 165 ชื่อเรื่อง และน้อยที่สุด คือ หมวดหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 25 เรื่อง 3) การใช้สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล สิ่งพิมพ์ทุกประเภทมีประวัติการยืมออก เมื่อจำแนกตามประเภทสิ่งพิมพ์ หนังสือภาษาไทยและรายงานการประชุมสัมมนา มีประวัติการยืมออกทุกชื่อเรื่อง สำหรับหนังสือภาษาอังกฤษ มีประวัติการยืมออก จำนวน 238 ชื่อเรื่อง และรายงานการประชุมสัมมนา ภาษาอังกฤษ มีประวัติการยืมออก จำนวน 70 ชื่อเรื่อง

คำสำคัญ: การวิเคราะห์เนื้อหา สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล การศึกษาทางไกล

*บทความในวารสารฉบับนี้มีการเปลี่ยนแปลงปีที่และฉบับที่ของวารสารจาก ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ก.ค.-ธ.ค. 2556 เป็น ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 ก.ค.-ธ.ค. 2556

เนื่องจากมีความคลาดเคลื่อนในการเรียงลำดับวารสาร กรณีการอ้างอิงบทความนี้ ขอให้อ้างตามปีและฉบับตามที่แก้ไขใหม่นี้

หากมีข้อสงสัย กรุณาสอบถามเพิ่มเติมได้ที่ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โทร.02 504 7588-9

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

Abstract

The objectives of this research were (1) to classify the type and language of the distance education printed materials (2) to classify the contents of the distance education printed materials and (3) to study the use of the distance education collection.

The population was 823 titles of the distance education printed materials, except research in Thai language, journal and article which were stored from the Distance Education Unit, the Information Service Section, the office of Documentation and Information, Sukhothai Thammathirat Open University. These materials were printed during 1978-2010. They were analyzed by using the International Centre for Distance Learning - ICDL classification. The statistics employed were frequency and percentage.

The research findings showed that (1) the type and language of the distance education printed materials were 1) most of the printed materials type was book 440 titles, thesis 208 titles, conference proceedings 123 titles and research 52 titles; the printed materials were published in English language 557 titles and Thai language 266 titles; (2) most of the contents of the distance education printed materials were in the field of General of distance education 196 titles, Teaching material Resources and Media 165 titles and curriculum and curriculum development 25 titles respectively; and (3) printed materials of all types were checked out. When classified by type of printed materials, it was found that all of the Thai language printed materials were checked out. For English language, there were 238 titles checked out, while 70 titles of conference proceedings were checked out.

Keywords: contents analysis, distance education printed materials

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สารสนเทศเป็นข้อมูล ข่าวสาร ความคิด ความรู้ ที่ได้รับการเลือกสรรและประมวลให้เหมาะสมกับการใช้งาน นำมาบันทึกหรือเสนอในสื่อประเภทต่างๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สารสนเทศการศึกษาทางไกล เป็นสารสนเทศประเภทหนึ่งที่น่าเสนอเนื้อหาสาระด้านการศึกษาทางไกล ครอบคลุมการจัดการการศึกษาทางไกลในด้านต่างๆ เช่น ปรัชญา ระบบการศึกษา หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ระบบสื่อ การประเมินผลการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาทางไกล เป็นต้น

สารสนเทศการศึกษาทางไกล เป็นเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนการเรียนการสอน โดยเฉพาะการเรียนการสอนในระบบทางไกลของมหาวิทยาลัย ผู้สอนได้ใช้สารสนเทศเป็นข้อมูลประกอบการเขียนประมวลสาระ การกำหนดกิจกรรมในแนวการศึกษาชุดวิชาให้ผู้เรียนปฏิบัติ และใช้เป็นชิ้นงานในแผนกิจกรรมการศึกษาประจำชุดวิชา ให้ผู้เรียนไปดำเนินการศึกษาค้นคว้า วิพากษ์ สังเคราะห์ ในการสัมมนา กิจกรรมปฏิสัมพันธ์ เป็นต้น ผู้เรียนโดยเฉพาะผู้เรียนในระดับบัณฑิตศึกษาใช้สารสนเทศในการศึกษาหาความรู้ในสาขาใดสาขาหนึ่ง รวมทั้งนำไปอ้างอิงในการศึกษาค้นคว้า ทำให้ข้อมูลที่น่าเสนอมีความน่าเชื่อถือ อีกทั้งการใช้สารสนเทศอ้างอิงยังทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์และทักษะในการใช้สารสนเทศที่มาจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ มีกระบวนการแสวงหาความรู้ ข้อเท็จจริงอย่างมีแบบแผนที่เชื่อถือได้

สำนักบรรณสารสนเทศเป็นห้องสมุดส่วนกลางของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทำหน้าที่สนับสนุนการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย พันธกิจหนึ่งของสำนักบรรณสารสนเทศคือ เป็นแหล่งรวบรวมสารสนเทศการศึกษาทางไกลเพื่อให้บริการแก่บุคลากรและผู้เรียนทางไกล ปัจจุบันสารสนเทศการศึกษาทางไกลที่สำนักบรรณสารสนเทศจัดหา จัดเก็บ และให้บริการ มีทุกรูปแบบ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สารสนเทศการศึกษาทางไกลในรูปแบบดังกล่าวเรียกโดยรวมว่าเป็นทรัพยากรสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกล มีหน่วยสนเทศการศึกษาทางไกลเป็นหน่วยงานรับผิดชอบการจัดการสารสนเทศประเภทนี้โดยเฉพาะ

นับแต่มหาวิทยาลัยก่อตั้งใน พ.ศ. 2521 จนถึงปัจจุบัน หน่วยสนเทศการศึกษาทางไกลได้สะสมรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศทางไกลมาอย่างต่อเนื่อง ตามความก้าวหน้าด้านวิทยาการของการศึกษาทางไกลควบคู่กับพัฒนาการของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปัจจุบันหน่วยสนเทศการศึกษาทางไกลให้บริการทรัพยากรสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกลทั้งในรูปสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ ตำรา รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุมสัมมนา คู่มือปฏิบัติงาน วารสาร การศึกษาทางไกลฉบับย้อนหลัง และสำเนาบทความวารสารภาษาต่างประเทศ ส่วนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ฐานข้อมูลดัชนีและสาระสังเขปของบทความการศึกษาทางไกลภาษาอังกฤษ

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

โดยที่หน่วยสารสนเทศการศึกษาทางไกลยังไม่ได้สำรวจและจำแนกประเภท เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกลที่จัดเก็บและให้บริการในหน่วยว่าเป็นสิ่งพิมพ์ประเภทใด มีเนื้อหาด้านใด ทรัพยากรสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกลที่มีส่วนใหญ่มิใช่สิ่งพิมพ์ที่ได้รับอภิธานการ ยกเว้นสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือ ตำรา ที่จัดซื้อเข้ามาตามความต้องการของคณาจารย์และนักวิจัย ในการพิจารณาและตัดสินใจซื้อหนังสือ ตำราด้านการศึกษาทางไกลที่ผ่านมา ส่วนใหญ่พิจารณาเนื้อหาจากสารบัญ ชื่อเรื่อง ปีพิมพ์ล่าสุดเป็นหลัก ซึ่งการตัดสินใจซื้อ โดยพิจารณาจากข้อมูลดังกล่าว อาจทำให้มีทรัพยากรสารสนเทศไม่เพียงพอ อาจมีการจัดซื้อซ้ำซ้อนเพราะทรัพยากรสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกลเป็นทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาเฉพาะด้าน นอกจากนี้ การพิจารณาจากปีที่จัดพิมพ์อาจได้สิ่งพิมพ์ที่เป็น การพิมพ์ใหม่ (reprint) ไม่ใช่การปรับปรุงเนื้อหา (editing) จึงมีผลกระทบด้านการใช้งบประมาณ ถือว่า เป็นการใช้งบประมาณที่ไม่คุ้มค่า โดยเฉพาะการจัดซื้อหนังสือ ตำราการศึกษาทางไกลภาษาอังกฤษที่ ราคาค่อนข้างสูง แต่มีการใช้น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้หนังสือภาษาไทย จากการสำรวจการใช้ หนังสือภาษาอังกฤษด้านการศึกษาทางไกลบางเล่มโดยพิจารณาจากข้อมูลวันกำหนดส่งที่บันทึกไว้ท้าย เล่มของหนังสือ จะพบว่า มีการใช้ตำราภาษาอังกฤษบางเล่มเพียง 1-2 ครั้งเท่านั้นนับจากวันที่มีการจัดซื้อ และนำตัวเล่มออกให้บริการ และยังพบว่า หนังสือภาษาอังกฤษที่จัดซื้อเข้ามาจำนวนหนึ่ง ไม่มีประวัติการ ยืมออกเลย

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าการใช้เทคนิคหรือวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้ระเบียบ วิธีการวิจัย โดยใช้กรอบแนวคิดการจำแนกเนื้อหาการศึกษาทางไกลของศูนย์การเรียนรู้ทางไกลระดับสากล (International Centre for Distance Learning -ICDL) โดยการรวบรวมเอกสารที่มีเนื้อหาด้านเดียวกันมา วิเคราะห์หาข้อสรุป และนำเสนอข้อสรุปอย่างเป็นระบบ เป็นวิธีการศึกษาที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ช่วยจำแนก เนื้อหาและประเภทของทรัพยากรสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกลว่าเป็นสิ่งพิมพ์ด้านใด มีการให้บริการ มากน้อยเพียงใด และมีเนื้อหาประเภทใด อันเป็นแนวทางในการจัดการสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกล ที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบการจัดการสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกล ได้ข้อมูลเนื้อหาสารสนเทศที่ ยังมีจำนวนน้อยแต่มีความสำคัญ จำเป็นต้องจัดหาเพิ่มเติมหรือเป็นสารสนเทศที่มีเนื้อหาที่มีความซ้ำซ้อน เป็นสิ่งพิมพ์ที่ใช้น้อย ขณะเดียวกัน ผู้ปฏิบัติงานจัดหมวดหมู่และทำรายการทรัพยากรสารสนเทศด้านการ ศึกษาทางไกลจะได้ใช้ผลการศึกษาเป็นแนวทางวิเคราะห์หมวดหมู่และจัดทำรายการทรัพยากร สารสนเทศด้านการศึกษาทางไกลได้อย่างเหมาะสมต่อไป นับได้ว่าก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านการจัดองค์

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

ความรู้การศึกษาทางไกลอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการวิจัย อันจะส่งผลดีต่อมหาวิทยาลัย เนื่องจากสารสนเทศ การศึกษาทางไกลมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชและ สนับสนุนพันธกิจของมหาวิทยาลัยที่ทำให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะการตอบสนองใน แผนการปฏิบัติการของมหาวิทยาลัยที่ระบุเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศการศึกษาทางไกล ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก ด้วยการถ่ายทอดองค์ความรู้ในระบบการศึกษา ทางไกลแก่ผู้เรียน ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพการให้บริการการศึกษาด้วยการจัดเตรียม สื่อการศึกษาทางไกลที่เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับบัณฑิตศึกษา อันเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาเพื่อลด การลาออกกลางคันของนักศึกษาและยุทธศาสตร์ที่ 4 การนำสารสนเทศการศึกษาทางไกลเสนอบนเว็บไซต์ เพื่อเป็นบริการสังคมในระบบทางไกลที่รวมสื่อทางไกลไว้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจำแนกประเภทและภาษาของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล
2. เพื่อจัดกลุ่มเนื้อหาสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล
3. เพื่อสำรวจการใช้สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล

นิยามศัพท์

การวิเคราะห์เนื้อหา หมายถึง วิธีการ เทคนิคการวิจัยที่ใช้จำแนกทรัพยากรสารสนเทศด้าน การศึกษาทางไกลประเภทสิ่งพิมพ์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ออกเป็นประเภทภาษา จัดกลุ่มเนื้อหาตาม ระบบ ICDL และวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ทรัพยากรสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกล

ทรัพยากรสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกล หมายถึง สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลและ ฐานข้อมูลดรชนีและสาระสังเขปของบทความด้านการศึกษาทางไกลที่จัดเก็บและให้บริการใน หน่วยสนเทศการศึกษาทางไกล ฝ่ายบริการสนเทศ สำนักบรรณสารสนเทศ

สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล หมายถึง หนังสือ หนังสืออ้างอิง รายงานการประชุมสัมมนา วิทยานิพนธ์ งานวิจัย ที่จัดเก็บและให้บริการในหน่วยสนเทศการศึกษาทางไกล ฝ่ายบริการสนเทศ สำนัก บรรณสารสนเทศ

หนังสือ หมายถึง หนังสือทั่วไปและหนังสืออ้างอิง ตำราทางวิชาการ คู่มือ เอกสาร ประกอบการเรียนการสอน ภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่นำเสนอเนื้อหาด้านการศึกษาทางไกล

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

หนังสืออ้างอิง หมายถึง สารานุกรม พจนานุกรม คู่มือ บทความวิทยานิพนธ์ ทำเนียบนาม นามสงเคราะห์ รายชื่อ ดรชนี สารสังเขป สถิติ ที่นำเสนอเนื้อหาทางการศึกษาทางไกล

รายงานการประชุมสัมมนา หมายถึง เอกสารประกอบการประชุม การสัมมนา และการฝึกอบรมภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ด้านการศึกษาทางไกล

วิทยานิพนธ์ หมายถึง ผลการศึกษาของนักศึกษาที่เป็นส่วนหนึ่งของการสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกภาษาไทยและภาษาอังกฤษในและต่างประเทศ ที่นำเสนอเนื้อหาทางการศึกษาทางไกล

งานวิจัย หมายถึง สิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษที่เสนอผลการศึกษา การวิเคราะห์ การประเมินผล ที่มีการนำวิธีการวิจัย (methodology) มาใช้ในการศึกษา ครอบคลุม รายงานการวิจัย รายงานผลการวิจัย รายงานการประเมินผล รายงานการวิเคราะห์ต่าง ๆ ที่นำเสนอเนื้อหาทางการศึกษาทางไกล

การใช้สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลการใช้สิ่งพิมพ์ด้านการศึกษาทางไกลจากประวัติการยืมในใบกำหนดส่ง (date due) ท้ายตัวเล่มของสิ่งพิมพ์แต่ละชื่อเรื่อง

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

ประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงาน

- 1) ได้แนวทางการปฏิบัติงานจัดหา จัดหมวดหมู่ทำรายการ และการบริการสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล
- 2) นำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการดำเนินงานการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศการศึกษาทางไกล โดยเฉพาะการพิจารณาจำหน่ายออกสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลที่มีเนื้อหาล้าสมัยและไม่มีการใช้ประโยชน์

ประโยชน์ต่อสำนักบรรณสารสนเทศ

- 1) ได้ข้อมูลประเภทและจำนวนของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลที่จัดเก็บและให้บริการในสำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ทำให้ทราบถึงปริมาณและความเพียงพอของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดเก็บแต่ละประเภท ประเภทและเนื้อหาสารสนเทศการศึกษาทางไกลที่มีจำนวนน้อยหรือยังไม่มีจัดเก็บและให้บริการ
- 2) ได้ข้อมูลการใช้สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล ประเภทและเนื้อหาสิ่งพิมพ์ทางไกลที่มีการใช้อย่างต่อเนื่องและมีการใช้น้อย หรือ ไม่มีการใช้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกล อีกทั้งยังเป็นการสำรวจจุดอ่อนต่าง ๆ ที่เกิดจากการปฏิบัติงานการจัดการสารสนเทศการศึกษาทางไกลในด้านความซ้ำซ้อนของเนื้อหา เนื้อหาที่มีการจัดหาน้อยแต่มีการใช้มาก

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

ประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัย

- 1) ได้ข้อมูลสภาพเนื้อหาโดยรวมและการใช้สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลที่มีบริการในสำนักบรรณสาร
สนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- 2) ได้บรรณานุกรมสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลที่มีการพิมพ์ระหว่างปี 2521-2553 เพื่อนำไปใช้
เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าแก่นักวิจัย นักศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาทางไกล

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลที่จัดเก็บและให้บริการในหน่วยสนเทศ
การศึกษาทางไกล ฝ่ายบริการสนเทศ สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ตีพิมพ์
พ.ศ.2521-2553 มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ทรัพยากรสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกลประเภทหนังสือ
วิทยานิพนธ์ งานวิจัยและรายงานการประชุมสัมมนา ที่เป็นสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลที่จัดเก็บที่ชั้นบริการ
ที่ผู้วิจัยสามารถติดตามตัวเล่มได้ ตีพิมพ์ พ.ศ.2521-2553 จำนวนทั้งหมด 823 ชื่อเรื่อง ครอบคลุมหนังสือ
ภาษาไทย หนังสือภาษาอังกฤษ วิทยานิพนธ์ภาษาไทย วิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ งานวิจัยภาษาอังกฤษ
รายงานการประชุมสัมมนาภาษาไทย และรายงานการประชุมสัมมนาภาษาอังกฤษ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

- 1) แบบบันทึกและการวิเคราะห์เนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกล ซึ่งผู้วิจัย
จัดทำขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบบบันทึกแบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับ
บรรณานุกรมของทรัพยากรสารสนเทศการศึกษาทางไกล ประกอบด้วยชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง สถานที่พิมพ์ ปี
พิมพ์และเลขเรียกหนังสือ (call number) ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลประเภทสิ่งพิมพ์ และการวิเคราะห์เนื้อหา
ประกอบด้วย ประเภทสิ่งพิมพ์ เนื้อหาหมวดใหญ่และหมวดย่อย และ ตอนที่ 3 เป็นการให้ทรัพยากร
สารสนเทศ ประกอบด้วย ปีและจำนวนครั้งที่มีการยืมออกโดยพิจารณาจากข้อมูลการยืมที่ปรากฏในใบ
กำหนดส่งท้ายเล่มสิ่งพิมพ์แต่ละชื่อเรื่อง

- 2) กรอบการจำแนกเนื้อหาการศึกษาทางไกลของศูนย์การเรียนรู้ทางไกลระดับสากล
(International Centre for Distance Learning -ICDL) เนื่องจาก ICDL มีการจัดหมวดหมู่เนื้อหาโดย
ใช้หลักการเดียวกันกับการจัดหมวดหมู่สาขาวิชาโดยนำวรรณกรรมแต่ละประเภทจำแนกตามเนื้อหาเพื่อ
สะดวกในการค้นหา แบ่งเนื้อหาหลักเป็น 8 สาขา เริ่มจากหัวข้อกว้างๆ ข้อมูลเชิงหลักการ ทฤษฎี นโยบาย

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

สังคมวิทยา ดังปรากฏในหมวด 00 จากนั้นเป็นการแบ่งเนื้อหาการประยุกต์การศึกษาทางไกล ประเภท การศึกษา เนื้อหา ดังปรากฏในหมวด 01 และ 02 ขณะที่ หมวด 03 และ 04 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับนักศึกษา หมวด 05 และ 06 เกี่ยวกับหลักสูตรและวิธีการสอน และหมวด 07 เกี่ยวกับสถาบัน การบริหารจัดการและ บุคลากร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) รวบรวมสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลแต่ละประเภทที่จัดเก็บระหว่างปี 2521-2553 และ ให้บริการในหน่วยสนเทศการศึกษาทางไกล ฝ่ายบริการสนเทศ สำนักบรรณสารสนเทศ
- 2) คัดแยกสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลตามประเภทเนื้อหาตามกรอบการจำแนกของศูนย์การ เรียนทางไกลระดับสากล (ระบบ ICDL)
- 3) วิเคราะห์เนื้อหาจากรายการสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลแต่ละประเภทมาวิเคราะห์และ สรุปผลการวิเคราะห์ในรูปแบบบันทึก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับบรรณานุกรมของ ทรัพยากรสารสนเทศการศึกษาทางไกลและการใช้ทรัพยากรสารสนเทศการศึกษา ส่วนวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลการจำแนกเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศการศึกษาทางไกล ใช้กรอบการจำแนกของศูนย์การ เรียนทางไกลระดับสากล (ระบบ ICDL)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล มีผลสรุปดังนี้

1. การจำแนกประเภทและภาษาของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล

ประเภทและภาษาของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล ทรัพยากรสารสนเทศการศึกษาทาง ไกลจำนวน 823 ชื่อเรื่อง จำแนกเป็นสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือมากที่สุด จำนวน 440 ชื่อเรื่อง รองลงมาเป็น วิทยานิพนธ์ จำนวน 208 ชื่อเรื่อง รายงานการประชุมสัมมนา จำนวน 123 ชื่อเรื่อง และน้อยที่สุดเป็น งานวิจัย จำนวน 52 ชื่อเรื่อง เป็นสิ่งพิมพ์ที่ใช้ภาษาอังกฤษ จำนวน 557 ชื่อเรื่อง และภาษาไทย จำนวน 266 ชื่อเรื่อง ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามประเภทของสิ่งพิมพ์ พบว่า เป็นหนังสือภาษาอังกฤษ มากที่สุด จำนวน 389 ชื่อเรื่อง รองลงมาเป็น วิทยานิพนธ์ภาษาไทย จำนวน 184 ชื่อเรื่อง รายงานการประชุมสัมมนา ภาษาอังกฤษจำนวน 92 ชื่อเรื่อง งานวิจัยภาษาอังกฤษ จำนวน 52 ชื่อเรื่อง หนังสือภาษาไทย จำนวน 51 ชื่อ และน้อยที่สุดเป็นรายงานการประชุมสัมมนาภาษาไทย จำนวน 31 ชื่อเรื่อง รายละเอียดปรากฏ ดัง ตารางที่ 1

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลจำแนกตามประเภทและภาษา

ประเภทสิ่งพิมพ์ การศึกษาทางไกล	ภาษา		รวม
	ไทย (ชื่อเรื่อง) (ร้อยละ)	อังกฤษ (ชื่อเรื่อง)	
หนังสือ	51	389	440
วิทยานิพนธ์	184	24	208
งานวิจัย	-	52	52
รายงานการ ประชุมสัมมนา	31	92	123
รวม	266	557	823

2. การจัดกลุ่มเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกล

เนื้อหาหมวดใหญ่ของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล มีเนื้อหาในหมวด 00 การศึกษา

ทางไกล มากที่สุด จำนวน 196 ชื่อเรื่อง รองลงมาเป็น เนื้อหาในหมวด 06 วัสดุการสอน จำนวน 165 ชื่อเรื่อง และน้อยที่สุดเป็นมีเนื้อหาในหมวด 05 หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 25 ชื่อเรื่อง และพบว่า หนังสือภาษาอังกฤษ และงานวิจัยภาษาอังกฤษ มีเนื้อหาในหมวด 00 การศึกษาทางไกล มากที่สุด 140 ชื่อเรื่อง และ 18 ชื่อเรื่องตามลำดับ หนังสือภาษาไทยและวิทยานิพนธ์ภาษาไทย มีเนื้อหาในหมวด 06 วัสดุการสอน มากที่สุด จำนวน 60 ชื่อเรื่องและ 19 ชื่อเรื่องตามลำดับ วิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ มีเนื้อหาในหมวด 01 การประยุกต์การศึกษาทางไกล มากที่สุด รายงานการประชุมสัมมนาภาษาไทย มีเนื้อหาในหมวด 04 การบริหารจัดการนักศึกษา มากที่สุด และรายงานการประชุมสัมมนาภาษาอังกฤษ มีเนื้อหาในหมวด 07 สถาบัน บุคลากรและการจัดการ มากที่สุด

นอกจากนี้ ผลการศึกษาสิ่งพิมพ์แต่ละประเภท พบว่า ครอบคลุมเนื้อหาในหมวดต่างๆ ดังนี้

หนังสือภาษาไทย มีเนื้อหาครอบคลุมหมวด 00 การศึกษาทางไกล 01 การประยุกต์การศึกษาทางไกล 04 การบริหารจัดการนักศึกษา 06 วัสดุการสอน และ 07 สถาบัน แต่ไม่มีเนื้อหาหมวด 02 การเตรียมการ วิธีการเตรียมการ 03 จิตวิทยานักศึกษา และ 05 หลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

หนังสือ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยภาษาอังกฤษมีเนื้อหาครอบคลุมทุกหมวดใหญ่

วิทยานิพนธ์ภาษาไทย มีเนื้อหาครอบคลุมทุกหมวด ยกเว้น 02 การเตรียมการ วิธีการเตรียมการ และ 05 หลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร

รายงานการประชุมสัมมนาภาษาไทย มีเนื้อหาครอบคลุมทุกหมวด ยกเว้น 03 จิตวิทยานักศึกษา

รายงานการประชุมสัมมนาภาษาอังกฤษ มีเนื้อหาครอบคลุมทุกหมวด ยกเว้น 02 การเตรียมการ วิธีการเตรียมการ รายละเอียดปรากฏตาม ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลจำแนกตามประเภทและเนื้อหาหมวดใหญ่

ประเภท เนื้อหาหมวด ใหญ่	หนังสือ ภาษาไทย (จำนวน)	หนังสือ ภาษาอังกฤษ (จำนวน)	วิทยานิพนธ์ ภาษาไทย (จำนวน)	วิทยานิพนธ์ ภาษาอังกฤษ (จำนวน)	งานวิจัย ภาษาอังกฤษ (จำนวน)	รายงานการ ประชุมสัมมนา ภาษาไทย (จำนวน)	รายงานการ ประชุมสัมมนา ภาษาอังกฤษ (จำนวน)	รวม
00 การศึกษา ทางไกล	7	140	5	4	18	2	20	196
01 การประยุกต์ การศึกษา ทางไกล	4	45	35	5	5	3	15	112
02 การ เตรียมการ วิธีการเตรียมการ	-	34	-	1	3	1	-	39
03 จิตวิทยา นักศึกษา	-	20	26	4	6	-	4	60
04 การบริหาร จัดการนักศึกษา	7	28	30	1	4	8	4	82
05 หลักสูตร	-	15	-	2	3	3	2	25
06 วัสดุการสอน	19	45	60	4	8	7	22	165
07 สถาบันฯ	14	62	28	3	5	7	25	144
รวม	51	389	184	24	52	31	92	823

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

3. เนื้อหาหมวดย่อยของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล มีเนื้อหาหมวดย่อยในแต่ละหมวดใหญ่

แตกต่างกัน รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงเนื้อหาหมวดย่อยของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลจำแนกตามประเภทและภาษา

เนื้อหา หมวดใหญ่	เนื้อหาหมวดย่อย	
	สิ่งพิมพ์ภาษาไทย	สิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ
00 การศึกษา ทางไกล	หนังสือ มีเนื้อหา 00 การศึกษาทางไกลทั่วไป 05 ทฤษฎี ปรัชญาการศึกษาทางไกล รายงานการประชุมสัมมนา มีเนื้อหาเฉพาะ หมวดย่อย 00การศึกษาทางไกลทั่วไป	หนังสือ มีเนื้อหาครอบคลุมหมวดย่อย วิทยานิพนธ์ มีเนื้อหา 10 การวางแผน นโยบายการศึกษาทางไกล 20 สังคมวิทยา การเข้าถึงและ 30 อนาคตการศึกษาทางไกล
01 การ ประยุกต์ การศึกษา ทางไกล	หนังสือ มีเนื้อหา 00 การประยุกต์ ทั้งไปและ การศึกษาระดับอุดมศึกษา วิทยานิพนธ์ มีเนื้อหาทุกหมวดย่อยยกเว้น 32 การฝึกอบรมทางไกลในสถานประกอบการ และ 33 กลุ่มช่างฝีมือ	หนังสือ มีเนื้อหาครอบคลุมหมวดย่อยทั้งหมด
02 การ เตรียมการ และวิธีการ เตรียมการ	สิ่งพิมพ์ทุกประเภทมีเนื้อหาหมวดย่อย ยกเว้น รายงานการประชุมสัมมนา มีเนื้อหา เฉพาะหมวดย่อย 35 การศึกษาด้าน สุขภาพ	หนังสือมีเนื้อหาครอบคลุมทุกหมวดย่อย ยกเว้น หมวดย่อย 45 การฝึกอบรมด้าน การค้า งานวิจัย มีเนื้อหาเฉพาะหมวดย่อย 05 การ เตรียมการสอนและการรู้หนังสือ 15 มนุษยศาสตร์ และ 40 การฝึกอบรมด้าน วิชาชีพ วิทยานิพนธ์ มีเนื้อหาเฉพาะหมวดย่อย 15 มนุษยศาสตร์

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

ตารางที่ 3 (ต่อ)

เนื้อหา หมวดใหญ่	เนื้อหาหมวดย่อย	
	สิ่งพิมพ์ภาษาไทย	สิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ
03 จิตวิทยา นักศึกษา แรงจูงใจ	สิ่งพิมพ์ทุกประเภทมีเนื้อหาหมวดย่อย ทุกหมวด	หนังสือ มีเนื้อหาหมวดย่อยทุกหมวด ยกเว้น หมวดย่อย 05 จิตวิทยาการเรียนรู้ งานวิจัยมีเนื้อหาเฉพาะหมวดย่อย 10 แรงจูงใจ และความสำเร็จ 20 คุณลักษณะผู้เรียน และ 25 การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนแบบเปิด
05 หลักสูตร และการจัดการ หลักสูตร	สิ่งพิมพ์ทุกประเภทไม่มีเนื้อหา หมวดย่อย 05 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร 20 กระบวนการผลิตหลักสูตร และ 25 การ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์หลักสูตร	หนังสือ รายงานการประชุมสัมมนามีเนื้อหา เฉพาะหมวดย่อย 05 กระบวนการพัฒนา หลักสูตร 10 กระบวนการผลิตหลักสูตร และ 25 การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์หลักสูตร
06 วัสดุการ สอนแหล่ง ทรัพยากร	สิ่งพิมพ์ทุกประเภท มีเนื้อหาหมวดย่อย ทุกหมวด ยกเว้น รายงานการประชุมสัมมนา ไม่มีเนื้อหาหมวดย่อย 05 วัสดุการเรียนรู้ที่ เผยแพร่และหมวด 15 โทรศัพท์	สิ่งพิมพ์ทุกประเภท มีเนื้อหา หมวดย่อยทุก หมวดยกเว้นวิทยานิพนธ์ไม่มีเนื้อหา 05 วัสดุ การสอน แหล่ง สื่อ และ 30 คอมพิวเตอร์ ช่วยสอน
07 สถาบันการ บริหารจัดการ	สิ่งพิมพ์ทุกประเภท ไม่มีเนื้อหาหมวดย่อย 05 ทุนการศึกษา 25 การประเมินให้การ รับรอง วิทยานิพนธ์ ไม่มีเนื้อหาหมวดย่อย 25 การประเมินให้การรับรอง รายงานการประชุมสัมมนา ไม่มีเนื้อหา หมวดย่อย 00 สถาบัน บุคลากร 20 การพัฒนาสถาบันและ 25 การประเมิน ให้การรับรอง	วิทยานิพนธ์ มีเนื้อหาย่อย เฉพาะการบริหาร จัดการสถาบันและการพัฒนาสถาบัน งานวิจัยไม่มีเนื้อหาหมวดย่อย 00 สถาบัน บุคลากร 20 การพัฒนาสถาบันและการ ประเมิน ให้การรับรอง รายงานการประชุมสัมมนา ไม่มีเนื้อหาหมวด ย่อย 10 การวางแผน นโยบาย การจัดการ กลยุทธ์

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

โดยสรุป สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล มีเนื้อหาหมวด 00 การศึกษาทางไกล มากที่สุด รองลงมาหมวดวัสดุการสอน และหมวดสถาบัน การบริหารจัดการ โดยสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลยังคงขาดเนื้อหาบางส่วนโดยเฉพาะสิ่งพิมพ์ภาษาไทย จำแนกตามหมวดใหญ่ ดังนี้

หมวด 00 การศึกษาทางไกล ไม่มีเนื้อหาย่อยด้านบทบัญญัติ กฎหมายการศึกษาทางไกล งบประมาณ ค่าใช้จ่าย แม้จะมีในหนังสือภาษาอังกฤษบางชื่อเรื่อง กล่าวคือ หมวด 01 ไม่มีเนื้อหาส่วน การศึกษาทางไกลกับกลุ่มพิเศษ ผู้พิการ กลุ่มเชื้อชาติ แรงงาน การศึกษาของกองทัพ กลุ่มช่างฝีมือ หมวด 02 การเตรียมการ ไม่มีเนื้อหาการฝึกอบรมด้านการค้า การสอนการศึกษาทางไกลในสาขาวิชาต่างๆ หมวด 03 จิตวิทยา แรงจูงใจ มีสิ่งพิมพ์จำนวนน้อย โดยเฉพาะสิ่งพิมพ์ภาษาไทย หมวด 04 การบริหารจัดการนักศึกษา ไม่มีเนื้อหาการโอนหน่วยกิต หมวด 05 การพัฒนาหลักสูตร ไม่มีเนื้อหาย่อยกระบวนการผลิตหลักสูตร

4. การสำรวจการใช้ทรัพยากรสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกล

สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ หนังสือภาษาไทย จำนวน 48 ชื่อเรื่อง หนังสือภาษาอังกฤษ จำนวน 384 ชื่อเรื่อง รายงานการประชุมสัมมนาภาษาไทย จำนวน 31 ชื่อเรื่อง และรายงานการประชุมสัมมนาภาษาอังกฤษ จำนวน 92 ชื่อเรื่อง จากการวิเคราะห์ข้อมูลประวัติการยืมของสิ่งพิมพ์โดยภาพรวม พบว่า สิ่งพิมพ์ทุกประเภทดังกล่าวมีประวัติการยืม

การใช้ทรัพยากรสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกล จำแนกตามประเภทสิ่งพิมพ์ หนังสือ และรายงานการประชุมสัมมนาภาษาไทยมีประวัติการยืมทุกชื่อเรื่อง ส่วนหนังสือภาษาอังกฤษมีประวัติการยืม จำนวน 238 ชื่อเรื่อง ไม่มีประวัติการยืมจำนวน 146 ชื่อเรื่อง และรายงานการประชุมสัมมนาภาษาอังกฤษมีประวัติการยืมจำนวน 70 ชื่อเรื่อง ไม่มีประวัติการยืมจำนวน 22 ชื่อเรื่อง สิ่งพิมพ์แต่ละประเภทมีจำนวนครั้งการยืมแตกต่างกันไป โดยพบว่า หนังสือภาษาอังกฤษมีจำนวนครั้งการยืมมากที่สุด จำนวน 978 ครั้ง รองลงมา รายงานการประชุมสัมมนาภาษาอังกฤษมีการยืม 128 ครั้ง หนังสือภาษาไทย จำนวน 112 ครั้ง และน้อยที่สุดเป็นรายงานการประชุมสัมมนาภาษาไทย มีการยืม 33 ครั้ง

เมื่อจำแนกจำนวนครั้งการยืมตามช่วงระยะเวลาการตีพิมพ์สิ่งพิมพ์ พบว่า หนังสือภาษาไทยมีจำนวนครั้งการยืมมากที่สุดในช่วง พ.ศ. 2544-2548 (ค.ศ.2001-2005) จำนวน 33 ครั้ง หนังสือภาษาอังกฤษมีจำนวนครั้งการยืมมากที่สุดในช่วง พ.ศ. 2539-2543 (ค.ศ.1996-2000) จำนวน 297

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

ครั้ง รายงานการประชุมสัมมนาภาษาไทยมีจำนวนครั้งการยืมมากที่สุดในช่วง พ.ศ 2529-2533

(ค.ศ.1986-1990) และ พ.ศ. 2534-2538 (ค.ศ.1991-1995) จำนวน 9 ครั้ง และรายงานการประชุมสัมมนาภาษาอังกฤษมีจำนวนครั้งการยืมมากที่สุดในช่วง พ.ศ.2529-2533 (ค.ศ.1986-1990) จำนวน 49 ครั้ง

เมื่อพิจารณาการยืมสิ่งพิมพ์ตามช่วงปีที่มีการยืมสิ่งพิมพ์ พบว่าหนังสือภาษาไทย มีการยืมในช่วงปี พ.ศ. 2546-2550 (ค.ศ.2003-2007) สูงสุด จำนวน 46 ครั้ง หนังสือภาษาอังกฤษ มีการยืมในช่วงปี พ.ศ.2541-2545 (ค.ศ.1998-2002) สูงสุด จำนวน 357 ครั้ง รายงานการประชุมสัมมนาภาษาไทย การยืมในช่วงปี 2541-2545 (ค.ศ.1998-2002) สูงสุด จำนวน 10 ครั้ง และ รายงานการประชุมสัมมนาภาษาอังกฤษมีการยืมในช่วงปี พ.ศ.2541-2545 (ค.ศ.1998-2002) สูงสุด จำนวน 53 ครั้ง รายละเอียด ปรากฏ ตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนครั้งของการยืมสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลจำแนกตามประเภทสิ่งพิมพ์ และช่วงปีที่มีการยืม

ประเภทสิ่งพิมพ์ (ชื่อเรื่อง)	ช่วงปีที่มีการยืม (ครั้ง)					รวม
	พ.ศ.2523-2534 (ค.ศ.1980-1991)	พ.ศ.2535-2540 (ค.ศ.1992-1997)	พ.ศ.2541-2545 (ค.ศ.1998-2002)	พ.ศ.2546-2550 (ค.ศ.2003-2007)	พ.ศ.2551-2555 (ค.ศ.2008-2012)	
หนังสือภาษาไทย (48)	17	14	21	46	14	112
หนังสือ ภาษาอังกฤษ (384)	84	166	357	239	132	978
รายงานการประชุมสัมมนา ภาษาไทย (31)	5	8	10	6	4	33
รายงานการประชุมสัมมนา ภาษาอังกฤษ (92)	17	25	53	21	12	128
รวม	123	213	441	312	162	1,251

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

จากผลการวิจัยมีประเด็นการอภิปราย ดังนี้

1. **ประเภทและภาษาของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล** จากผลการศึกษาสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลที่จัดเก็บและให้บริการในสำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำแนกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ หนังสือ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และรายงานการประชุมสัมมนา เป็นหนังสือมากที่สุด รองลงมา คือ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และน้อยที่สุดเป็นรายงานการประชุมสัมมนา สิ่งพิมพ์ทั้ง 4 ประเภทเป็นสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย เป็นไปตามภารกิจหลักของการจัดบริการทรัพยากรสารสนเทศขององค์กรบริการ เช่น ห้องสมุด ที่จัดหาหนังสือมาให้บริการมากกว่าสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น (สำนักบรรณสารสนเทศ, 2552) เนื่องจากหนังสือเป็นสิ่งพิมพ์ที่นำเสนอข้อมูลพื้นฐาน ทฤษฎี ประวัติพัฒนาการ และวิทยาการ อีกทั้งมีการตีพิมพ์เผยแพร่อย่างต่อเนื่องและหลากหลาย ห้องสมุดสามารถจัดหาให้บริการได้ อีกทั้งสิ่งพิมพ์จะมีความน่าเชื่อถือในการนำไปอ้างอิงทางวิชาการ

ส่วนผลการศึกษาที่พบว่าสิ่งพิมพ์ประเภทวิทยานิพนธ์และรายงานการประชุมสัมมนามีจำนวนน้อย โดยเฉพาะวิทยานิพนธ์ที่มีจำนวนน้อย อาจเป็นเพราะเนื้อหาทางการศึกษาทางไกล เป็นการศึกษาเฉพาะด้าน กอปรกับการขอสำเนาวิทยานิพนธ์เข้าห้องสมุดในปัจจุบันต้องขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษา ห้องสมุดจะได้มาด้วยการได้รับหรือขออภินันทนาการจากเจ้าของผลงานที่เป็นนักศึกษาหรืออาจารย์ที่ปรึกษา จึงเป็นข้อจำกัดของการจัดหาตัวเล่มมาให้บริการ (กลิ่นปทุมทองนาถ, สัมภาษณ์, 2555) อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันสามารถเข้าถึงวิทยานิพนธ์ในรูปอิเล็กทรอนิกส์บนเว็บไซต์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้แล้ว เป็นช่องทางที่สืบค้นได้สะดวกรวดเร็ว ส่วนรายงานการประชุมสัมมนาที่มีจำนวนน้อยเนื่องจากเผยแพร่เฉพาะในช่วงที่มีการจัดประชุมสัมมนา จึงมีการผลิตจำนวนน้อย กอปรกับการเข้าถึงเพื่อจัดหาบริการค่อนข้างยากกว่าการจัดหาหนังสือ เพราะไม่วางจำหน่าย จึงต้องจัดหาโดยวิธีขอบริจาคจากหน่วยงานที่จัดประชุมสัมมนาหรือจากบุคลากรที่เข้าร่วมประชุมสัมมนา

ในส่วนของภาษาของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล ที่ผลการศึกษาพบว่ามีภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทยทั้งสิ่งพิมพ์ทั้ง 4 ประเภท ยกเว้นงานวิจัยที่มีภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ (แต่ไม่ได้เลือกมาศึกษาเป็นประชากรในการวิจัยครั้งนี้) จำนวนสิ่งพิมพ์ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในต่างประเทศมีการจัดทำและเผยแพร่งานวิชาการด้านการศึกษาทางไกลแพร่หลายมากกว่าในประเทศไทย ทำให้

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

ห้องสมุดสามารถจัดหาสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลเข้ามาให้บริการได้อย่างสะดวกและต่อเนื่องมากกว่า สิ่งพิมพ์ภาษาไทย (สถิติการปฏิบัติงานหน่วยสนเทศการศึกษาทางไกล ฝ่ายบริการสนเทศ ปี 2555)

2. เนื้อหาของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลนำเสนอเนื้อหาครอบคลุมทุกหมวดตามระบบการจัดหมวดหมู่ ICDL คือสิ่งพิมพ์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีการนำเสนอหมวดเนื้อหาการศึกษาทางไกลทั่วไปมากที่สุด รองลงมาคือ เนื้อหาหมวดวัสดุการสอน สถาบัน และการจัดการ อาจเป็นเพราะว่าในหมวดเนื้อหาการศึกษาทางไกลทั่วไปเป็นหมวดเนื้อหาที่เป็นพื้นฐานของการศึกษาทางไกล นำเสนอเนื้อหาแนวคิด ทฤษฎี ประวัติ พัฒนาการ และแนวโน้มของการศึกษาทางไกล หมวดวัสดุการสอนมีการนำเสนอเนื้อหาสิ่งพิมพ์เป็นจำนวนมาก เพราะระบบการศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาผ่านสื่อ วัสดุการสอน จึงผลิตและเผยแพร่เนื้อหาส่วนนี้จำนวนมากและหลากหลายประเภท นอกจากนี้มีการผลิต พัฒนา วิจัยสื่อการสอนเพื่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะสื่อสมัยใหม่ คือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ นำมาใช้ในการเรียนทางไกลในสิ่งแวดล้อมเสมือนจริง ส่วนหมวดสถาบันการจัดการ เป็นหมวดที่นำเสนอเนื้อหาการบริหารจัดการสถาบันการศึกษาทางไกล ซึ่งครอบคลุมเนื้อหากว้างและเฉพาะเจาะจงของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง จึงทำให้มีการผลิตสิ่งพิมพ์และเผยแพร่เนื้อหาหมวดนี้จำนวนมากและหลากหลายประเภท

3. การใช้ทรัพยากรสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกล สิ่งพิมพ์ทุกประเภทมีประวัติการยืมโดยสิ่งพิมพ์ภาษาไทยมีการยืมทุกชื่อเรื่อง ส่วนสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษมีการยืมไม่ครบทุกชื่อเรื่อง โดยเฉพาะหนังสือภาษาอังกฤษพบว่าไม่มีการยืมเป็นจำนวนกว่า 140 ชื่อเรื่อง และมีการยืมเพียง 1 หรือ 2 ครั้ง ตั้งแต่การจัดซื้อเข้ามาจำนวนมาก อาจเป็นเพราะข้อจำกัดด้านความเข้าใจภาษา (สถิติการยืมสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล, 2550-2555) เมื่อนำผลการศึกษามาพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายในการจัดหาสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือ พบว่า หนังสือภาษาอังกฤษมีการจัดหาด้วยวิธีการซื้อมากกว่าหนังสือภาษาไทย และมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าหนังสือภาษาไทย ขณะที่ผลการศึกษาพบว่า หนังสือภาษาอังกฤษบางรายการไม่มีการใช้เลยนับแต่จัดหาเข้ามา เช่น planning and development open and distance learning : a quality assurance approach, 2002 จัดหาด้วยวิธีการจัดซื้อ ในราคา 6,200 บาท ตั้งแต่ปี 2550 แต่ยังไม่มีการใช้ (ยืมออก) หรือ Funding distance education projects, 1991 จัดหาด้วยวิธีการจัดซื้อ ในราคา 4,105 บาท เมื่อปี 2538 แต่ยังไม่มีการใช้เช่นกัน เป็นต้น

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

หนังสือภาษาอังกฤษมีจำนวนครั้งการยืมมากกว่าสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น เนื่องจากมีปริมาณมากกว่าสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น อีกทั้งมีเนื้อหาที่หลากหลายครอบคลุมมากกว่าสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น นอกจากนี้ จำนวนครั้งการยืมกับช่วงระยะเวลาการตีพิมพ์พบว่าสิ่งพิมพ์แต่ละประเภทมีจำนวนครั้งการยืมที่สูงสุดในช่วงระยะเวลา สัมพันธ์กับจำนวนสิ่งพิมพ์ที่ตีพิมพ์ในช่วงระยะเวลานั้นๆ เช่น หนังสือภาษาไทย มีการยืมในช่วงปี พ.ศ. 2546-2550 (ค.ศ. 2003-2007) สูงสุด จำนวน 46 ครั้ง ซึ่งช่วงระยะเวลาดังกล่าว หนังสือตีพิมพ์จำนวน 16 ชื่อเรื่อง มากกว่าในช่วงระยะเวลาอื่น ทำให้มีจำนวนการยืมมากกว่าช่วงอื่น เป็นต้น

ช่วงปีที่มีการยืมสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล ส่วนใหญ่มีการยืมสูงสุดหรือมากที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2541-2545 และ พ.ศ. 2546-2550 นั้น เป็นช่วงที่มีการผลิตงานวิชาการและงานวิจัยด้านการศึกษาทางไกล เนื่องจากเป็นช่วงของการเปิดโอกาสให้บุคลากรฝึกอบรมเป็นนักวิจัย และมีการให้ทุนอุดหนุนการทำวิจัยทางไกล ตลอดจนมีการเปิดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา จึงทำให้การยืมสิ่งพิมพ์ทางไกลเพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย (คู่มือนักศึกษาระดับปริญญาโท, 2550)

บทสรุป

การวิเคราะห์เนื้อหาและการใช้สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล เป็นการศึกษาประเภท ภาษา เนื้อหา และการใช้สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลที่จัดเก็บและให้บริการ โดยสำนักบรรณสารสนเทศซึ่งเป็นห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยพบว่า 1) ทรัพยากรสารสนเทศการศึกษาทางไกลส่วนใหญ่เป็นสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือภาษาอังกฤษ รองลงมาเป็นสิ่งพิมพ์ประเภทวิทยานิพนธ์ภาษาไทย และน้อยที่สุดเป็นสิ่งพิมพ์ประเภทรายงานการประชุมสัมมนาภาษาไทย 2) สิ่งพิมพ์ส่วนใหญ่มีเนื้อหาด้านการศึกษาทางไกล รองลงมาเป็นเนื้อหาด้านวัสดุการสอน และน้อยที่สุด เป็นเนื้อหาด้านหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร 3) การใช้ทรัพยากรสารสนเทศการศึกษาทางไกล สิ่งพิมพ์ทุกประเภทมีประวัติการยืมออก โดยมีประวัติการยืมออกสิ่งพิมพ์ภาษาไทยมากกว่าสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ พบว่า หนังสือและรายงานการประชุมสัมมนาภาษาไทยมีประวัติการยืมทุกชื่อ ผลการศึกษาดังกล่าวนี้นำไปเป็นข้อมูลประกอบการดำเนินงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศการศึกษาทางไกล ทั้งในด้านนโยบาย การจัดหา การจัดเก็บ การคัดออกหรือจำหน่ายออก และการให้บริการสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกลของสำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ต่อไป

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะต่อสำนักบรรณสารสนเทศ

ด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศการศึกษาทางไกล

1.1 ประเภทและภาษาของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล

ผลการจำแนกประเภทและภาษาสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลที่พบว่าส่วนใหญ่เป็นหนังสือภาษาอังกฤษและวิทยานิพนธ์ภาษาไทย สิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือภาษาไทย งานวิจัยและรายงานการประชุมสัมมนา มีจำนวนน้อย กอปรกับผลการสำรวจการใช้สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลพบว่า มีการใช้สิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษน้อยกว่าสิ่งพิมพ์ภาษาไทย จากข้อมูลดังกล่าว ห้องสมุดอาจเน้นการจัดหาสิ่งพิมพ์ภาษาไทยให้มากขึ้น ส่วนสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษให้ปรับเปลี่ยนจากการจัดหาในรูปแบบสิ่งพิมพ์ที่ต้องมีค่าใช้จ่าย เป็นการจัดหาในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าถึงได้ฟรีผ่านเว็บไซต์หน่วยงานและสถาบันการศึกษาทางไกล โดยเฉพาะสิ่งพิมพ์ประเภทวิทยานิพนธ์ รายงานการประชุมสัมมนา บทความวารสาร

1.2 เนื้อหาของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล

สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลที่จัดเก็บและให้บริการในห้องสมุดยังขาดเนื้อหาด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์หลักสูตร ทนการศึกษา กฎหมาย และบทบัญญัติ การโอนหน่วยกิต และการฝึกอบรมวิชาชีพทางไกล ห้องสมุดจึงควรจัดหาสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลให้ครอบคลุมเนื้อหาเหล่านี้ หรืออาจจัดหาในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เผยแพร่บนเว็บไซต์

ด้านการดำเนินการกับสิ่งพิมพ์ที่มีการใช้น้อยหรือ ไม่มีการใช้

การใช้สิ่งพิมพ์ที่พบว่า มีสิ่งพิมพ์จำนวนหนึ่งที่มีการใช้น้อยมาก และมีจำนวนหนึ่งไม่มีการใช้เลยตั้งแต่การจัดซื้อเข้ามา ห้องสมุดควรดำเนินการกับสิ่งพิมพ์เหล่านี้โดยอาจนำสิ่งพิมพ์ปัจจุบันที่มีการใช้น้อยมาจัดแสดงหรือแนะนำ ประชาสัมพันธ์บนเว็บไซต์สำนัก ส่วนสิ่งพิมพ์เก่าและมีเนื้อหาไม่ทันสมัยอาจพิจารณาจำหน่ายออก

2. ข้อเสนอแนะต่อมหาวิทยาลัย

ผลการศึกษาครั้งนี้ อาจก่อให้เกิดแรงบันดาลใจแก่นักวิชาการ ผู้สอนของมหาวิทยาลัย ในการผลิตสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลให้ครอบคลุมเนื้อหา และรูปแบบ โดยอาจผลิตในรูปแบบอื่นนอกจาก

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

สิ่งพิมพ์โดยเฉพาะในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เข้าถึงผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อันเป็นช่องทางที่ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในการจัดทำต้นฉบับและยังเป็นช่องทางที่สะดวกในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเชิงสำรวจการใช้ทรัพยากรสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกลผ่านระบบการยืมคืนห้องสมุดอัตโนมัติ (circulation transaction log)
2. ควรศึกษาวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยด้านการศึกษาทางไกลจากบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารด้านการศึกษาทางไกลต่างประเทศที่จัดเก็บและให้บริการในห้องสมุด

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

บรรณานุกรม

กลืนปทุม ทองนาค (14 พฤศจิกายน 2555) บรรณารักษ์ชำนาญการ สัมภาษณ์ โดยจุฑารัตน์ นกแก้ว

หน่วยจัดหาทรัพยากร ฝ่ายเทคนิค สำนักบรรณสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2550) **คู่มือนักศึกษาระดับปริญญาโท** นนทบุรี โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เข้าถึงเมื่อ 12 เมษายน 2555, จาก

http://www.stou.ac.th/thai/grad_stdy/MASTER/Master_manual.pdf

สุมาลี สังข์ศรี (2549) **การศึกษาทางไกล** นนทบุรี โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อาภากร ชาติโลหะ (2545) **การวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งพิมพ์ที่มีอยู่ในศูนย์ข้อมูลภูมิภาคตะวันออก**

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

อุทุมพร (ทองอุไร) จามรมาน (2531) **การสังเคราะห์งานวิจัย: เชิงปริมาณเน้นวิธีวิเคราะห์เมตต้า**

กรุงเทพฯ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟันนี้พับบลิชซิ่ง

อุบลรัตน์ สุนทรธรรมาสน์ (2530) **การวิเคราะห์ค่านิยมของสังคมไทยจากหนังสืออ่านสำหรับเด็ก**

ระดับประถมศึกษา วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

International Centre for Distance Learning. The Open University.(1991). Distance Education Database Prepared for Commonwealth of Learning. Milton Keynes : International Centre for Distance Learning

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

พฤติกรรม的开รับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย

Political information acceptance behavior from mass media, and political participation of people
case study : Chiang Rai Province

อาจารย์สิงห์ สิงห์ขจร มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
singhbsru@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) พฤติกรรม的开รับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนของประชาชน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย (2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย (3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย พบว่า 1) พฤติกรรม的开รับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนของประชาชน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย มีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์มากที่สุด เพราะมีทั้งภาพและเสียงจึงมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด โดยสื่อโทรทัศน์มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด เพราะมีทั้งภาพและเสียง รองลงมาคือวิทยุ และหนังสือพิมพ์ ทำให้เห็นว่าสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีผลต่อประชาชนมากที่สุด 2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นประจำ และชักชวนผู้อื่นให้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งเป็นประจำ ทำให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนยังอยู่ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งเท่านั้น 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน คือ การไม่มีเวลาและมีความสนใจในเรื่องของการเมืองน้อย อยากให้สื่อมวลชนเสนอข่าวแบบเป็นกลางและการนำเสนอข่าวสารให้รอบด้าน สื่อมวลชนมีจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าวสาร

คำสำคัญ: พฤติกรรม的开รับข่าวสาร สื่อมวลชน การมีส่วนร่วมทางการเมือง จังหวัดเชียงราย

Abstract

The objection of this research is to study (1) Political information acceptance behavior from mass media of people case study : Chiang Rai Province (2) political participation of people case study : Chiang Rai Province (3) problem, difficulty and suggestion on political information acceptance from mass media and the political participation of people case study : Chiang Rai Province

This is the surveying research; population of the research is 400 people living in Chiang Rai Province ; the tool of the research is questionnaire; and data statistical analysis by using computer program, and report in frequency and percentage.

The results found: 1) the study on the political information acceptance behavior from mass media of people case study : Chiang Rai Province most media accepted is television, because of having photograph as well as sound makes the television most convincing, newspaper and internet are as the next rank; 2) the study on the political participation of people case study : Chiang Rai Province the average point is as medium level, but always going voting as regular, and the result shows that the people case study : Chiang Rai Province persuade others to exercise the right to vote on a regular basis. 3) the study on the problem, difficulty and the suggestion on the political information acceptance from mass media is the reason of having no time and not being interested in politics, mass media to be neutral., mass media have to presentation all the fact of the news ., media ethics.

Keywords: information acceptance behavior, mass media, political participation, Chiang Rai

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย การสื่อสารในปัจจุบันมีความสำคัญเป็นอย่างมาก การสื่อสารเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของคนทุกคน เพราะตั้งแต่เราตื่นนอนจนนอนหลับนั้น ทุกอย่างเกี่ยวข้องกับการสื่อสารแทบทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม การสื่อสารเป็นพฤติกรรมขั้นพื้นฐานซึ่งมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ การสื่อสารเป็นพื้นฐานของกิจกรรมทางสังคมและการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนของประชาชนซึ่งมีความคาดหวังจากสื่อมวลชนว่า การเปิดบริโภคข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน จะช่วยสนองตอบความต้องการของตนเองได้ การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือเปลี่ยนลักษณะนิสัย และพฤติกรรมบางอย่างได้ โดยที่การเลือกรับข่าวสารจากสื่อมวลชนนั้นจะขึ้นอยู่กับความต้องการหรือแรงจูงใจของแต่ละบุคคลย่อมมีวัตถุประสงค์ และความตั้งใจในการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนที่แตกต่างกันออกไป โดยสื่อมวลชนในที่นี้จะหมายถึงสื่อต่าง ๆ ที่เผยแพร่ไปสู่มวลชน พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนของประชาชนนั้นมีส่วนทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้นหรือไม่

ในปัจจุบันจังหวัดเชียงรายมีอำเภอทั้งหมด 18 อำเภอ มีประชากรอยู่อาศัยถึง 1,198,218 คน เป็นอันดับที่ 14 ของประเทศ ซึ่งตามดัชนีการมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งอยู่ในรายงานการพัฒนามนุษย์ของประเทศไทยปี 2550 ซึ่งจัดทำโดยโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย จังหวัดเชียงรายอยู่ในอันดับที่ 11 ของประเทศ ซึ่งพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนของประชาชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและประสงค์จะศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย ว่าการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนของประชาชนเป็นอย่างไรและการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนของประชาชน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย

นิยามศัพท์

พฤติกรรม的开รับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน หมายถึง การอ่าน การรับฟัง การรับชมและการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน โดยพิจารณาจากความบ่อยครั้งในการอ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสาร การฟังวิทยุ การชมโทรทัศน์ และการเปิดรับอินเทอร์เน็ตของประชาชนในจังหวัดเชียงราย

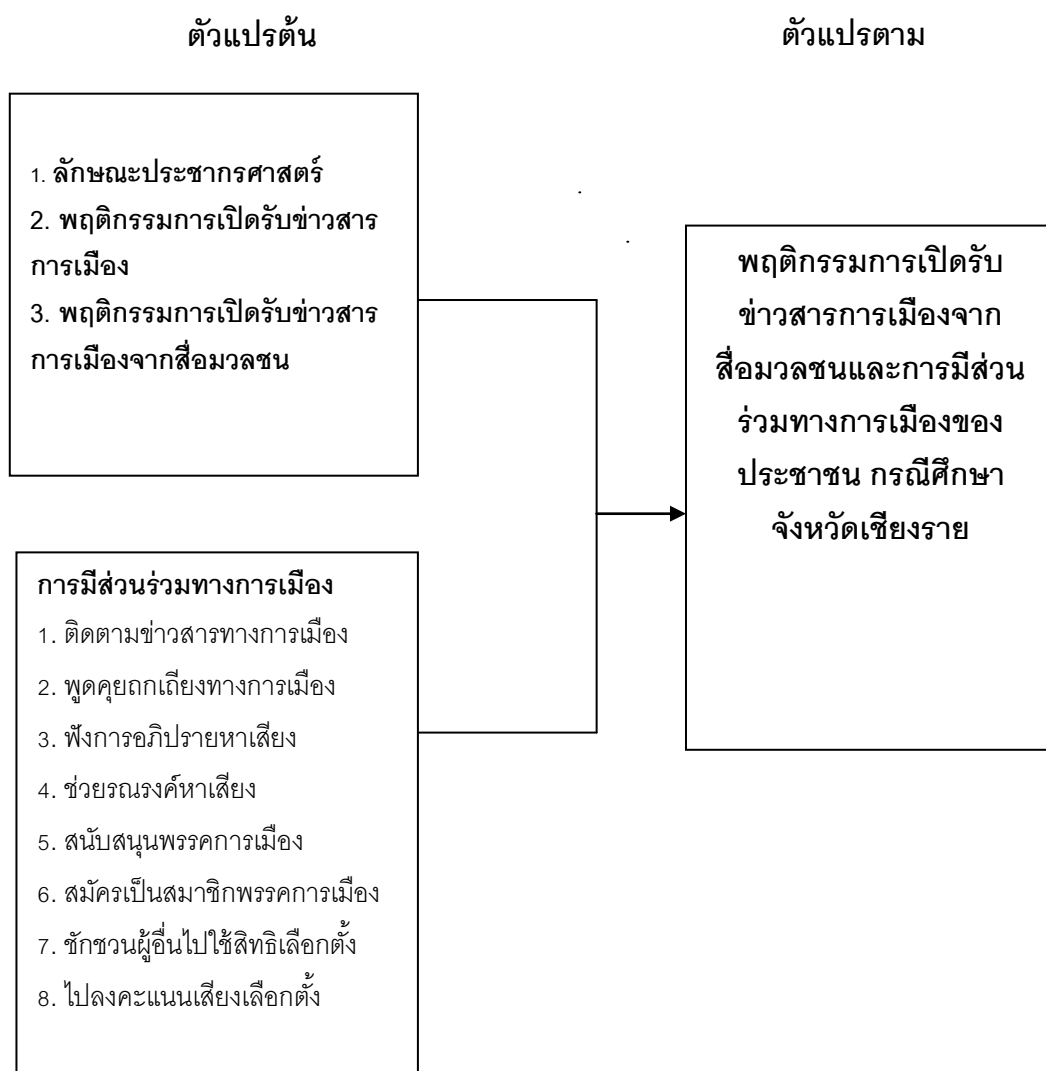
การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การแสดงออกทางการเมืองของประชาชนโดยการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางการเมือง ได้แก่ การติดตามข่าวสารทางการเมือง พูดคุยถกเถียงทางการเมือง ฟังการอภิปราย/หาเสียง ช่วยรณรงค์หาเสียง สนับสนุนพรรคการเมือง/นักการเมือง สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ชักชวนผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดเชียงราย

สื่อมวลชน หมายถึง สื่อกลางที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารและความรู้ไปสู่ประชาชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต

ข่าวสารการเมือง หมายถึง ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และข้อคิดเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการเมือง ได้แก่ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกและนายก อบต. เทศบาล และ อบจ. การอภิปรายหาเสียงของนักการเมือง ผู้นำประชาชน ข่าวสารเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาลและการตัดสินใจของรัฐบาล

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรม的开รับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนแต่ละประเภทและการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
2. ทำให้สื่อมวลชน ได้ทราบแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการนำเสนอข่าวสารทางการเมือง เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น
3. ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง สภาพัฒนาการเมือง กระทรวงมหาดไทย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พรรคการเมืองและนักการเมือง สามารถนำข้อมูลจากการศึกษาวิจัย ไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงานทางการเมือง ทั้งการเมืองระดับท้องถิ่นและการเมืองระดับประเทศให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานของตน
4. ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ได้แก่ นักวิจัย นักวิชาการ สามารถนำข้อมูลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับใช้ประกอบการศึกษาวิจัยในโอกาสต่อไป

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยได้ประมวลและสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อการรณรงค์การเลือกตั้งมาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดในเรื่องการสื่อสาร กระบวนการสื่อสาร (Communication) ที่เป็นกระบวนการถ่ายทอดสารระหว่างมนุษย์ตามองค์ประกอบของการสื่อสารขั้นพื้นฐานนั้นได้เข้ามาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในระบบการเมือง เพราะระบบการเมืองก็ต้องมีการสื่อสารไปสู่ประชาชนไม่ว่าจะด้วยจุดประสงค์ใดๆ ก็ตาม จากแนวคิดทางการสื่อสารการเมืองจะเห็นว่าองค์ประกอบดังกล่าวยึดโยงตามกฎหมายและระบอบของสังคม จึงทำให้การทำความเข้าใจระหว่าง ระบบการเมือง ประชาชน ล้วนแล้วแต่มีการสื่อสารเข้ามาเกี่ยวข้อง
2. แนวคิดในเรื่องการเปิดรับข่าวสาร ทฤษฎีการเปิดรับข่าวสารดังกล่าว เน้นความสำคัญของการเปิดรับข่าวสารที่เสริมสร้างให้บุคคลมีความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้นตามสภาวะที่แตกต่างกันระหว่างบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคลหรือสื่อเฉพาะกิจก็ตาม ทั้งนี้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในที่สุด

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

3. แนวคิดในเรื่องพฤติกรรม的开รับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน แนวคิดในเรื่องพฤติกรรม的开รับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน จะเห็นได้ว่าการเปิดรับข่าวสารจะขึ้นอยู่กับลักษณะทางประชากรของแต่ละบุคคลซึ่งได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ภูมิฐานะ สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งมีความแตกต่างกันทำให้บุคคลเลือกเปิดรับสื่อและ ข่าวสาร เลือกให้ความสนใจต่อสื่อ เลือกรับรู้และตีความหมายข่าวสาร ตลอดจนเลือกจดจำเนื้อหาสาระของสื่อแตกต่างกันไปตามความเชื่อ ทศนคติ ประสบการณ์ และความต้องการของแต่ละบุคคลในระบบสังคมโดยรวม

4. แนวคิดในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยมีอยู่หลายรูปแบบและหลายระดับ ที่สำคัญจะต้องเป็นการกระทำที่เป็นไปด้วยความสมัครใจของแต่ละบุคคล ในกิจกรรมทางการเมือง เพื่อมีส่วนร่วมโดยตรงและโดยทางอ้อมในการเลือกผู้ปกครองประเทศทั้งในระดับชาติ และในระดับท้องถิ่น และเพื่อมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ และการนำนโยบายไปปฏิบัติ ทั้งให้การสนับสนุนหรือต่อต้านการตัดสินใจของรัฐบาล ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของบุคคลโดยการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การพูดคุยถกเถียงทางการเมือง การเสนอความคิดเห็นทางการเมือง การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมายเท่าเทียมกันขึ้นอยู่กับสภาพภูมิหลังของแต่ละบุคคล คือ เพศ อายุ การศึกษา ภูมิฐานะ สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลในสังคม

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยทางด้านการเปิดรับสื่อ การเปิดรับข่าวสารการเมืองและพฤติกรรม的开รับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน มีผลต่อการสื่อสารในแง่การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ตของผู้รับสาร สำหรับใช้เป็นข้อมูลตัดสินใจในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการติดตามข่าวสารการเมือง พูดคุยถกเถียงทางการเมือง ฟังการอภิปรายหาเสียง ช่วยรณรงค์หาเสียง สนับสนุนพรรคการเมือง/นักการเมือง สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ชักชวนผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มประชากรทั่วไปในจังหวัดเชียงราย ไม่จำกัดเพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิฐานะ ข้อมูลสถิติเกี่ยวกับจำนวนประชากรของจังหวัดเชียงราย ณ เดือนธันวาคม 2553 พบว่ามีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,198,218 คน

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ตารางสำเร็จรูปของ TARO YAMANE กำหนดว่า ประชากรเกิน 100,000 คน ต้องการระดับความเชื่อมั่น 95 % และความผิดพลาดไม่เกิน 5 % ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างมาทำการวิจัยอย่างน้อย 400 คน

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากการศึกษา ค้นคว้าเอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาการสร้างแบบสอบถามอย่างละเอียดตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยแบบสอบถามที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้ถูกสร้างขึ้นเป็นแบบสอบถามปลายปิดและแบบสอบถามปลายเปิดซึ่งประกอบด้วยคำถาม 4 ส่วนโดยมีเนื้อหาในแต่ละส่วน ดังนี้ คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของลักษณะประชากรประชาชน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษาสูงสุด ที่อยู่อาศัย อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรม的开รับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ 1.การติดตามข่าวสารการเมือง 2. การพูดคุยถกเถียงทางการเมือง 3. ฟังการอภิปรายหาเสียง 4. การสนับสนุนพรรคการเมือง 5. ช่วยรณรงค์หาเสียง 6. การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง 7. ชักชวนผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 8. ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) แจกแจงค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างในเรื่องข้อมูลลักษณะประชากร พฤติกรรม的开รับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

การสำรวจพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนแต่ละประเภทของประชาชน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า

1. ลักษณะประชากรศาสตร์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ซึ่งมีจำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.2 รองลงมาเป็น เพศชาย จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุ 46-55 ปี ซึ่งมีจำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8 รองลงมา มีอายุ 36-45 ปี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 อันดับที่สามมีอายุ 18-25 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 และ น้อยที่สุดมีอายุมากกว่า 26-35 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรส จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 55.8 รองลงมาคือ สถานภาพโสด ซึ่งมีจำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 และลำดับสุดท้ายคือ มีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.2

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 47.8 รองลงมาคือจบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 ลำดับสามคือจบ การศึกษาระดับอื่นๆ มีจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2 และลำดับสุดท้ายคือ จบการศึกษาระดับปวช./ ปวส. จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีที่อยู่อาศัยในอำเภอเมืองเชียงราย อำเภอเชียงแสน อำเภอเทิง อำเภอแม่ ลาว และอำเภอขุนตาล มีจำนวนเท่ากันคือ 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอาชีพเป็นแม่บ้าน ซึ่งมีจำนวนถึง 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 ลำดับสอง คือนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 ลำดับสามคือ อื่นๆ จำนวน 60 คน คิด เป็นร้อยละ 15 และลำดับสุดท้ายคือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท มีจำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 72.0 รองลงมาคือ มีรายได้ 5,001-10,000 บาท จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ลำดับสามคือมีรายได้ 10,001-15,000 บาท มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5 เป็นอันดับสุดท้ายคือ มีรายได้ 15,001-20,000 บาท และ มีรายได้ 20,001-25,000 บาท ซึ่งมีจำนวนเท่ากันคือ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5

2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร

ประเภทของสื่อมวลชนที่ผู้ตอบแบบสอบถามนิยมใช้ในการเปิดรับข่าวสารอันดับหนึ่งคือ โทรทัศน์ อันดับสองคือวิทยุ อันดับสามคือหนังสือพิมพ์ และอันดับสุดท้ายคือนิตยสาร

การสำรวจพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนของประชาชน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย พบว่า สื่อประเภทโทรทัศน์มีความน่าเชื่อถือเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือวิทยุ อันดับสาม หนังสือพิมพ์ อันดับสี่คือ อินเทอร์เน็ต ส่วนอันดับสุดท้ายคือนิตยสาร

การสำรวจพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนของประชาชน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย พบว่าเหตุผลที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เชื่อในสื่อที่รับข่าวสาร เป็นอันดับหนึ่งคือ สื่อที่มีทั้งภาพและเสียง รองลงมาคือสื่อที่มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานได้นาน อันดับสามคือความเชื่อถือในตัวผู้สื่อข่าวหรือนักข่าว อันดับสี่คือ เชื่อถือในตัวผู้อ่านข่าว อันดับสุดท้ายคืออื่นๆ ได้แก่ การรับฟังข่าวสาร ขึ้นอยู่กับหัวข้อวิจารณ์ มีการแสดงความคิดเห็นของหลายๆ คน

การสำรวจพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนของประชาชน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย พบว่า หนังสือพิมพ์ที่ได้รับความนิยมในการเปิดรับสื่อทางการเมือง 5 อันดับแรกจาก จำนวนหนังสือพิมพ์ที่สุ่มเก็บตัวอย่างจำนวน 8 สำนักพิมพ์ ดังนี้ ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน แนวหน้า สยามรัฐ ผู้จัดการรายวัน ข่าวสด บางกอกโพสต์ โดยอันดับหนึ่งคือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ อันดับสองคือ เดลินิวส์ อันดับสามคือ มติชน อันดับสี่คือ แนวหน้า และอันดับสุดท้ายคือ สยามรัฐ

การจัดอันดับสถานีโทรทัศน์ที่ประชาชนในจังหวัดเชียงราย นิยมใช้ในการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง 5 อันดับแรกจากจำนวนสถานีโทรทัศน์ 9 ช่อง ดังนี้ ช่อง 3, 5, 7, 9, 11(สทท), ช่องทีวีไทย (TV Thai) โดยอันดับหนึ่ง ที่ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน เลือกคือ สื่อจากสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 อันดับสอง คือ สื่อจากสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อันดับสาม คือ สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 อันดับสี่ คือ สถานีโทรทัศน์ช่อง 5 และ สถานีโทรทัศน์อันดับสุดท้ายที่ประชาชนในจังหวัดเชียงรายนิยมใช้ในการเปิดรับสื่อคือสถานีโทรทัศน์ช่อง 7

การสำรวจด้านความถี่ในการรับข่าวสารทางการเมืองของผู้ตอบแบบสอบถามต่อสัปดาห์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ โดยมีความถี่ในการรับข่าวสารทุกวัน มาเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนการรับข่าวสารจากนิตยสาร หนังสือพิมพ์ และวิทยุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความถี่ในการรับข่าวสาร 1-2 วันต่อสัปดาห์ ในขณะที่ การรับข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความถี่ในการรับข่าวสาร 3-4 วันต่อสัปดาห์

การสำรวจความเชื่อถือต่อข่าวสารทางการเมืองที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อถือต่อข่าวสารทางการเมืองที่ได้รับจากสื่อทางด้าน

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ อินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับปานกลางในขณะที่ความเชื่อถือต่อข่าวสารทาง
การเมืองที่ได้รับจากสื่อโทรทัศน์ อยู่ในระดับมาก

การอ่านข่าวสารทางการเมือง จากการรับสื่อประเภทต่างๆ จากข้อมูลการสำรวจพบว่า เหตุผลใน
การรับสื่อหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่คือ การพาดหัวข่าวมีความน่าสนใจ ส่วนเหตุผลในการรับสื่อนิตยสารพบว่า
ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกอ่านข่าวสารทางการเมืองที่มีรายละเอียดเนื้อหาดี มาเป็นอันดับหนึ่ง
ในขณะที่เหตุผลในการรับสื่อวิทยุ โทรทัศน์และอินเทอร์เน็ต พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ชอบอ่าน
ข่าวสารทางการเมืองเนื่องจากมีความรวดเร็วในการนำเสนอ

3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

การติดตามข่าวสารทางการเมืองของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่
มีการติดตามข่าวสารทางการเมืองนานๆ ครั้งจาก นิตยสาร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีการ
ติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นครั้งคราวจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ และอินเทอร์เน็ต ในขณะที่การติดตาม
ข่าวสารทางการเมืองพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารจากโทรทัศน์อยู่ในระดับประจำ
และจากผลการสำรวจพบว่า สื่อที่ได้รับความสนใจจากผู้ตอบแบบสอบถามต่อติดตามข่าวสารทางการเมือง
เป็นประจำโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์
นิตยสาร

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยรับฟังการอภิปราย/หาเสียงทางการเมืองนานๆ ครั้ง จาก
ผู้สมัคร อบต. เทศบาล ผู้สมัคร อบจ. และผู้สมัคร สส. สว. ในขณะที่การรับฟังการอภิปราย/หาเสียงทาง
การเมืองเป็นครั้งคราว อยู่ในอันดับสองโดยมีการรับฟังการอภิปราย/หาเสียงทางการเมืองของผู้สมัครผู้ว่า
สส. สว. ,ผู้สมัคร อบจ. และผู้สมัคร อบต. เทศบาล และการรับฟังการอภิปราย/หาเสียงทางการเมืองใน
ลักษณะเป็นประจำอยู่ในอันดับสุดท้าย

การสำรวจในด้านของการช่วยรณรงค์หาเสียงทางการเมืองของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า
ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยช่วยรณรงค์หาเสียงทางการเมือง ทั้งในด้านการหาเสียง ปิดโปสเตอร์
และแจกใบปลิว การช่วยรณรงค์หาเสียงทางการเมืองในลักษณะนานๆ ครั้งเป็นอันดับสอง ในขณะที่การ
ช่วยรณรงค์หาเสียงทางการเมืองในลักษณะบ่อยน้อยที่สุด อยู่ในอันดับสุดท้าย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมสนับสนุนพรรคการเมือง/นักการเมืองเลยใน
ลักษณะการบริจาคเงิน เข้าร่วมประชุม และให้ข่าวสารทางการเมือง ในขณะที่การสนับสนุนพรรค
การเมือง/นักการเมือง เป็นครั้งคราว อยู่ในอันดับสองโดยมีการสนับสนุนพรรคการเมือง/นักการเมืองใน
ลักษณะ การบริจาคเงิน การเข้าร่วมประชุม และการให้ข่าวสารทางการเมือง ส่วนการสนับสนุนพรรค

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

การเมือง/นักการเมืองในลักษณะบ่อนโดยการบริจาคเงินและร่วมประชุมให้ข่าวสารทางการเมืองอยู่ในอันดับสุดท้าย

การสำรวจในด้านของการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือกลุ่มผู้สมัครเลย ในขณะที่การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในลักษณะนานๆ ครั้ง อยู่ในอันดับสองโดยมีการการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของระดับท้องถิ่น (อบต. เทศบาล) ระดับจังหวัด อบจ. และระดับประเทศ (สส. สว.) และการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในลักษณะบ่อย น้อยที่สุด

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ชักชวนผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นประจำ อบต. เทศบาล, อบจ. และ สส. สว. ในขณะที่การชักชวนผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้งทางการเมืองบ่อย อยู่ในอันดับสองโดยมีการชักชวนผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้งทางการเมือง อบต. เทศบาล อบจ. และ สส. สว. และการชักชวนผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้งทางการเมืองนานๆ ครั้ง อยู่ในอันดับน้อยที่สุด

การสำรวจในด้านของการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทางการเมือง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง อบต. เทศบาล, อบจ. และ สส. สว. เป็นประจำ ในขณะที่การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทางการเมืองในลักษณะบ่อย อยู่ในอันดับสอง โดยมีการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของ อบต. เทศบาล อบจ. และ สส. สว. บ่อย และการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทางการเมืองในลักษณะนานๆ ครั้ง อยู่ในอันดับน้อยที่สุด

4. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนของประชาชน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่มีเวลา อันดับสองคือ ไม่ชอบหรือไม่สนใจ อันดับสามคือ ไม่เห็นประโยชน์ของการรับข่าวสารทางการเมือง และอันดับสุดท้ายคือ อื่นๆ ได้แก่ การเมืองน่าเบื่อ ความไม่เป็นกลางในการแสดงความคิดเห็นของพิธีกรข่าวไม่น่าเชื่อถือ และผู้ฟังมีอคติ ข้อเสนอแนะ ได้แก่ สื่อมวลชนบางส่วนไม่เป็นกลางทางการเมือง สื่อมวลชนต้องรับผิดชอบของการกระทำที่ล่วงไป อยากให้สื่อมวลชนเสนอข่าวแบบเป็นกลาง ไม่ชี้นำ ต้องเสนอข่าวสารให้รอบด้าน และอยากให้พัฒนาสื่อมวลชนในเรื่องจรรยาบรรณ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่มีเวลา อันดับสองคือ ไม่ชอบหรือไม่สนใจ อันดับสามคือ ไม่เห็นประโยชน์ของการรับข่าวสารทางการเมือง และอันดับสุดท้ายคือ อื่นๆ ได้แก่ ไม่มีโอกาสในการมีส่วนร่วม ขาดการประชาสัมพันธ์ ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยากให้เป็นการสื่อสารทางจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ การจัดเวทีสาธารณะเพื่อให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหา อยากให้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วม และอยากให้นักการเมืองมีคุณธรรมและจริยธรรม

อภิปรายผล

ผลการวิจัยที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของสิงห์ สิงห์ขจร เรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนของสตรี มีการรับสื่อโทรทัศน์มากที่สุด เพราะมีทั้งภาพและเสียงจึงมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด โดยสื่อโทรทัศน์มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด เพราะมีทั้งภาพและเสียง สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตกานต์ ธนาโอฬาร เรื่อง การสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ศึกษาเฉพาะกรณีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า ในการเปิดรับข่าวสารการเมือง นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ในระดับค่อนข้างสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของวิศาล ปัญจสกุลวงศ์ เรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุดเพราะมีทั้งภาพและเสียงจึงมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด

จากผลการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงรายมีข้อค้นพบที่น่าสนใจดังนี้ คือ

1. กลุ่มตัวอย่างประชาชนเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด มีเหตุผลว่าสื่อโทรทัศน์มีทั้งภาพและเสียงจึงมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด ซึ่งจากการศึกษาการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนของประชาชนตั้งแต่อดีต จะพบว่า หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่ใช้ในการรณรงค์เผยแพร่ข่าวสารการเมืองของนักการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง เมื่อสถานีโทรทัศน์ได้ขยายเครือข่ายการส่งสัญญาณครอบคลุมพื้นที่ได้กว้างขวางจึงเริ่มมีบทบาทมากขึ้นเป็นลำดับ เพราะโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีทั้งภาพและเสียงจึงทำให้ประชาชนเข้าใจข่าวสารได้ง่ายกว่าสื่ออื่นๆ และการกำหนดวาระข่าวสารของสถานีโทรทัศน์นั้นสามารถทำให้มีความน่าสนใจทำให้ข่าวสารทางการเมืองน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ในปัจจุบันสื่อโทรทัศน์ได้มีรายการเล่าข่าวซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมากกับประชาชนเพราะสามารถเข้าใจได้ง่ายและรายการดังกล่าวได้มุ่งเน้นนำเสนอข่าวสารการเมืองทำให้ประชาชนเข้าถึงข่าวสารการเมืองได้สะดวกมากยิ่งขึ้น

2. กลุ่มตัวอย่างประชาชนในจังหวัดเชียงรายเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทำให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังคงเริ่มให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง แสดงให้เห็นว่าในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา 79 ปีจากที่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อ พ.ศ.2475 และให้สิทธิเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน การพัฒนาทางด้านการเมืองของสังคมไทยมีประสิทธิภาพปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่มีการปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจด้านการเมืองให้กับประชาชนอย่างแท้จริงถึงแม้จะมีตำราเรียนเกี่ยวกับการเมืองอยู่มากมาย ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลางทั้งๆ ที่ในปัจจุบันทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้มีการมุ่งเน้นในกิจกรรมที่ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพิ่มขึ้นซึ่งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 มีจำนวนผู้มาใช้สิทธิในการเลือกตั้งเป็นจำนวนมากแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของประชาชนจังหวัดเชียงรายในการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางอ้อมผ่าน ตัวแทนซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงยังมีให้เห็นไม่มาก

บทสรุป

พฤติกรรม的开รับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนของประชาชน จากกลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด มีเหตุผลว่าสื่อโทรทัศน์มีทั้งภาพและเสียงจึงมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด ในปัจจุบันการกำหนดวาระข่าวสารของสถานีโทรทัศน์ในรายการเล่าข่าวซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมากกับประชาชนเพราะสามารถเข้าใจได้ง่ายและรายการดังกล่าวได้มุ่งเน้นนำเสนอข่าวสารการเมืองทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข่าวสารการเมืองได้มากยิ่งขึ้น

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กลุ่มตัวอย่างต้องการออกไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งเพราะต้องการมีส่วนร่วม มากกว่าคิดว่าต้องออกไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งเพราะเป็นหน้าที่ หรือการแสดงออกการชักชวนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง และประชาชนให้ความสนใจกับการเมืองในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. เทศบาล และ อบจ. มากกว่าการเมืองระดับชาติ สส. และ สว. แสดงให้เห็นว่าการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น

จากผลการวิจัย ทำให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรงของประชาชนยังมีอยู่น้อย การกำหนดวาระข่าวสารของสื่อมวลชนควรมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรง เพื่อให้ประชาชนมีความตื่นตัวในการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรงมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาพฤติกรรม的开รับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในพื้นที่อื่นๆ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดสตูล จังหวัดอุดรธานี จังหวัดนครนายก เป็นต้น
2. ควรทำการศึกษาพฤติกรรม的开รับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในโดยเฉพาะเจาะจงของกลุ่มตัวอย่าง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานเอกชน เป็นต้น

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความร่วมมือทางการเมืองของประชาชนทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรงและการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางอ้อม

4. ควรทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองควรใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในประเด็นอื่นๆ

บรรณานุกรม

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย (2550) รายงานการพัฒนาคอนของประเทศไทย

ปี 2550 กรุงเทพมหานคร คีนพับบลิชซิ่ง

จิตกานต์ ธนาโอฬาร (2536) การสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัย : ศึกษา

เฉพาะกรณีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสาร
ศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และคณะ (2549) การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน : จากแนวคิดสู่

ปฏิบัติการวิจัยในสังคมไทย กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

วิศาล ปัญจสกุลวงศ์ (2548) พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน และการมีส่วนร่วมทาง

การเมืองของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญา นิเทศศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สิงห์ สิงห์ขจร (2549) กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่

ได้รับคะแนนเสียงสูงสุด 5 อันดับแรก ปี 2548 วิทยานิพนธ์ปริญญา นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

----- (2552) พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ของสตรีกรณศึกษา กรุงเทพมหานคร สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ
เจ้าพระยา

เสถียร เขยประทับ (2540) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสารการเมืองในสหรัฐอเมริกา กรุงเทพมหานคร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

----- (2551) การสื่อสารกับการเมืองและประชาธิปไตยในสังคมพัฒนาแล้ว กรุงเทพมหานคร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

McQuail, Denis. (1987) Mass Communication Theory : An Introduction. Beverly : Hills, CA:
Sage Publications

Huntington, Samuel P. and Dominguez, George I (1975) Political Participation in
Macropolitical Theory Handbook of Political Science Vol.3. p.33

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

การผลิตสื่อวีซีดีเพื่อให้บริการสังคม “การส่งเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย”

**The VCD Media Production for Social service
“Health Promotion by Thai Traditional Medicine”**

อาจารย์กิตติ ลิ้นยาม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

E-mail: kittizen2511@hotmail.com

บทคัดย่อ

การผลิตสื่อวีซีดีเพื่อให้บริการสังคม ชุด “การส่งเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสุขภาพของประชาชนด้วยการแพทย์แผนไทย และเพื่อการผลิตสื่อวีซีดีเพื่อให้บริการสังคมรายการการนวดไทยเพื่อสุขภาพ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ 1) การเลือกเรื่องที่จะจัดทำวีซีดี 2) การกำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดเนื้อหา 3) การผลิตสื่อ และ 4) การควบคุมคุณภาพ ซึ่งวีซีดีที่ผลิตได้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการนวดไทย การนวดเพื่อสุขภาพ หลักการนวดเพื่อสุขภาพ เทคนิคการนวดเพื่อสุขภาพ ประกอบกับการสาธิตโดยผู้ที่เชี่ยวชาญทางการนวดแผนไทย ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมก่อนการนวด ทำบริหารร่างกาย (ท่าดัดตน) ก่อนการนวดเพื่อสุขภาพ การนวดเพื่อสุขภาพด้วยตนเอง การนวดเพื่อสุขภาพให้ผู้อื่นและการนวดเพื่อถอนอมสลายตา

ผลการประเมินประสิทธิภาพของสื่อวีซีดี พบว่า การผลิตสื่อวีซีดีการนวดไทยเพื่อสุขภาพ มีการนำเสนอตรงกับประเด็น วิธีการนำเสนอ การจัดฉาก ภาพประกอบกับคำบรรยาย และภาพสื่อความหมาย ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ตรงประเด็น เหมาะสม สอดคล้อง ตรงเนื้อหา สามารถนำไปเผยแพร่ได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตสื่อมีการประเมินคุณภาพด้านเทคนิคเพิ่มเติม คือ ขนาดและรูปแบบของตัวหนังสือ เสียงหลัก (เสียงบรรยาย, วิทยากร, ผู้ดำเนินรายการ) เสียงประกอบ (ดนตรี, เสียงแบ็คกราวด์, เสียงพิเศษ) ภาพหลัก (ภาพวิทยากร) และภาพประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับอ่านง่าย ชัดเจน และคมชัด โดยวีซีดีชุดนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และปลอดภัยในการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนกับการดำเนินชีวิตประจำวันได้ง่าย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการจัดทำและการประเมิน คือ ควรมีการจัดทำสื่อการส่งเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยในลักษณะอื่นร่วมด้วย เช่น การจัดทำเอกสารหรือแผ่นพับ เพื่อให้เกิดความหลากหลายของการสื่อสาร และควรมีการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องในลักษณะของการนำสื่อวีซีดีที่ผลิตได้ไปใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง ในรูปแบบของการอบรมหรือสอนประชาชนปฏิบัติซึ่งเป็นวิธีการสื่อสารแบบสองทาง ตลอดจนควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์สื่อวีซีดีที่ผลิตได้โดยการนำเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ตหรือผ่านสื่อวิทยุและโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัย

คำสำคัญ: การส่งเสริมสุขภาพ, การแพทย์แผนไทย

Abstract

The VCD media production for social services “Health Promotion by Thai Traditional Medicine” objective for health promotion serviced to people by Thai Traditional Medicine and VCD media production by Thai Traditional Massage. Production 4 process by 1) choose contents 2) description 3) produced VCD 4) quality control. VCD Thai Traditional Massage described to Thai Traditional Massage, Massage for Health, Principle of Massage for Health, Massage techniques for Health. Both the demonstrated by professional expertise Thai Traditional Massage such as The preparation before the massage, The Aerobic body posture before massage for health, Self-massage for health, The others to massage for health and Sight to nurture massage (eye massage).

The results showed that performance of VCD media production by Thai Traditional Massage. The effective of the proposed media to the point. Presentation. The scene illustrated lectures and interpretive. If the change in the degree to which the point fits the content can be published. The professional qualifications of media production is a more technical overlook is that. The size and format of the book, The main audio transcript (audio narration, lecturer, moderator), sound effects (music, background sound, special sound effect), image (image lecturer) and illustration. The average level of readability, clarity and contrast. The VCD set is applied correctly and safe delivery of public health for people with the daily life easily.

Feedback from the preparation and evaluation of the VCD media is that. The VCD media should have a health promotion plan with Thai Traditional Medicine in the other, such as documentation or point flap to achieve a variety of communications. Black mountain project and should have continued to use the VCD entirely. In the form of training or teaching, with is a two-way communication. The VCD media and public relations to increase productivity by introducing social media (internet) broadcast on radio and television of university.

Keywords: Health Promotion, Thai Traditional Medicine

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันกระแสนิยมในการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยเป็นที่ยอมรับเพิ่มมากขึ้น โดยนำพื้นฐานแนวความคิดของการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมที่ครอบคลุมทั้งมิติด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การถ่ายทอดองค์ความรู้ในการดูแลสุขภาพตามหลักการและแนวทางของแพทย์แผนไทยนั้น อาจจะเป็นการยากต่อการศึกษาและการนำไปประยุกต์ใช้ของประชาชนทั่วไป ดังนั้นในการที่จะให้ประชาชนสามารถดูแลสุขภาพด้วยตนเองในเบื้องต้นโดยอาศัยศาสตร์ทางด้านการแพทย์แผนไทยที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และปลอดภัยในการส่งเสริมสุขภาพนั้นควรสอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวัน

ผลการวิจัยของ กุสุมา ศรียากุล (2543) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบที่พึงประสงค์ในการบริการนวดอบ ประคบสมุนไพรเพื่อส่งเสริมสุขภาพ: กรณีศึกษาศูนย์การศึกษาพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่า 1) ภาพรวมของการสร้างรูปแบบการให้บริการดังกล่าวเป็นรูปแบบการให้บริการในลักษณะผสมผสานครบวงจรที่สามารถใช้เป็นทางเลือกในการดูแลสุขภาพของประชาชน 2) วัตถุประสงค์ของการสร้างรูปแบบดังกล่าวต้องมีการบริการครบวงจร มีมาตรฐานเป็นต้นแบบในการส่งเสริมสุขภาพตามทฤษฎีการแพทย์แผนไทยได้ 3) องค์ความรู้รูปแบบการให้บริการที่พึงประสงค์ คือ รูปแบบการให้บริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพครบวงจรที่มีการนวดไทย การอบ การประคบสมุนไพร ที่มีบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญในการให้บริการ มีการประชาสัมพันธ์และเน้นในด้านสถานที่ คุณภาพของการให้บริการ และความปลอดภัยซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ในฐานะที่เป็นหน่วยงานด้านการศึกษามีการจัดการเรียนการสอนทั้งในหลักสูตรการแพทย์แผนไทยได้มีแนวคิดในการจัดทำสื่อการดูแลสุขภาพสำหรับประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนด้วยการแพทย์แผนไทยให้นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้โดยง่าย จึงได้รวบรวมองค์ความรู้ตามหลักการแพทย์แผนไทยและถ่ายทอดผ่านสื่อวีซีดีการนวดไทยเพื่อสุขภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมสุขภาพของประชาชนด้วยการแพทย์แผนไทย
2. เพื่อการผลิตสื่อวีซีดีเพื่อให้บริการสังคมรายการการนวดไทยเพื่อสุขภาพ

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

นิยามศัพท์

1. การส่งเสริมสุขภาพ

แนวความคิดและวิวัฒนาการของการส่งเสริมสุขภาพ วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ (2541) ให้ความหมายว่า **สุขภาพ** มาจากคำอังกฤษว่า "Health" มีรากศัพท์มาจากภาษาเยอรมัน มีความหมาย 3 ประการ คือ ความปลอดภัย (Safe) ไม่มีโรค (Sound) หรือทั้งหมด (Whole) ในพจนานุกรมฟอร์ด (1984) ให้ความหมาย "Health" ว่า "ความไม่มีโรคทั้งกายและจิตใจ" (sound of body or mind) และจะพบในพจนานุกรมทางการแพทย์เกือบทั้งหมด ต่อมาองค์การอนามัยโลกได้ให้นิยามคำว่า "สุขภาพ" นี้ในความหมายที่กว้างขึ้นว่า หมายถึง "สุขภาวะ" (well being) ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิตและสังคม

การส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง เป็นการดูแลส่งเสริมสุขภาพ โดยมองมิติทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสิ่งแวดล้อม

2. การแพทย์แผนไทย

การแพทย์แผนไทย เป็นหลักการและแนวทางการสร้างเสริมสุขภาพ เพราะเป็นบำบัด รักษา และฟื้นฟูร่างกายที่ได้ผล ส่งผลดีต่อสุขภาพและการเพิ่มพลังอำนาจให้แก่ผู้ปฏิบัติ แล้วยังสามารถถ่ายทอดให้ผู้ป่วยสามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ปัจจุบันพบว่าประชาชนจำนวนมากยังคงพึ่งพาการรักษาจากหมอพื้นบ้านและหมอแผนไทยในยามเจ็บป่วย ถือว่าเป็นการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยแบบพึ่งพาตนเองของชุมชนในระดับท้องถิ่น และองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยยังสอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อของคนไทย ดังนั้นการที่วิชาชีพแพทย์แผนไทยยังคงปรากฏในชุมชนท้องถิ่นทั่วประเทศ ถือได้ว่าเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย หรือการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่กับสังคมไทย

การแพทย์แผนไทย ความหมายตามพระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542 หมายถึง การประกอบโรคศิลปะตามความรู้หรือตำราแบบไทยที่ถ่ายทอดและพัฒนาสืบต่อกันมา หรือตามการศึกษาจากสถานศึกษาที่คณะกรรมการรับรอง โดยที่การประกอบโรคศิลปะ หมายถึง การประกอบวิชาชีพที่กระทำหรือมุ่งหมายจะกระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับการตรวจโรค การวินิจฉัยโรค การบำบัดโรค การป้องกันโรค การส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ การผดุงครรภ์ แต่ไม่รวมถึงการประกอบวิชาชีพทางการแพทย์และสาธารณสุขอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ๆ

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

3. การส่งเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย

การส่งเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย หมายถึง การเพิ่มสมรรถนะความสามารถดูแลสุขภาพและบำบัดโรค การควบคุมและเสริมสร้างสุขภาพของประชาชนด้วยตนเองให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อของคนไทย และเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย หรือการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่กับสังคมไทย โดยวิธีการปฏิบัติในการส่งเสริมสุขภาพและฟื้นฟูสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย ประกอบด้วย เวชกรรมไทย เภสัชกรรมไทย การฝังเข็มไทย หรือการนวดไทย และต้องมีคุณธรรม จริยธรรม หรือจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพกำกับด้วย โดยการสร้างนโยบายสาธารณะ การสร้างสิ่งแวดล้อม กิจกรรมชุมชน การสร้างทักษะและการปรับทิศทางบริการสุขภาพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้วิธีที่ดีต้นแบบการส่งเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย การนวดไทยเพื่อสุขภาพสู่ประชาชน
2. ได้วิธีที่ดีที่เป็นแนวทางในการศึกษาองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย หรือเพื่อใช้เป็นแนวทางการศึกษาจัดทำโครงการฝึกอบรมเรื่องการดูแลสุขภาพตนเองด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยอย่างเป็นรูปธรรม

วิธีการวิจัย

1. การตั้งคณะทำงาน

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพในฐานะหัวหน้าชุดโครงการ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและบริหารการผลิตสื่อวีซีดี การส่งเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการแพทย์แผนไทย การส่งเสริมสุขภาพ และการผลิตสื่อวีซีดี

2. การดำเนินงาน ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

- 2.1 ขั้นตอนการเลือกเรื่องที่จะจัดทำสื่อวีซีดี
- 2.2 ขั้นตอนการกำหนดผู้รับผิดชอบจัดทำเนื้อหา

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

2.3 ขั้นตอนการผลิตสื่อ

ในการผลิตสื่อนั้น เป็นขั้นตอนการดำเนินงานภายหลังจากที่ได้เนื้อหาของเรื่องที่จะจัดทำ วีซีดีเรียบร้อยแล้ว โดยคณะกรรมการได้มอบหมายให้คณะกรรมการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบคิดรูปแบบการผลิตและจัดทำบทเพื่อใช้ประกอบในการถ่ายทำ

2.4 การควบคุมคุณภาพ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ การควบคุมคุณภาพเนื้อหา และขั้นตอนการควบคุมคุณภาพสื่อวีซีดี

1) การควบคุมคุณภาพเนื้อหา

การพิจารณาเนื้อหาโดยคณะกรรมการ ภายหลังจากที่ผู้รับผิดชอบจัดทำเนื้อหาวีซีดีเรียบร้อยแล้ว โดยการพิจารณาเนื้อหาเรื่องของคุณถูกต้องทางหลักวิชาการ การใช้ภาษาที่ถูกต้อง เหมาะสม และเข้าใจง่าย เมื่อเนื้อหาสมบูรณ์พอที่จะส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกพิจารณา โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่จะพิจารณาเนื้อหานี้จะต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ และเป็นที่ยอมรับของวงการศึกษา

2) ขั้นตอนการควบคุมคุณภาพสื่อวีซีดี แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ การประเมินสื่อโดยคณะกรรมการ และการประเมินเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

การประเมินสื่อวีซีดี มีหัวข้อในการประเมิน 5 หัวข้อ ได้แก่ รายการที่นำเสนอตรงกับประเด็น วิธีการนำเสนอ การจัดฉาก ภาพประกอบกับคำบรรยาย และภาพสื่อความหมาย แบ่งเกณฑ์การประเมินออกเป็น 3 ระดับ คือ

3 = ตรงประเด็น/เหมาะสม/สอดคล้อง/ตรงเนื้อหา

2= ค่อนข้างตรงประเด็น/พอใช้/สอดคล้องบ้าง

1= ไม่ตรงประเด็น/ควรปรับปรุง

โดยผู้ประเมินมี 3 กลุ่มๆละ 3 คน คือ คณะกรรมการผลิต 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตสื่อ 3 คน สำหรับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตสื่อ มีการประเมินคุณภาพด้านเทคนิคเพิ่มเติม คือ ขนาดและรูปแบบของตัวหนังสือ เสียงหลัก (เสียงบรรยาย, วิทยากร, ผู้ดำเนินรายการ) เสียงประกอบ (ดนตรี, เสียงแบ็คกราวด์, เสียงพิเศษ) ภาพหลัก (ภาพวิทยากร) และ ภาพประกอบ โดยแบ่งระดับการประเมินออกเป็น

3 = อ่านง่าย/ชัดเจน/คมชัด

2= ค่อนข้างตรงประเด็น/ชัดเจนพอใช้/คมชัดพอใช้

1= อ่านยาก/ควรปรับปรุง

การประเมินสื่อโดยคณะกรรมการหลังจากที่เนื้อหาได้ถูกปรับแก้และผ่านกระบวนการผลิตออกมาเป็นสื่อวีซีดีสมบูรณ์แล้ว คณะกรรมการจะพิจารณาวีซีดีโดยผู้รับผิดชอบหลักแต่ละคนจะเป็นผู้ประเมินสื่อวีซีดีทั้งในด้านรายการที่นำเสนอตรงกับประเด็น วิธีการนำเสนอ การจัดฉาก ภาพประกอบกับคำบรรยาย

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

และภาพสื่อความหมาย และจะสรุปผลการประเมินในภาพรวม หลังจากนั้นทีมผลิตสื่อจะทำการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของกรรมการ และเข้าสู่กระบวนการควบคุมคุณภาพสื่อครั้งที่สอง คือ การประเมินสื่อโดยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ขั้นตอนการประเมินสื่อโดยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกในขั้นตอนนี้จะเป็นขั้นตอนสุดท้าย โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำการประเมินประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านเนื้อหา และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการผลิตสื่อ โดยมีหัวข้อในการประเมิน คือ รายการที่นำเสนอตรงกับประเด็น วิธีการนำเสนอ การจัดฉาก ภาพประกอบกับคำบรรยาย และภาพสื่อความหมาย และจะสรุปผลการประเมินในภาพรวม

หลังจากที่สื่อที่ดีได้ผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกเสร็จแล้วทีมที่ผลิตสื่อและคณะกรรมการจะพิจารณาผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิและดำเนินการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนที่จะทำการเผยแพร่สื่อที่ดีสู่สาธารณชนต่อไป

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการประเมินรายการการประกวดเพื่อสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยของระดับการประเมินเท่ากับ 3.00 ในทุกหัวข้อ โดยผู้ประเมินทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นตรงกันว่า วิดีโอเรื่องการประกวดเพื่อสุขภาพเป็นรายการที่นำเสนอตรงกับประเด็น วิธีการนำเสนอเหมาะสม การจัดฉากเหมาะสม ภาพประกอบกับคำบรรยายสอดคล้อง และภาพสื่อความหมายตรงเนื้อหา สามารถนำไปเผยแพร่ได้ อย่างไรก็ตามในการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตสื่อมีการประเมินคุณภาพด้านเทคนิคเพิ่มเติม คือ ขนาดและรูปแบบของตัวหนังสืออ่านง่าย เสียงหลัก (เสียงบรรยาย, วิทยากร, ผู้ดำเนินรายการ) ชัดเจน เสียงประกอบ (ดนตรี, เสียงแบ็คกราวด์, เสียงพิเศษ) ชัดเจน ภาพหลัก (ภาพวิทยากร)คมชัด และ ภาพประกอบคมชัด มีคุณภาพอยู่ในระดับการประเมินเท่ากับ 3.00 (ตารางที่ 1)

นอกจากนี้ประเด็นที่ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตสื่อให้คำแนะนำเพิ่มเติม คือ การจัดฉากควรใช้ฉากที่เรียบกว่านี้เพื่อนั่นที่ตัวผู้ส่าธิต และตัวอักษรที่แสดงบนภาพไม่ควรบังภาพผู้ส่าธิต

ตารางที่ 1 ผลการประเมินรายการการนวดเพื่อสุขภาพ

ประเด็นการประเมิน	ค่าเฉลี่ยของระดับการประเมิน		
	คณะกรรมการ (n=3)	ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน เนื้อหา (n=3)	ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน การผลิตสื่อ (n=3)
1. รายการที่นำเสนอตรงกับประเด็น	3.00	3.00	3.00
2. วิธีการนำเสนอ	3.00	3.00	3.00
1. การจัดฉาก	3.00	3.00	3.00
2. ภาพประกอบคำบรรยาย	3.00	3.00	3.00
3. ภาพสื่อความหมาย	3.00	3.00	3.00
4. คุณภาพด้านเทคนิค	-	-	3.00

บทสรุป

การดำเนินโครงการผลิตสื่อวีซีดีชุดนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมสุขภาพของประชาชนด้วยการแพทย์แผนไทย ซึ่งคณะกรรมการได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานและการควบคุมคุณภาพอย่างเป็นระบบ สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งวีซีดีที่ผลิตได้มีเนื้อหาจะบรรยายเกี่ยวกับการนวดไทย การนวดเพื่อสุขภาพ หลักการนวดเพื่อสุขภาพ เทคนิคการนวดเพื่อสุขภาพ ประกอบกับการสาธิตโดยผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์แผนไทย ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมก่อนการนวด ทำบริหารร่างกาย (ท่า ดัดตน) ก่อนทำการนวดเพื่อสุขภาพ การนวดเพื่อสุขภาพด้วยตนเอง การนวดเพื่อสุขภาพให้ผู้อื่นและการนวดเพื่อถอนลมสายตาคา

โดยวีซีดีชุดนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และปลอดภัยในการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนกับการดำเนินชีวิตประจำวันได้ง่าย และยังได้จัดทำเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ของมหาวิทยาลัย และได้นำไปประกอบการเรียนการสอนหลักสูตรการแพทย์แผนไทย สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

1. ผลการประเมินด้านเนื้อหา

รายการการนวดเพื่อสุขภาพ โดยคณะกรรมการประเมินมีมติให้ปรับแก้ในส่วนของการใช้ภาษาให้เป็นภาษาที่ประชาชนทั่วไปเข้าใจได้ง่าย รวมถึงการตัดเนื้อหาบางตอนออกเพื่อให้มีความยาวประมาณ 30- 45 นาที และโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหาที่มีข้อเสนอแนะให้เพิ่มคำอธิบายวิธีการนวดเพื่อให้เข้าใจได้ลึกซึ้งขึ้น

2. ผลการประเมินสื่อวีซีดี

สื่อวีซีดีการนวดเพื่อสุขภาพเป็นรายการที่นำเสนอตรงกับประเด็น วิธีการนำเสนอเหมาะสม การจัดฉากเหมาะสม ภาพประกอบกับคำบรรยายสอดคล้อง ภาพสื่อความหมายตรงเนื้อหา และมีการประเมินคุณภาพด้านเทคนิคเพิ่มเติม โดยผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะว่าการจัดฉากควรใช้ฉากที่เรียบกว่านี้เพื่อเน้นที่ตัวผู้สาธิต และตัวอักษรที่แสดงบนภาพไม่ควรบังภาพผู้สาธิต

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้เกิดการนำสื่อวีซีดีไปใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางในการส่งเสริมสุขภาพ คณะกรรมการมีข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการดังนี้

1. ควรมีการจัดทำสื่อการส่งเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยในลักษณะอื่นร่วมด้วย เช่น การจัดทำเอกสาร หรือแผ่นพับ เพื่อให้เกิดความหลากหลายของการสื่อสาร
2. ควรมีการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องในลักษณะของการนำสื่อวีซีดีที่ผลิตได้ไปใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง ในรูปแบบของการอบรมหรือสอนให้ประชาชนปฏิบัติ ซึ่งเป็นวิธีการสื่อสารแบบสองทางโดยใช้วีซีดีเป็นสื่อประกอบ
3. ส่งเสริมให้ประชาชนมีการเผยแพร่วิธีการหรือความรู้ที่ได้รับจากการดูวีซีดี ไปสู่บุคคลอื่นทั้งในครอบครัวและชุมชน
4. เพิ่มการประชาสัมพันธ์สื่อวีซีดีที่ผลิตได้โดยการนำเผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ของมหาวิทยาลัย

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556

บรรณานุกรม

กิตติชัย อนวัชประยูร (2548) เอกสารการสอนชุดวิชาจรรยาวิชาชีพและกฎหมายเกี่ยวกับแพทย์

แผนไทย ในหน่วยที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย นนทบุรี: โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

กุสุมา ศรียากุล (2543) รูปแบบที่พึงประสงค์ในการให้บริการนวด อบ ประคบสมุนไพร เพื่อ

ส่งเสริมสุขภาพ: กรณีศึกษาศูนย์ศึกษาเขานินชอนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัด

ฉะเชิงเทรา ในรวมบทความองค์ความรู้การแพทย์แผนไทยและทิศทางในอนาคต กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก

วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ (2541) ความเป็นมาของการส่งเสริมสุขภาพ ในเอกสารการประกอบการประชุม

วิชาการ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก

สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข (2542) ผักพื้นบ้านภาคกลาง

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก

———— (2547) คู่มือประชาชนในการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย พิมพ์ครั้งที่ 3

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก